

II. János Pál

VITA CONSECRATA

Apostoli buzdítás a megszentelt életről
és annak küldetéséről
az egyházban és a világban

1996. március 25.

A fordítás alapjául szolgált: Ioannes Paulus pp. II: *Adhortatio apostolica post-synodalis Vita consecrata de vita consecrata eiusque missione in Ecclesia ac mundo, [Episcopis et Clero, Ordinibus Congregationibusque religiosis, Societatibus vitae apostolicae, Institutis saecularibus et cunctis fidelibus]*, 25 martii 1996, in AAS 88 (1996) 377–486.

Fordította: Diós István

A fordítást az eredetivel egybevetette: Pataki Bernardin OPraem

A fordítás a német, olasz és angol fordításokkal összevetve készült.

Bevezetés

1. A megszentelt élet, mely mélyen az Úr Krisztus példájában és tanításában gyökerezik, az Atyaisten ajándéka egyházának a Szentlélek által. Az evangéliumi tanácsok vállalásával *Jézus személyének lényegi vonásai* – a szüzesség, a szegénység és az engedelmesség – *sajátos és állandó jelleggel „láthatóvá” válnak* a világban, és a hívők tekintetét ráirányítják Isten országának arra a misztériumára, mely már jelen van és hat a történelemben, de mennyei beteljesedését még várja.

Évszázadokon át mindig voltak férfiak és nők, akik az Atya hívását és a Lélek indítását követték, és a Krisztus-követés e sajátos útját választották, hogy „osztatlan” szívvel adják oda magukat Krisztusnak (vö. 1Kor 7,34). Mint az apostolok, ők is elhagytak mindent, hogy nála maradjanak, és hozzá hasonlóan Isten és a testvérek szolgálatára adják át magukat. Ezzel hozzájárultak ahhoz, hogy az egyház misztériuma és küldetése a lelki és apostoli élet sokféle, Szentlélektől kapott kegyelmi ajándéka által nyilvánvalóvá váljék, ugyanakkor közreműködtek a társadalom megújításában is.

Hálaadás a megszentelt életért

2. Az egyházban annyira fontos a megszentelt élet szerepe, hogy elhatároztam, szinódust hívok össze jelentőségének és – tekintettel a küszöbön álló harmadik évezredre – távlatainak elmélyítésére. Azt akartam, hogy a szinódus ülésein a szinódusi atyák mellett sokan vegyenek részt a megszentelt személyek közül is a közös tanácskozásokon.

Valamennyien ismerjük a gazdagságot, melyet a megszentelt élet ajándéka a maga sokféle karizmájával és intézményével az egyházi közösség számára jelent. *Közösen adjunk hálát Istennek* a szemlélődő és apostolkodó szerzetesrendekért és szerzetesi intézményekért, az apostoli élet közösségeiért, a világi intézményekért és a megszentelt személyek más csoportjaiért, valamint mindazokért, akik szívük mélyén különlegesen átadták magukat Istennek.

A szinóduson kézzelfogható volt a megszentelt élet világméretű elterjedése és jelenléte az egyházakban szerte a földön. Serkenti az evangelizáció kibontakozását a világ különböző tájain, és kíséri azt azokon a helyeken, ahol nem csupán szívesen fogadják a külföldről betelepülő intézményeket, hanem sokféle formában új kezdeményezések is születnek.

Jóllehet a megszentelt élet intézményei a föld bizonyos tájain nehéz korszakot élnek át, másutt ugyanakkor csodálatos életerőről tanúskodnak, s ezzel bizonyítják, hogy az Isten iránti teljes odaadás Krisztusban minden nép kultúrájával és történelmével összeegyeztethető. A megszentelt élet nem is csak a katolikus egyházban virágzik; különösen eleven az ortodox egyházakban, s ezek megjelenésének egyik lényeges mozzanata; még a reformációból eredő egyházakban és egyházi közösségekben is születnek vagy újjászületnek bizonyos formái annak jeléül, hogy Krisztus tanítványainak közös kegyelmi ajándékáról van szó. Ennek felismeréséből ösztönzést nyer az ökumené, mely táplálja a keresztyének közötti egyre tökéletesebb közösség utáni vágyat, hogy „higgyen a világ” (Jn 17,21).

A megszentelt élet mint ajándék az egyháznak

3. A megszentelt élet világméretű jelenléte és tanúságtételének evangéliumi jellege teljes világossággal mutatja – ha ezt egyáltalán bizonyítani kell –, hogy *nem elszigetelt peremjelenséggel* állunk szemben, hanem olyan valósággal, mely az egész egyházat érinti. A püspökök ismételten megállapították a szinóduson, hogy „*a mi ügyünk-ről*” van szó.¹ Valóban, az egyház küldetését tekintve a *megszentelt élet* döntő jelentőségű, mert „*a keresztény hivatás benső természetét jeleníti meg*”,² és a jegyes-egyház törekvését fejezi ki az egyetlen jegyesével való egyesülésre.³ A szinóduson többször is megállapították, hogy a megszentelt élet nemcsak a múltban jelentett segítséget és támogatást az egyháznak, hanem ma is és a jövőben is drága és nélkülözhetetlen ajándék Isten népe számára, mert nagyon mélyen hozzátartozik életéhez, szentségéhez és küldetéséhez.⁴

A jelenlegi nehézségek, melyekkel a föld különböző részein sok intézménynek szembe kell néznie, nem támaszthatnak kétséget afelől, hogy az evangéliumi tanácsok vállalása *az egyházi élet integrális részét alkotja*, és értékes indításokat ad az evangélium egyre következetesebb megvalósításához.⁵ Támadhatnak újabb formák a történelem folyamán, de nem változik meg soha a döntés lényege, mely az Úr Jézus szeretetéből fakadó radikális odaadásban mutatkozik meg öiránta és öbenne minden ember iránt. *A keresztény nép erre a bizonyosságra támaszkodik továbbra is*, mely századokon át az emberek megszámlálhatatlan sokaságát indította bátor elhatározásra, tudván, hogy ezen embereknek nagylelkűségéből hathatós segítséget nyerhet a mennyei haza felé vezető úton.

A szinódus eredményeinek összefoglalása

4. A püspöki szinódus rendes általános ülése – mely azért ült össze, hogy „*a megszentelt élet és annak küldetése az egyházban és a világban*” témáról tanácskozzék – óhajának megfelelően a jelen apostoli buzdításomban közzé akarom tenni a szinódus eredményeit.⁶ Minden hívőnek – püspököknek, papoknak, diakónusoknak, szerzeteseknek és világi Krisztus-hívőknek – és mindazoknak, akik hajlandók meghallgatni, szeretném megmutatni azokat a csodákat, melyeket az Úr ma is művelni akar a megszentelt élet által.

A világi Krisztus-hívőkkel és a papsággal foglalkozó szinódusok után ez a szinódus lezárja azoknak a sajátos életállapotoknak a témakörét, melyekkel az Úr Jézus megajándékozta egyházát. Jóllehet a II. Vatikáni Zsinat bemutatta az egyházi közösség nagy valóságát, melyben az összes kegyelmi adományok együttműködnek Krisztus testének építésében és az egyház világhoz szóló küldetésének teljesítésében, az

¹ Vö. 2. javaslat.

² AG 18.

³ Vö. LG 44; AAS 63 (1970) 501–502; VI. Pál: *Evangelica testificatio*, 7.; VI. Pál: *Evangelii nuntiandi*, 69; AAS 68 (1976) 59.

⁴ Vö. LG 44.

⁵ L'Osservatore Romano 1994. IX. 29., 4. (II. János Pál beszéde az általános kihallgatáson).

⁶ Vö. 1. javaslat.

utóbbi években egyre inkább megmutatkozott annak szüksége, hogy világosabban meghatározzák a *különböző életállapotok identitását*, hivatását és különleges feladatát az egyházban.

Az egyházon belüli közösség nem egyformaság, hanem a Lélek ajándéka, mely a karizmák és az életállapotok sokféleségét is áthatja. Ezek az életállapotok annál hasznosabbak az egyház és küldetése szempontjából, minél következetesebben ragaszkodnak identitásukhoz. A Léleknek ugyanis minden ajándéka arra szolgál, hogy az egyre erősödő testvériség és küldetés gyümölcsöt teremjen az Úrnak.⁷

A Szentlélek működése a megszentelt élet különböző formáiban

5. Hogyan ne emlékeznénk a Szentlélek iránti hálával *a megszentelt életnek a történelemben eddig megjelent sokféle formájára*, melyeket ő támasztott, és az egyházban mind a mai napig jelen vannak? Úgy jelennek meg előttünk, mint egy sokágú fa,⁸ melynek gyökerei mélyen az evangéliumba nyúlnak, s mely az egyháztörténelem minden korszakában bőséges gyümölcsöt terem. Milyen csodálatos gazdagság! A szinódus befejezésekor magam is szükségesnek tartottam hangsúlyozni az egyház történetének ezen állandó elemét: a rendalapítók sokaságát, azoknak a szent férfiaknak és nőknek a seregét, akik az evangélium radikalizmusával, valamint a testvérek, főleg a szegények és betegek szolgálatával döntöttek Krisztus mellett.⁹ Épp e szolgálatban válik nyilvánvalóvá, hogy a megszentelt élet az Isten és a felebarát iránti *szereket kettős parancsának szoros egységét* mutatja meg.

A szinódus szólt a Szentlélek e folytonos tevékenységéről, mely a századok folyamán a karizmák sokasága által kibontakoztatta az evangéliumi tanácsok gazdag megvalósulását, s ily módon is megjelenítette az egyházban és a világban, a térben és az időben Krisztus misztériumát.

A monasztikus élet Keleten és Nyugaton

6. A katolikus keleti egyházak szinódusi atyái és a többi keleti egyház képviselői felszólalásaikban hangsúlyozták *a monasztikus élet evangéliumi értékeit*,¹⁰ amely élet már az ősegyházban megjelent, és országaikban, főként az ortodox egyházakban ma is elevenen él.

Az egyházban az első századoktól fogva voltak férfiak és nők, akik arra éreztek hivatást, hogy a megtestesült Ige szolgálai állapotát utánozzák, és követni kezdték őt oly módon, hogy követelményeinek – melyek a keresztség alapján az ő halálának és feltámadásának húsvéti misztériumában való részesedésből következnek – különleges és radikális módon a monasztikus hivatásban tettek eleget. Miközben így kereszthordozókká (*szttaurophóroi*) váltak, kötelességüknek érezték, hogy Lélek-hordozókká (*pneumatophóroi*) váljanak, valóban lelki férfiakká és nőkké, akik képesek arra,

⁷ Vö. Szalézi Szent Ferenc: *Introduction a la vie dévote*, I, 3.

⁸ Vö. LG 43.

⁹ Vö. AAS 87 (1995) 580. (II. János Pál homíliája a Rendes Püspöki Szinódus IX. általános ülésének záró szentmiséjében 1994. 10. 29-én).

¹⁰ Vö. *A szinódus üzenete*, 1994. 10. 27-én.

hogya a dicsőítés és a szüntelen kérő imádság, az aszketikus gyakorlatok és a szeretet cselekedetei által titokzatos módon gazdagítsák a történelmet.

A keleti monasztikus szerzetesség – azzal a szándékkal, hogy Isten végleges színelátásának várásával átformálja a világot és az életet – előnyben részesíti a megtérést, az önmegtagadást, a szívbeli töredelmet, a hészükhia, azaz a belső béke keresését, a szüntelen imádságot, a böjtöt és az éjszakai virrasztást, a lelki harcot és hallgatást, az Úr jelenléte feletti húsvéti örömet és végső eljövételének várását, az önátadást és a vagyonról való lemondást, ahogy ezt egy kolostor szent közösségében vagy a remeteség magányában megélik.¹¹

Nyugaton is gyakorlat volt a monasztikus élet az első századoktól kezdve, és sokféle formát öltött mind a coenobiumokban, mind a remeteségekben. Mai, elsősorban Szent Benedek által ihletett formájában a nyugati monachizmus sok férfi és nő öröksége, akik elfordultak a világi élettől, Istent keresték, és neki áldozták magukat azáltal, hogy „Krisztus szeretetének semmit sem helyeztek elébe”.¹² A mai monasztikus szerzetesek is azon fáradoznak, hogy *összhangot teremtsenek belső életük és a munkájuk között* azáltal, hogy az evangélium szerint törekszenek megváltoztatni szokásaikat, engedelmesek, állhatatosak, buzgó odaadással elmélkednek az igéről (*lectio divina*), s részt vesznek a liturgiában és az imádságban. A monostorok az egyház és a világ szívében voltak és vannak ma is, a kommunió beszédes jelei, kívánatos tartózkodási helyek azok számára, akik Istent és a lélek igazságait keresik, a hit iskolái, valamint a tudomány, a párbeszéd és az emberi a kultúra műhelyei az egyházi élet gyarapítására és a földi város építésére is, mindaddig, amíg a mennyei város fel nem ragyog.

A szüzek rendje, a remeték és az özvegyek

7. Örömet és reményt fakaszt látnunk, hogy ma újjáéled a *szüzek ősi rendje*, melyről a keresztény közösségek az apostoli időktől kezdve tanúskodnak.¹³ A megszentelés által, melyet a megyéspüspök végez, különleges kapcsolatba lépnek az egyházzal, melynek szolgálatára odaadják magukat akkor is, ha továbbra is a világban maradnak. Akár egyedül, akár közösségben élnek, *páratlan eszkatologikus képmásai ők az égi menyasszonynak és az eljövendő életnek*, melyben az egyház a maga teljességében fogja élni szeretetét Jegyese, Krisztus iránt.

A remeteként élő férfiak és nők – akár régi szerzethez vagy új intézményekhez tartoznak, akár közvetlenül a megyéspüspök joghatósága alatt állnak –, a világtól való belső és külső elkülönülésük által bizonyítják a jelen valóság mulandó voltát, s böjtölésük és bűnbánatuk által megmutatják, hogy nemcsak kenyérrel él az ember, hanem Isten igéjével is (vö. Mt 4,4). Egy ilyen „pusztában” folyó élet kihívás a hozzájuk hasonlók és az egész egyházi közösség felé, hogy *soha ne tévesszük szem elől a legfőbb hivatást*, tudniillik, hogy mindig az Úrral legyünk.

¹¹ Vö. 5/b. javaslat.

¹² Vö. Regula 4, 21; 72, 11.

¹³ Vö. 12. javaslat.

Az *özvegy asszonyok* apostoli kortól ismert megszentelése (vö. 1Tim 5,9–10; 1Kor 7,8) újra gyakorlat, s ennek megfelelően az özvegy férfiaké is.¹⁴ Az örökös tisztasági fogadalommal ezek a személyek Isten országának jeleként megszentelik állapotukat, hogy az imádságra és az egyház szolgálatára áldozzák magukat.

A teljesen szemlélődő intézmények

8. Azok a férfi és női intézmények, amelyek kizárólagosan szemlélődő életet folytatnak, az egyház számára öröm és mennyei kegyelmek forrásai. Ezen intézmények tagjai életükkel és küldetésükkel Krisztust utánozzák, aki felment a hegyre, hogy imádkozzék; tanúságot tesznek Isten történelem feletti uralmáról, és elővételezik az eljövendő dicsőséget.

A magányban és a csendben egész életüket és tevékenységüket Isten szemlélésére fordítják Isten igéjének hallgatása, a liturgia ünneplése, a személyes aszkézis és imádság, az önmegtágadások és a testvéri szeretetközösség által. Így az egyházi közösség előtt egyedülálló tanúságot tesznek az egyház Ura iránti szeretetéről, és titokzatos apostoli termékenységgel járulnak hozzá Isten népének növekedéséhez.¹⁵

Ezért jogos az óhaj, hogy a szemlélődő élet különböző formái – mint az evangéliumba gyökerezés kifejeződései – *jobban terjedjenek a fiatal egyházakban*, főleg a világnak azon részein, ahol más vallások vannak többségben. Ez lehetővé teszi majd a tanúságtételt a keresztény aszkézis és misztikus tanítás hagyományának erejéről, és segíteni fogja a vallások közti párbeszédet is.¹⁶

Az apostolkodó szerzetesi élet

9. Nyugaton a századok folyamán a szerzetesi élet sok más formája is felvirágzott, melyekben férfiak és nők megszámlálhatatlan sokasága lemondva a világról, az evangéliumi tanácsok nyilvános vállalásával Istennek adta át magát – egy sajátos karizmának megfelelően és a közös élet valamely állandó formájában¹⁷ – *Isten népe sokféle apostoli szolgálatára*. Ilyenek például a szabályozott kanonokok különféle családjai, a koldulórendek, a szabályozott klerikusok, s általában azok a férfi és női szerzetesi kongregációk, melyek apostolkodással, missziós tevékenységgel és a keresztény szeretet sokféle formájával foglalkoznak.

Csodálatosan sokszínű a tanúságtétel, melyben azok az ajándékok tükröződnek, melyeket Isten a rendalapítóknak adott, s ők, mert engedelmeskedtek a Szentlélek indításának, értelmezni tudták az idők jeleit, és megvilágosult lélekkel válaszolni tudtak az újra meg újra jelentkező kihívásokra. Példájuk nyomán sokan mások is próbálták szóval és tettel megvalósítani életükben az evangéliumot, hogy Jézus eleven jelenlétét – aki a szó legszorosabb értelmében az Atya megszenteltje és apostola – ismét megmutassák a maguk korának. A szerzeteseknek és szerzetesnőknek mindig és mindenütt Krisztust, az Urat kell példaképüknek tekinteniük azáltal, hogy imád-

¹⁴ Vö. Keleti Kódex, 570. kán.

¹⁵ Vö. PC 7; AG 40.

¹⁶ Vö. 6. javaslat.

¹⁷ Vö. 4. javaslat.

sággal ápolják magukban az ő érzületét (vö. Fil 2,5–11), hogy egész életüket apostoli lelkület hassa át, és minden apostoli tevékenységük telve legyen szemlélődéssel.¹⁸

A világi intézmények

10. A Szentlélek, a különféle ajándékok csodálatos mestere, napjainkban *a megszentelt élet új formáit hívta létre*, mintha a gondviselés tervének megfelelően eleget akarna tenni az új követelményeknek, melyekkel az egyház ma küldetése teljesítése közben a világban találkozik.

Világi intézményeken elsősorban azokat értjük, melyeknek tagjai *Istennek szenteltségüket a világban élve* az evangéliumi tanácsok vállalásával e világi struktúrák közepette akarják megélni, hogy ily módon a kulturális, gazdasági és politikai életben a bölcsesség kovásza és a kegyelem tanúi legyenek. A világi állapot és a szerzetesi megszenteltség rájuk jellemző összekapcsolásával akarják *bevinni a társadalmi életbe Krisztus országának új erőit*, hogy a boldogságok erejével belülről alakítsák át a földkerekséget. Így, miközben a teljes Istenhez tartozás egészen szabaddá teszi őket Isten szolgálatára, törekvésük a mindennapos környezetben a Lélek hatására hozzájárul ahhoz, hogy a világi dolgokat evangéliumi lelkület hassa át. A világi intézmények ezáltal sajátos karizmáiknak megfelelően hozzájárulnak ahhoz, hogy az egyház kifejezetten jelen tudjon lenni a társadalomban.¹⁹

A klerikus világi intézmények – melyekben papok egyházmegyei presbitériumhoz tartoznak akkor is, ha némelyikük saját intézményükbe tartozását jogilag elismerték – egy sajátos karizmának megfelelően Krisztusnak szentelik magukat az evangéliumi tanácsok vállalásával. Az őket befogadó intézmény lelki gazdagságában nagy segítséget találhatnak ahhoz, hogy papságukat sajátos lelkiességgel éljék, s az apostoli közösség és a nagylelkűség serkentői legyenek a paptestvérek között.

Az apostoli élet társaságai

11. Külön említést érdemelnek továbbá *az apostoli élet társaságainak* férfi és női változatai, azaz azok az életközösséget alkotó társaságok, melyek sajátos módon szolgálnak egy különleges apostoli vagy missziós célt. Sok ilyen társaság tagjai az egyház által hivatalosan elismert fogadalmat tesznek kifejezetten az evangéliumi tanácsokra. De megszenteltségük sajátos volta ebben az esetben is megkülönbözteti őket a szerzetesrendektől és a világi intézményektől. Meg kell őrizni és támogatni kell ezen életforma sajátosságát, mely a legutóbbi évszázadokban főként a felebaráti szeretet területén és a misszionálásban az apostolkodás és az életszentség oly sok gyümölcsét hozta.²⁰

¹⁸ Vö. 7. javaslat.

¹⁹ Vö. 11. javaslat.

²⁰ Vö. 14. javaslat.

A megszentelt élet új formái

12. Az egyház örök fiatalsága ma is megmutatkozik: a II. Vatikáni Zsinat utáni évtizedekben *a megszentelt élet új és megújított formái* jelentek meg. Sok esetben olyan intézményekről van szó, melyek ugyan hasonlóak a már meglévőkhöz, de új lelki és apostoli kezdeményezésekből születtek. Életképességüket az egyházi tekintélynek kell megvizsgálnia, melynek feladata, hogy bizonyítsa a célkitűzés hitelességét, és elkerülje a nagyon hasonló intézmények szaporodását, ami a szétaprózódás veszedelmével jár. Más esetekben korábban nem létezett, eredeti kezdeményezésekről van szó, melyek keresik identitásukat az egyházban, és várják a hivatalos elismerést a Szentszéktől, melyre egyedül tartozik a végső döntés.²¹

A megszentelt élet ezen új, a korábbiakhoz járuló formái bizonyítják azt az állandó vonzást, melyet az Úr iránti teljes odaadás, az apostoli közösség eszménye és az alapítói karizmák a mai nemzedékre is gyakorolnak, s egyidejűleg jelzik a Szentlélek ajándékainak egymást kiegészítő voltát.

A Lélek nem mond ellent önmagának az újdonságokban! Ezt bizonyítja az a tény, hogy a megszentelt élet új formái nem szorítják ki a korábbiakat. E sokféleség közepette a meghívás azonossága biztosítja az alapvető egységet, tudniillik a tökéletes szeretetre, a szűz, szegény és engedelmes Jézus követésére való törekvést. E meghívás a megszentelt élet minden új formájára ugyanúgy érvényes, mint a korábbiakra.

A jelen apostoli buzdítás célja

13. Összegyűjtven a szinódusi munka gyümölcseit, jelen apostoli buzdítással az egész egyházhoz fordulok, hogy ne csak a megszentelt személyeknek, hanem lelkipásztoroknak és hívőknek is átnyújtsam *egy tettekre serkentő megbeszélés gyümölcseit*, mely felett a Szentlélek az igazság és a szeretet ajándékával folyamatosan virrasztott.

A megújulás jelen évei a megszentelt életnek – mint általában a többi egyházi életformának is – nehéz és fáradságos időszaka volt. Ezen időszak telve volt reményekkel, valamint az evangéliumi tanácsok vállalását a mai állapothoz igazító újítási kísérletekkel és javaslatokkal. Ugyanakkor nem hiányoztak a feszültségek és a nehézségek sem, s olykor nemes kezdeményezéseket nem mindig pozitív eredmények koronáztak.

A nehézségeknek azonban nem kell elkedvetlenedéshez vezetniük. Inkább mindig új buzgósággal kell kezdeményezni, az egyháznak ugyanis szüksége van a megújított és megerősödött megszentelt élet lelki és apostoli együttműködésére. E szinódus utáni buzdításban ugyanazzal a lelkiülettel fordulok a szerzetesi közösségekhez és magukhoz a megszentelt személyekhez, mint amely a jeruzsálemi apostoli zsinat antiochiai keresztényeknek küldött levelét áthatotta; remélem, megismétlődik az, ami akkor történt: „A testvérek elolvasták a levelet, és örültek a bátorításnak.” (Ap-Csel 15,31) De nemcsak ebben reménykedem, hanem abban is, hogy Isten egész népének örömét növelni tudom azáltal, hogy jobban megismervén a megszentelt életet, tudatosabban ad hálát a mindenható Istennek e nagy ajándékért.

²¹ Vö. CIC 605. kán.; Keleti Kódex, 571. kán.; 13. javaslat.

A szinódusi atyák felé nyitott szívvel használom fel a gyűlések folyamán – melyek mindegyikén jelen kívántam lenni – intenzív munkában napfényre került értékes ismereteket. Az elmúlt időben gondoskodtam arról, hogy Isten egész népének rendszeres katekézist tartsak a megszentelt életről az egyházban. Újra előadtam a II. Vatikáni Zsinat szövegeiben lévő tanítást, hiszen a zsinat nagyszerű kiindulási pont volt az azt követő tanfejlődés és a heteken át intenzíven dolgozó szinódus számára egyaránt.²²

Bízom abban, hogy az egyház fiai és leányai – különösen a megszentelt személyek – szívesen fogadják buzdításomat, s kívánom, hogy gondolják tovább a felvetett témákat, hogy a megszentelt élet a megszenteltség, a kommunió és a küldetés hármas dimenziójában elmélyülhessen, s hogy a megszentelt személyek tökéletes összhangban az egyházzal és a tanítóhivatallal indítást nyerjenek a sürgető kihívások lelki és apostoli fogadására.

I. FEJEZET A SZENTHÁROMSÁG MEGVALLÁSA

A megszentelt élet krisztológiai és szentháromságos forrásainál

A színeváltozásban megdicsőült Krisztus képe

14. A megszentelt élet alapját az evangéliumban abban a különleges kapcsolatban kell keresnünk, mely Jézust földi élete folyamán tanítványaival összekötötte. Ő ugyanis nem csupán arra hívta meg őket, hogy fogadják be életükbe Isten országát, hanem arra is, hogy életüket állítsák ennek az országnak a szolgálatába, s ezért hagyjanak el mindent, és szorososan kövessék az ő életformáját.

Egy ilyen „Krisztus-formájú” élet, melyet a történelem folyamán oly sok megkeresztelt ember élt, csak egy különleges meghívásnak és a Lélek sajátos ajándékának erejéből lehetséges. Ebben az életformában ugyanis a keresztségi megszenteltség Krisztus-követésében radikális válásszá alakul az evangéliumi tanácsok vállalásával, melyek közül az első és a lényeges a mennyek országáért vállalt tisztaság szent kötelessége.²³ E különleges „Krisztus-követésnek” – mely mindig az Atya kezdeményezéséből születik – lényegileg krisztológiai és pneumatológiai jellege van, amennyiben egész különleges módon fejezi ki a keresztény élet *szentháromságos* jellegét, elővételezve annak – az egész egyház által óhajtott – *eszkatologikus* megvalósulását.²⁴

Krisztusnak sok szavát és cselekedetét őrzi az evangélium, melyek e különleges meghívás értelmét megvilágítják. A meghívás lényeges vonásainak együttlátásához igen nagy segítséget nyújt, ha tekintetünket Krisztus ragyogó arcára fordítjuk a színeváltozás misztériumában. E „képről” beszél az egész ókori lelkeségi hagyomány,

²² Vö. 3., 4., 6–8., 10., 13., 28–29., 30., 35., 48. javaslat.

²³ Vö. 3/a–b javaslat.

²⁴ Vö. 3/c javaslat.

amikor összekapcsolja a szemlélődő életet Jézus imádságával a „hegyen”.²⁵ Bizonyos értelemben a megszentelt élet „aktív” dimenziója is visszavezethető e hagyományra, mert a színeváltozás nem csupán Krisztus dicsőségének feltárása, hanem előkészület is a kereszthordozásra. A történet magában foglalja a „felmenetelt a hegyre” és a „lejövételt a hegyről”: a Mester választott tanítványait egy pillanatra körülveszi a szentháromságos élet ragyogása és a szentek közössége, szinte elragadtatnak az örökkévalóságba, de azonnal visszazökkennek a mindennapi valóságba, melyben nem látnak mást, csak magát „Jézust” az emberi természet alázatosságában, s parancsot kapnak, hogy térjenek vissza a völgybe, hogy vele együtt fáradozzanak Isten tervéért, és bátran vágjanak neki a keresztútnak.

„És elváltozott a szemük láttára”

15. *„Hat nap múlva Jézus maga mellé vette Pétert, Jakabot és a testvérét, Jánost, s felment külön velük egy magas hegyre. Ott elváltozott előttük, arca ragyogott, mint a nap, ruhája pedig olyan fehér lett, hogy vakított, mint a fény. Egyszerre megjelent nekik Mózes és Illés, és beszélgettek Jézussal.*

Péter erre így szólt Jézushoz:

Uram, jó itt nekünk! Ha akarod, csinállok ide három sátrat: egyet neked, egyet Mózesnek, egyet pedig Illésnek.

Amíg beszélt, hirtelen fényes felhő borult rájuk, s a felhőből szózat hallatszott:

Ez az én szeretett Fiam, akiben kedvem telik, őt hallgassátok!

Ennek hallatára a tanítványok arcra borultak és igen megrémültek.

Jézus odalépett hozzájuk és megérintette őket:

Keljetek fel, ne féljete!

Amikor tekintetüket felemelték, nem láttak senkit, csak egyedül Jézust.

A hegyről lefelé jövet Jézus rájuk parancsolt:

Ne szóljatok a látomásról senkinek, amíg az Emberfia fel nem támad a halálból.”

(Mt 17,1–9)

A színeváltozás *döntő pillanat Jézus küldetésében*. Kinyilatkoztatás történik ugyanis benne, mely a tanítványok szívében megszilárdítja a hitet, előkészíti őket a keresztragédiájára, és elővételezi a feltámadás dicsőségét. E misztériumot az egyház – az Urával való eszkatologikus találkozás felé zarándokló nép – mindig újra átéli. Mint a három kiválasztott apostol, úgy szemléli az egyház Krisztus megdicsőült arcát, hogy megerősödjék a hitben, s a kereszten elváltozott arcának gyengeségétől meg ne botránkozzék. Mindkét esetben a menyasszony áll a vőlegény előtt, részesedik annak misztériumában, és körülragyogja fényessége.

²⁵ Vö. PL 49: 827. (Cassianus: *Conlat.* 10,6: „Visszavonult a hegyre egyedül imádkozni, arra tanítván minket visszavonulásának példájával...”, hogy mi is ugyanígy vonuljunk vissza.”); PL 22, 582. (Szent Jeromos: *Epistula ad Paulinum*, 58, 4, 2: „Keresd Krisztust a magányban, és imádkozzál egyedül a hegyen Jézussal.”); PL 184, 310. (Saint Thierry-i Vilmos: *Ad fratres de Monte Dei*: „[A magányt] maga az Úr nagyon szerette, tanítványai az ő jelenlétében megkívánták: amikor látták színeváltozásának dicsőségét, azok, akik vele voltak a szent hegyen, Péter... úgy látta, hogy jó nekik mindig ott lenni.”)

Ez a fényesség az egyház minden fiát és leányát megvilágosítja, akik valamennyien egyformán arra kaptak meghívást, hogy Krisztust kövessék, azaz életük végső értelmét benne lássák, és elmondhassák az apostollal: „Nekem az élet Krisztus!” (Fil 1,21) Sajátosan tapasztalják meg azonban a megtestesült Igéből kisugárzó fényt azok, akik a megszentelt életre hivatottak. Az evangéliumi tanácsok vállalása ugyanis arra rendeli őket, hogy jellé és próféciává váljanak a testvérek és nővérek közössége és a világ számára egyaránt. Ezért Péter lelkes szavainak: „Uram, jó itt nekünk!” (Mt 17,4) különös visszhangot kell kelteniük bennük. E szavak az egész keresztény élet Krisztus-központú feszültségét fejezik ki, ugyanakkor sajátos erővel jelzik azt a teljességigényt, amit a megszentelt életre szóló meghívás mély dinamizmusa jelent: „Jó veled lennünk, odaadni magunkat neked, hogy életünk kizárólagos központja légy!” Aki megkapta a Krisztussal való eme különleges szeretetközösség kegyelmét, úgy érzi, elragadta az Úr ragyogása: aki „ékesebb az emberek fiainál” (Zsolt 45,3), s akinek nincsen párja.

„Ez az én szeretett Fiam: őt hallgassátok!”

16. A három elragadtatott tanítványhoz szól az Atya felszólítása, hogy Krisztust hallgassák, belé vessék minden bizalmukat, s őt tegyék életük középpontjává. Az égből jövő szóban új mélységet nyer az a meghívás, mellyel nyilvános működésének kezdetén maga Jézus hívta őket a követésre azáltal, hogy kiszakította a mindennapi életből, és maga mellé vette őket. A belső elkötelezettség e különös kegyelméből bontakozik ki a szerzetesi életben az evangéliumi tanácsok vállalásával a teljes önátadás lehetősége és igénye. Ez nem pusztán lemondás, hanem *elsősorban a Krisztus-misztérium egyházban megélt különleges elfogadása.*

A keresztény élet egységes egészében a különböző meghívások Krisztus egyetlen fényességének mintegy a sugarai, mely fényesség „az egyház arcán tükröződik”.²⁶ A világi Krisztus-hívők meghívásuk világi jellege alapján elsősorban úgy tükrözik a megtestesült Ige misztériumát, mint a világ alfáját és ómegáját, minden teremtmény értékének alapját és mértékét. A *szent hivatal birtokosai* élő képmásai Krisztusnak, a Főnek és Pásztornak, aki a „már és még nem” idejében dicsőséges eljövételének várásában vezeti népét. A *megszentelt életre* az a feladat bízott, hogy Isten emberré lett Fiát úgy mutassa be, mint *eszkatologikus célt, aki felé minden törekszik*, ragyogást, mely előtt elhalványul minden más fényesség, végtelen szépséget, aki egyedül képes egészen betölteni az emberi szívet. A megszentelt életben tehát nemcsak arról van szó, hogy Krisztust egész szívből kell követni, „jobban kell szeretni, mint apát anyát és gyermeket” (vö. Mt 10,37), amint ez minden tanítványnak kötelessége, hanem mindezt *az egész egzisztencia Krisztushoz „hasonlóvá” tevő odaadásával* egy mindent átfogó feszültségben kell tenni, mely az időben lehetséges mértékben és a különböző karizmáknak megfelelően elővételezi az eszkatologikus tökéletességet.

A megszentelt személy ugyanis az evangéliumi tanácsok vállalásával nemcsak élete értelmét találja meg Krisztusban, hanem lehetőségei szerint azért is fáradozik, hogy kövesse „azt az életformát, melyet Isten Fia vállalt magára, amikor a világba

²⁶ LG 1.

lépett”.²⁷ A szüzesség vállalásával magáévá teszi Krisztus szüzi szeretetét, és megvallja őt a világ előtt, mint az egyszülött Fiút, aki egy az Atyával (vö. Jn 10,30; 14,11); szegénységének követésével megvallja őt, mint Fiút, aki mindent az Atyától kap, és a szeretetben mindent visszaad neki (vö. Jn 17,7.10); a Fiú gyermeki *engedelmességének* misztériuma iránti elkötelezettséggel feláldozva a saját szabadságát megvallja őt mint a végtelenül szeretettet és szeretőt, azt, aki egyedül az Atya akaratának teljesítésében lelte kedvét (vö. Jn 4,34), akivel tökéletes egységben van, és akitől mindenben függ.

A Krisztus misztériumához való „hasonulással” a megszentelt élet különleges módon valósítja meg *a Szentháromságnak azt a megvallását, mely az egész keresztény életet meghatározza, amennyiben csodálattal eltelve elismeri az Atya, a Fiú és a Szentlélek Isten magasztos szépségét, és örömmel tesz tanúságot az emberekhez való jószágos lehajlásáról.*

I. A SZENTHÁROMSÁG DICSŐSÉGÉRE

Az Atyától az Atyához: Isten kezdeményezése

17. „Ez az én szeretett Fiam, őt hallgassátok!” (Mt 17,5) A megszentelt személyek számára az Úr Jézus dicsőségének szemlélése a színeváltozásban elsősorban az Atyát, minden jó teremtőjét és ajándékozóját tárja fel, aki teremtményét különleges szeretettel és egy sajátos küldetésre való tekintettel vonzza magához (vö. Jn 6,44). Amikor a meghívott személy ezt a belső vonzástól kísért szólítást követi, őt a maga kizárólagos szolgálatára hívó Isten szeretetére hagyatkozik, s teljesen neki és üdvözítő tervének adja át magát (vö. 1Kor 7,32–34).

Ebben áll a megszentelt életre szóló meghívás lényege: teljesen az Atya kezdeményezése (vö. Jn 15,16), mely a választottaktól választ vár.²⁸ Isten ezen ingyenes szeretetének megtapasztalása oly mélységes és erős, hogy az érintett személy úgy érzi, életének feltétlen odaadásával kell válaszolnia, úgy, hogy mindent, jelent és jövőt egyaránt az ő kezébe ajánl. Ezen az alapon lehet a megszentelt személyek identitását – Aquinói Szent Tamás felfogása szerint – tökéletes odaadásuk felől megérteni, mely odaadás a szó szoros értelmében vett önfeláldozáshoz hasonlítható.²⁹

A Fiú által: Krisztus nyomában járva

18. A Fiú, az Atyához vezető út (vö. Jn 14,6) mindazokat, akiket az Atya neki adott (vö. Jn 17,9), követésre hívja, mely meghatározza létüket. Egyesektől azonban – nevezetesen a megszentelt személyektől – teljes elkötelezettséget kíván, ami azzal jár,

²⁷ LG 44.

²⁸ Enchiridion Vaticanum 9, 184. (A Szerzetesek és Világi Intézmények Kongregációjának instrukciója: *A szerzeteséletéről szóló egyházi tanítás lényegi elemei*, 5.; 1983. május 31.)

²⁹ Vö. STh II-II, q. 186, a. 1.

hogy mindent elhagynak (vö. Mt 19,27), hogy bensőséges kapcsolatban éljenek vele,³⁰ és kövessék őt, bárhova megy (vö. Jel 14,4).

Jézus arcán (vö. Mk 10,21) – aki „a láthatatlan Isten képmása” (Kol 1,15), az Atya dicsőségének ragyogása (vö. Zsid 1,3) – örök és mérhetetlenül nagy, az ő létében gyökerező szeretet mélysége szemlélhető.³¹ Aki engedi, hogy ez a szeretet megragadja, annak mindent el kell hagynia, és követnie kell Jézust (vö. Mk 1,16–20; 2,14; 10,21.28). Mint Pál, ő is minden mást „veszteségnek tart, mert Jézus Krisztus ismerete felülmúl mindent”, és vele összevetve mindent „szemétnek” tart, „hogy Krisztust megnyerje” (Fil 3,8). Arra vágyódik, hogy érzületének és életformájának elsajátításával elmerüljön benne. A mindent elhagyás és az Úr követése (vö. Lk 18,28) minden kor minden meghívottjára érvényes program.

Az evangéliumi tanácsok, melyek révén Krisztus egyeseket arra hív, hogy osztozzanak szűzi, szegény és engedelmes életében, azokban, akik ezt elfogadják, feltételezi és megmutatja a *kifejezett kívánságot a tökéletes azonosulásra övele*. „Engedelmes-ségben, tulajdon nélkül és tisztaságban élve”³² a megszentelt személyek megvallják, hogy Jézus a mintakép, akiben minden erény beteljesedett. Az ő tiszta, szegény és engedelmes élete úgy jelenik meg, mint az evangélium legradikálisabb megvalósítása a földön, *isteni életforma*, mert az Istenember, az egyszülött Fiú vállalta magára, mint az Atyával és a Szentlélekkel való kapcsolatának kifejezését. Ezen az alapon beszélt a keresztény hagyomány mindig is *a megszentelt élet gyakorlati kiválóságáról*.

Emiatt vitathatatlan, hogy az evangéliumi tanácsok gyakorlása különösen mély és termékeny részesedés *Krisztus küldetésében* is, az első tanítvány, a Názáreti Mária példája szerint, aki elfogadta, hogy teljes önátadásával Isten üdvözítő tervének szolgálatába álljon. Minden küldetés ugyanazzal a magatartással kezdődik, amit Mária az angyali üdvözléskor fejezett ki: „Íme, az Úr szolgálóleánya, legyen nekem a te igéd szerint.” (Lk 1,38)

A Lélekben: a Szentlélektől megszentelve

19. „Fényes felhő árnyékolta be őket” (Mt 17,5). A színeváltozás egyik jelentős lelkeségi értelmezése e felhőben a Szentlélek képét látja.³³

Mint az egész keresztény lét, a megszentelt életre szóló meghívás is szoros kapcsolatban áll a Szentlélek működésével. Az évezredek folyamán a Szentlélek tesz egyre újabb embereket fogékonyá arra, hogy egy ilyen elkötelező döntés megragadó voltát felfogják. Az ő hatása alatt bizonyos értelemben újra átéli Jeremiás próféta élményét: „Rászedtél, Uram, és én hagytam, hogy rászedessem.” (20,7) A Szentlélek az, aki felébreszti a tökéletes válasz vágyát; ő irányítja e vágy növekedését, érlelve a pozitív választ és támogatva hűséges megvalósítását; ő alakítja a meghívottak lelkét, amikor a tiszta, szegény és engedelmes Krisztushoz hasonlóvá formálja, és ösztönzi,

³⁰ Vö. 16. javaslat.

³¹Vö. II. János Pál: *Redemptionis donum* apostoli buzdítás, 3.

³² Assisi Szent Ferenc: *Regula bullata*, I, 1.

³³ STh III, 45, a. 4 ad 2. („Az egész Szentháromság megjelent: az Atya a hangban, a Fiú az emberben, a Szentlélek a fényes felhőben.”)

hogy elsajátítsa az ő küldetését. Miközben engedik, hogy a Szentlélek állandóan a tisztulás útján vezesse őket, egyre inkább *Krisztus-formájú személyekké*, a feltámadott Úr különleges jelenlétének folytatásává válnak a történelemben.

Az egyházatyák találó intuícióval *filokáliának*, azaz *az isteni szépség iránti szeretetnek* nevezték ezt a lelki utat. E szépség az isteni jószág kisugárzása. Akit a Szentlélek hatalma fokozatosan elvezet a tökéletes Krisztus-hasonlóságra, az az elérhetetlen fényesség egy sugarát tükrözi, és földi zarándokútján eljut a fényesség kiapadhatatlan Forrásához. Így a megszentelt élet az egyháznak mint menyasszonynak különlegesen mély kifejeződése, aki a Lélektől vezetve tükrözi magában a Vőlegény lényeges vonásait, hogy „dicsőségesen, szeplő, ránc és minden egyéb hiba nélkül, szentül és szeplőtelenül” (Ef 5,27) jelenjék meg előtte.

Azokkal szemben, akiket az Atya arra hívott, hogy vonuljanak vissza az emberi történelemtől, ugyanez a Lélek másokat – életállapotuknak megfelelően – a testvérek és nővérek szolgálatába állít és vezet, hogy az egyház és a világ szükségleteinek megfelelően a különböző intézmények sajátos karizmáival hajtsák végre feladatukat. Ez a magyarázata annak, hogy a megszentelt életnek oly sok fajtája van, s ezáltal az egyház „gyermekének változatos kegyelmi ajándékaival úgy jelenik meg, mint a vőlegényének felékesített menyasszony” (vö. Jel 21,2),³⁴ s minden eszköznek birtokában van, hogy küldetését a világban teljesíthesse.

Az evangéliumi tanácsok a Szentháromság ajándékai

20. Az evangéliumi tanácsok tehát mindenekelőtt *kegyelmi ajándékok a legszentebb Szentháromság részéről*. A megszentelt élet annak hirdetése, amit az Atya a Fiú által a Szentlélekben szeretetével, jószágával és szépségével véghezvisz. A szerzetesi állapot ugyanis „rendkívüli módon mutatja be, hogy Isten országa minden földi dolog felett áll, és feltárja legfőbb követelményeit; mindenkinek megmutatja Krisztus királyi hatalmának nagyságát és az egyházban csodálatosan munkálkodó Szentlélek végtelen hatalmát.”³⁵

A megszentelt élet elsőrangú feladata, hogy *láthatóvá tegye* a csodákat, melyeket Isten a meghívott emberek törékeny természetében művel. Nem hallható szavakkal, hanem az átváltozott lét ékesszólásával tanúskodnak e csodákról. Az emberek álmélgodására azzal válaszolnak, hogy hirdetik a kegyelem csodáit, melyeket az Úr azokban művel, akik szeretik őt. Amilyen mértékben egy megszentelt személy engedi magát a Szentlélektől a tökéletesség magasságába vezetni, oly mértékben kiálthatja: „Látom kegyelmed szépségét, és elmerülök fényességében; álmélgodva szemlélem ezt az elmúlhatatlan ragyogást; elhagytam magam, miközben magamról gondolkodom: mi voltam és mivé lettem. Csodák csodája! Összeszedett vagyok, szent megbecsülés, tisztelet és félelem fog el önmagammal szemben, mintha előtted állnék, és nem tudom, mit kellene tennem, mert reszketek a félelemtől; nem tudom, hová legyek, hová kell fordulnom, hová tegyem tagjaimat, melyek a tieid; mire használjam,

³⁴ PC 1.

³⁵ LG 44.

mit tegyek velük, ezekkel a meglepő isteni csodákkal.”³⁶ Így a megszentelt élet egy lesz azon nyomok között, melyeket a Szentháromság a történelemben maga után hagy, hogy az emberek az isteni szépség elragadó erejét és az utána való vágyat érzélni tudják.

A Szentháromság életének tükröződése az evangéliumi tanácsokban

21. Az evangéliumi tanácsok mélyebb értelme akkor tárul fel, amikor kapcsolatba kerülnek a szent és megszentelő Szentháromsággal. A szeretetet fejezik ki ugyanis, amellyel a Fiú a Szentlélek egységében szereti az Atyát. Vállalásukkal a megszentelt személy különleges intenzitással éli az egész keresztény életet meghatározó szentháromságos és krisztológiai jelleget.

A cölebsz férfiak és a szüzek *tisztasága* mint az Isten iránti *osztatlan* önátadás megvallása (vö. 1Kor 7,32–34) annak a *határtalan szeretetnek* a visszfénye, mely a három isteni személyt a szentháromságos élet titokzatos mélységében összeköti; annak a szeretetnek, melyről a megtestesült Ige élete feláldozásáig tanúskodott; annak a szeretetnek, melyet a Szentlélek „kiárasztott szívünkbe” (Róm 5,5), és az Isten és a felebarát iránti teljes szeretet válaszára készített.

A *szegénység* vallja, hogy Isten az ember egyetlen igaz gazdagsága. Amikor Krisztus példája szerint élnek, aki „jóllehet gazdag volt, szegénnyé lett” (2Kor 8,9), a szegénység annak a teljes *önátadásnak* kifejeződése, amelyet a három isteni személy egymás iránt tanúsít; ajándék, mely kiárad a teremtésre, és teljesen az Ige megtestesülésében és megváltó halálában mutatkozik meg.

Az *engedelmesség*, amelyet Krisztus követésével gyakorolnak, akinek eledele volt, hogy megtegye az Atya akaratát (vö. Jn 4,34), megmutatja egy felelősségteljes és kölcsönös bizalomra épülő *gyermeki és nem rabszolgai szolgálat* felszabadító szépségét, ami a három isteni személy szeretetteljes *kölcsönösségének* tükröződése a történelemben.

A megszentelt élet ezért arra hivatott, hogy az evangéliumi tanácsok ajándékát szentháromságos dimenzióban egyre figyelmesebb és erősebb szeretettel mélyítse el: szeretetben *Krisztus iránt*, aki bensőséges kapcsolatra hív; a *Szentlélek iránt*, aki felkészíti a lelket adományai fogadására; az *Atya iránt*, aki a megszentelt élet forrása és végső célja.³⁷ Így a megszentelt élet megvallja és kinyilvánítja a Szentháromságot, akinek misztériuma az egyház mintája, s a keresztény élet minden formájának ősforrása.

Épp a *testvéries élet*, melynek révén a megszentelt személyek arra törekszenek, hogy Krisztusban „egy szív és egy lélek” legyenek (ApCsel 4,32), beszédes hitvallás a Szentháromságról. Megvallja az *Atyát*, aki minden emberből egy családot akar alkotni; megvallja az *emberré lett Fiút*, aki a megváltottakat egységbe gyűjti össze, és példájával, imádságával, szavaival s mindenekelőtt halálával utat mutat a megosztott és szétszóródott emberiségnek a kiengesztelődés forrásához; megvallja a *Szentlelket* mint az egység elvét az egyházban, ahol ő szüntelenül lelki családokat és testvéri közösségeket hív életre.

³⁶ SCh 156, 178. (Simeon, az új Teológus: *Himnuszok*, 11, 19–27.)

³⁷ L'Osservatore Romano, 1994. XI. 10. (II. János Pál beszéde az általános kihallgatáson, XI. 9-én.)

Krisztushoz hasonlóan az Isten országának szentelve

22. A megszentelt élet a Szentlélek készítésére „kifejezettebben követi és az egyházban mindig láthatóvá teszi”³⁸ azt az életformát, amelyet Jézus, akit országáért az Atya megszentelt és a világba küldött, magára vállalt és az őt követő tanítványok számára meghatározott (vö. Mt 4,18–22; Mk 1,16–20; Lk 5,10–11; Jn 15,16). Jézus megszenteltsége világosságánál minden szentség forrásának, az Atyának kezdeményezésében fedezhetjük fel a megszentelt élet ősforrását. Ugyanis Jézus maga az, akit „Isten megszentelt a Szentlélekben és erőben” (ApCsel 10,38), „akit az Atya megszentelt, és a világba küldött” (Jn 10,36). A Fiú magához ölelve az atyai megszentelést, viszonzásul neki szenteli magát az emberekért (vö. Jn 17,19): tiszta, engedelmes és szegény élete az Atya tervével való gyermeki és tökéletes azonosulásának kifejeződése (vö. Jn 10,30; 14,11). Tökéletes önátadása földi élete minden mozzanatának a megszenteltség jelentését adja.

Ő, a tökéletesen engedelmes, aki nem azért szállt alá az égből, hogy a saját akaratát tegye, hanem annak akaratát, aki őt küldte (vö. Jn 6,38; Zsid 10,5.7). Egész életmódját és cselekvési stílusát az Atya kezébe helyezi (vö. Lk 2,49). Gyermeki engedelmisséggel magára veszi a szolgálai állapotot: „Kiüresítette magát, és olyan lett, mint egy rab-szolga, [...] és engedelmes lett mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig” (Fil 2,7–8). Az Atya iránti engedelmisségben Krisztus – jóllehet elismeri és védelmezi a házastársi élet méltóságát és szentségét – szűzi életet él, és így feltárja a szüzesség nagy értékét és titokzatos lelki termékenységét. Az Atya tervével való azonosulása nyilatkozik meg szegénységében is: „Ő, aki gazdag volt, értetek szegénnyé lett, hogy titeket szegénysége által gazdaggá tegyen” (2Kor 8,9). Tökéletes szegénysége mutatkozik meg abban, hogy mindenét az Atyának ajándékozza.

A megszentelt élet élő emlékezés Jézus élet- és cselekvésmódjára, arra, ahogyan a megtestesült Ige az Atya és a testvérek színe előtt viselkedett. A megszentelt élet ugyanis az Üdvözítő életének és tanításának eleven hagyománya.

II. A HÚSVÉT ÉS A BETELJESÉDÉS KÖZÖTT

A Tábor hegyétől a Kálváriáig

23. A dicsőségesen ragyogó színeváltozás előkészítette a Kálvária nem kevésbé dicsőséges tragédiáját. Péter, Jakab és János látják az Úr Jézust Mózes és Illés társaságában, akikkel – Lukács evangélista szerint – „élete végéről beszél, aminek Jeruzsálemben kell beteljesülnie” (9,31). A tanítványok szeme tehát Jézusra irányul, aki a keresztre gondol (vö. Lk 9,43–45). Ott fog véglegesen megnyilvánulni az Atya és minden ember iránti szűzi szeretete; ott éri el a teljes kiüresítést szegénysége; ott teljeseedik be engedelmissége az élet odaadásával.

A tanítványok, férfiak és nők, arra kapnak meghívást, hogy szemléljék a felmagasztalt Jézust a kereszten, ahol „a csendből kilépő Ige”³⁹ a maga hallgatásában és

³⁸ LG 44.

³⁹ Funk II, 237. (Antiochiai Szent Ignác: *A magnésziaiakhoz írt levél*, 8, 2.)

magányában prófétai módon állítja, hogy Isten abszolút módon minden teremtmény felett áll, testében legyőzi bűneinket, magához vonz minden férfit és nőt, és mindenkit megajándékoz a feltámadás új életével (vö. Jn 12,32; 19,34.37). A megfeszített Krisztus szemléléséből merít új erőt minden hivatás; belőle a Szentlélek ajándékozása által fakad minden ajándék, s főleg a megszentelt élet ajándéka.

Jézus anyja, Mária után János, a szeretett tanítvány – a tanú, aki Máriával együtt ott áll a keresztnél – kapja meg ezt a kegyelmi ajándékot (vö. Jn 19,26–27). A teljes önátadás döntése az isteni szeretet gyümölcse benne, mely körülveszi, felemeli őt és betölti szívét. Mária mellett János az első azon férfiak és nők megszámlálhatatlan sokaságában, akiket az egyház történetének kezdetétől a végéig megragad Isten szeretete, és érzik a hívást, hogy a feláldozott, de élő Bárányt kövessék, bárhova megy (vö. Jel 14,1–4).⁴⁰

A megszentelt élet húsvéti jellege

24. A megszentelt személy – a Szentlélek által a történelem folyamán támasztott különböző életformákban – annál közvetlenebbül és mélyebben tapasztalja meg a Szeretet-Isten valóságát, minél inkább ott van Krisztus keresztnél. Az, aki halálában annyira iszonyatosnak és csúfnak látszott, hogy az emberek eltakarták előle arcukat (vö. Iz 53,2–3), épp a kereszten nyilatkoztatja ki Isten szeretete szépségének és erejének teljességét. Szent Ágoston erről így énekel: „Szép az Isten, az Ige Istennél. Szép az égben és szép a földön; szép az anyaméhben, szép a szülők kezében; szép a csodákban, szép az ostorcsapások alatt; szép, amikor az életre hív, szép, amikor nem fél a haláltól; szép, amikor leteszi az életét, és szép, amikor újra felveszi azt; szép a kereszten, szép a sírban, szép a mennyben. Értelmesen hallgassátok az éneket, és a test gyengesége el ne rejtse szemetek előtt szépségének ragyogását.”⁴¹

A szeretetnek ezt a szépségét tükrözi a megszentelt élet, mert a keresztnél misztériumához való hűségével arról tanúskodik, hogy hisz az Atya, a Fiú és a Szentlélek szeretetében, és belőle él. Így elevenen tartja az egyházban annak tudatát, hogy *a keresztnél Isten világra áradó szeretetének túláradozása*, Krisztus üdvözítő jelenlétének nagyszerű jele. Különösen is érvényes ez a nehézségek és bajok közepette. A megszentelt személyek, akik gyakran nehéz helyzetekben, üldözések közepette is kitartanak egészen a vértanúságig, csodálatos bátorsággal nagy számban tanúsítják ezt. Az egyetlen szeretet iránti hűségük megmutatkozik és erősödik az elrejtett élet alázatában, a szenvedések vállalásában, hogy életük csendes áldozatával, teljes önátadással Isten szent akarata iránt, hűségesen erőik és a külső megbecsülés fogyatkozása közepette is „kiegészítsék azt, ami még hiányzik Krisztus szenvedéséből” (Kol 1,24). Az Isten iránti hűségből sarjad a felebarát iránti odaadás is, amit a megszentelt személyek áldozatként élnek meg azáltal, hogy szüntelenül imádkoznak a testvérekért, szolgálják a szegényeket és a betegeket, részt vesznek mások nehézségeinek viselésében, s az egyház gondjainak és szorongatásainak vállalásában.

⁴⁰ Vö. 3. javaslat.

⁴¹ PL 36, 495. (Szent Ágoston: *Enarrationes in Psalmos*, 44, 3.)

Krisztus tanúi a világban

25. A húsvéti misztériumból ered a *missziós jelleg*, az egész egyházi élet egyik jellegzetes dimenziója, mely a megszentelt életben egész különlegesen valósul meg. Elmondhatjuk ugyanis – a szó szoros értelmében a pogányok között misszionáló intézmények karizmájától függetlenül –, hogy *a missziós, azaz a küldetésjelleg a megszentelt élet minden formájának lényegéhez tartozik*. Amilyen mértékben éli a megszentelt személy azt az életet, mely kizárólag az Atyának van szentelve (vö. Lk 2,49; Jn, 4,34), s melyet Krisztus magához ragadott (vö. Jn 15,16; Gal 1,15–16), és a Szentlélek lelkesít (vö. Lk 24,29; ApCsel 1,8; 2,4), annyira hatékonyan működik együtt az Úr Jézus küldetésével (vö. Jn 20,21), és vesz részt intenzíven a világ megújításában.

A megszentelt személyek első apostoli feladata önmagukra irányul, és azáltal teljesítik azt, hogy kitarják szívüket a Szentlélek működése előtt. Tanúságtételük az egész egyházat emlékezteti arra, hogy az első helyen az ingyenes istenszolgálat áll, melyet Krisztusnak a Szentlélek által szétosztott kegyelme tesz lehetővé. Hirdetik a világnak az Atyától eredő békét, a Fiú önátadását és a Szentlélek gyümölcseinek örömet.

A megszentelt személyek elsősorban akkor válnak maguk is misszionáriussá, ha egyre inkább tudatosítják, hogy Isten kiválasztotta és meghívta őket, ezért teljesen neki kell élniük, s mindent, amijük csak van, önmagukat is fel kell áldozniuk, és meg kell szabadulniuk mindentől, ami akadályozza szeretetből fakadó válaszuk tökéletességét. Ily módon *Krisztus hiteles jelvévé válhatnak a világban*. Életmódjuknak is ki kell fejeznie az eszményt, melynek követését vállalták, s Isten élő jeleivé és az evangélium ékesszóló – bár gyakran hallgatag – hirdetésévé kell válniuk. Az egyháznak mindig, de különösen a mai, gyakran szekularizált, de a jelek nyelvére érzékeny kultúrákban törekednie kell arra, hogy *jelenléte a mindennapokban láthatóvá váljék*. Ebben az értelemben az egyház joggal vár jelentős szolgálatot a megszentelt személyektől, akik arra hivatottak, hogy minden helyzetben konkrét tanúságot tegyenek Krisztushoz tartozásukról.

Mivel a szerzetesi ruha a megszenteltség, a szegénység és egy meghatározott szerzetesi családhoz tartozás jele, a szinódusi atyákkal együtt nyomatékosan ajánlom a szerzeteseknek, hogy a kornak és a helynek megfelelő szerzetesi habitust viseljenek.⁴² Ahol az apostolkodás megkívánja, viselhetnek a hagyománynak és saját intézményük szabályainak megfelelő, illendő polgári ruhát is, olyan jelvénnel, ami felismerhetővé teszi megszenteltségüket.

Azoknak az intézményeknek, amelyeknek eredetileg, illetve konstitúcióik szerint nincs saját szerzetesi ruhájuk, gondoskodniuk kell arról, hogy a tagjaik öltözködése egyszerűség és méltóság tekintetében megfeleljen hivatásuk természetének.⁴³

⁴² Vö. 25. javaslat; PC 17.

⁴³ Vö. 25. javaslat.

A megszentelt élet eszkatologikus jellege

26. Mivel ma egyre sürgetőbbé válnak az apostolkodás gondjai, és a világi dolgok iránti elkötelezettség egyre inkább lefoglalja az embereket, különösen is fontos figyelmet fordítani *a megszentelt élet eszkatologikus jellegére*.

Mivel „ahol a kincsed, ott a szíved is” (Mt 6,21), Isten országának egyetlen kincse kiváltja a törekvést, a várakozást, az elkötelezettséget és a tanúságtételt. Az ősegyház különleges lelkesedéssel várta az Úr második eljövételét, de az egyház a későbbi századokban is ápolta a reményt: mindig felhívta a hívők figyelmét, hogy tekintsenek előre az üdvösségre, mely hamarosan meg fog nyilvánulni, hiszen „ez a látható világ elmúlik” (1Kor 7,31; vö. 1Pét 1,3–6).⁴⁴

Ebben a távlatban jobban érthetővé válik *a megszentelt élet azon szerepe*, hogy a végső idők jele legyen. Változatlan ugyanis a tanítás, amelyet az eljövendő ország elővételezéseként bemutat. A II. Vatikáni Zsinat feleleveníti ezt a tanítást, amikor azt mondja, hogy „a szerzetesség [...] a jövő felátadását és a mennyek országának dicsőségét hirdeti”.⁴⁵ Ez elsősorban *a szüzesség vállalásával* történik, melyet a hagyomány következetesen ama *végső világ elővételezésének* tekintett, mely már most jelen van, és az embert a maga teljességében átformálja.

Azokban az emberekben, akik életüket Krisztusnak adták át, élnie kell a vágy-nak, hogy találkozassanak vele, s végleg és örökké vele maradhassanak. Innen az epedő várakozás, innen a törekvés, „hogy elmerüljenek a szeretet tüzében, mely bennük ég, és nem más, mint a Szentlélek maga”;⁴⁶ ez a várakozás és törekvés az ajándékoktól erősödik, melyeket az Úr szívesen ad azoknak, akik az odafönt valókat keresik (vö. Kol 3,1).

A megszentelt személy, aki kitart az Úr dolgaiban, nem feledi, hogy „itt nincs maradandó városunk” (Zsid 13,14), mert „a mi hazánk a mennyben van” (Fil 3,20). Az egy szükségeset keresi: „Isten országát és annak igazságát” (Mt 6,33), és szüntelenül imádkozik az Úr eljövételéért.

Tevékeny várakozás: elkötelezettség és virrasztás

27. „Jöjj el, Úr Jézus!” (Jel 22,20) Ez a várakozás *nem tétlen*: bár az eljövendő ország felé irányul, munkává és misszióvá változik, hogy az evangéliumi boldogságok lelkületének ébresztésével – mely az igazságosság, a béke, a szolidaritás és a megbocsátás társadalmi igényeit is támogatja – az ország már most megjelenhessék.

Ezt igazolja a megszentelt élet története, mely a világ javára is mindig bőséges gyümölcsöket termelt. A megszentelt személyek karizmáikkal a Szentlélek – hittel és keresztény reménnyel megvilágosított jövő felé mutató – jeleivé válnak. *A végső idők irányultság küldetéssé változik* annak érdekében, hogy az ország itt és most egyre jobban jelenvalóvá lehessen. A „Jöjj el, Úr Jézus!” kéréshez csatlakozik egy másik, sürgető kérés: „Jöjjön el a te országod!” (Mt 6,10)

⁴⁴ Vö. LG 42.

⁴⁵ LG 44.

⁴⁶ Szentháromságról nevezett Boldog Erzsébet: *Le ciel dans la foi. Traité spirituel*, I, 14. (Oeuvres complètes, Paris, 1991, 106.)

Aki virrasztva várja Krisztus ígéreteinek beteljesülését, képes arra, hogy reményt ébresszen a jövőt tekintve gyakran bizalmatlan és pesszimista testvéreiben is. Reménye Isten ígéletén alapul, melyet a kinyilatkoztatott Ige hordoz: az emberi történelem „az új ég és az új föld” (Jel 21,1) felé halad, ahol az Úr „letöröl majd a szemekről minden könnyet. Nem lesz többé sem halál, sem gyász, sem jajgatás, sem vesződség. Mert ami korábban volt, elmúlt” (Jel 21,4).

A megszentelt élet az isteni dicsőség e végső felragyogásának szolgálatában áll, amikor majd minden test meglátja Isten üdvösségét (vö. Lk 3,6; Iz 40,5). A keresztény Kelet ezt a dimenziót emeli ki, amikor a monasztikus szerzeteseket úgy tekinti, mint *Isten angyalait a földön*, akik hirdetik a világ megújulását Krisztusban. Nyugaton a monachizmus ünnepi megemlékezés és vigília: *megemlékezés* Isten csodálatos tetteiről, és a remény végső beteljesülését váró *virrasztás*. A monachizmus és a szemlélődő élet üzenete szüntelenül hangoztatja, hogy Isten elsőbbsége az emberi lét számára az élet értelmének és örömeinek teljessége, mert Isten magának teremtette az embert, és nyugtalan a szíve, amíg meg nem nyugszik őbenne.⁴⁷

Szűz Mária a megszenteltség és a Krisztus-követés példaképe

28. Szeplőtelen fogantatása pillanatától kezdve Mária a legtökéletesebben tükrözi az isteni szépséget. Az egyház így szólítja őt: „Egészen szép vagy!” „A Boldogságos Szűz Máriához fűződő kapcsolat – mely Krisztussal való kapcsolatából következően minden hívő sajátja – különösen is kifejeződik a szerzetesek életében. [...] A megszentelt élet minden intézménye meggyőződéssel vallja, hogy Mária jelenlétének alapvető jelentősége van mind az egyes szerzetesek lelki élete, mind az egész közösség erőssége, egysége és fejlődése szempontjából.”⁴⁸

Mária ugyanis – teljes Istenhez-tartozása és önátadása következtében – *a tökéletes megszenteltség páratlan példaképe*. Mint az Úr választotta, aki a megtestesülés misztériumát akarta megvalósítani benne, Mária a megszentelt személyeket szüntelenül *az isteni kezdeményezés elsőbbségére* emlékezteti. Ugyanakkor, mivel igent mondott a benne testet öltő isteni Igére, *a kegyelmet fogadó teremtménynek is modellje*.

A Szűz, aki Józseffel együtt Krisztus közelében élte végig a rejtett élet éveit Názáretben, majd Fia nyilvános életének döntő pillanataiban mellette volt, az állandó szolgálat és a feltételek nélküli követés mesternője is. Így benne, a „Szentlélek templomában”,⁴⁹ az új teremtés teljes fényessége ragyog. A megszentelt élet úgy tekint Máriára, mint az Atyának szenteltség, a Fiúval megélt egység és a Szentlélek iránti készséges engedelmség legszebb példájára, tudván, hogy Krisztus „szűzi és szegény életmódjának”⁵⁰ követése Mária életmódjának elsajátítását is jelenti.

Ezenkívül a megszentelt személy a Szűzben *sajátos jogcímen édesanyára talál*. Mert igaz, hogy a Kálvárián Máriára bízott új anyaság minden kereszténynek szóló ajándék, mégis sajátos jelentése van azok számára, akik életüket teljesen Krisztusnak

⁴⁷ Vö. PL 32, 661. (Szent Ágoston: *Confessiones*, I, 1.)

⁴⁸ L'Osservatore Romano, 1995. III. 30. (II. János Pál beszéde az általános kihallgatáson, III. 29-én)

⁴⁹ LG 53.

⁵⁰ LG 46.

szentelték. Jézusnak a szeretett tanítványhoz intézett „Íme, a te anyád!” szavai a megszentelt személy életében különös jelentést nyernek (Jn 19,26–27). Jánossal együtt ugyanis ő is felszólítást kap, hogy vegye magához Máriát (vö. Jn 19,27), akit meghívottsága radikalitásával szeret és követ, s viszonzásul tapasztalja Mária anyai gyöngédségét. A Szűz közvetíti számára azt a szeretetet, mely lehetővé teszi, hogy életének minden napján Krisztusnak adja magát, miközben együttműködik vele az emberek üdvösségéért. Ezért a Máriához való gyermeki ragaszkodás a legbiztosabb út a kapott meghívás hűséges megőrzésére, és nagyon hatékony segítség maradéktalan teljesítésére.⁵¹

III. AZ EGYHÁZBAN ÉS AZ EGYHÁZÉRT

„Jó nekünk itt lennünk”: a megszentelt élet az egyház misztériumához tartozik

29. A színeváltozás szemlélésekor Péter a többi apostol nevében is szól: „Jó nekünk itt lennünk!” (Mt 17,4) Pétert Krisztus dicsőségének – szívét és értelmét egyaránt elbűvölő – megtapasztalása nem szigeteli el a többiektől, hanem épp ellenkezőleg, még szorosabban köti őt a tanítványi közösséghez. Ez a Péter által használt többes szám segít minket abban, hogy szemléljük a megszentelt élet helyét az *egyház misztériumában*. A megszentelt élet lényegére irányuló teológiai reflexió az utóbbi években a II. Vatikáni Zsinatból kiindulva új utakat járt végig. A zsinat fényénél felismertük, hogy az evangéliumi tanácsok vállalása *vitathatatlanul hozzátartozik az egyház életéhez és szentségéhez*.⁵² Ez azt jelenti, hogy a megszentelt élet, mely a kezdetektől mindig jelen volt, soha nem hiányozhat az egyházból: oly fontos eleme és jellegzetesége ugyanis, amelyről nem szabad lemondania, mert a természetét fejezi ki.

Ez világosan következik abból, hogy az evangéliumi tanácsok vállalása a legszorosabban kapcsolódik Krisztus misztériumához, mert feladata, hogy amennyire csak lehetséges, mutassa be és abszolút, eszkatologikus értéként ragyogtassa fel azt az életformát, amelyet Krisztus választott magának. Maga Jézus vezette be ezt az életformát, amikor egyeseket meghívott, hogy hagyjanak el mindent és kövessék őt, majd a századok folyamán a Szentlélek hatására fokozatosan kibontakoztak a megszentelt élet különböző formái.

Egy olyan egyházkép, amely kizárólag felszentelt hivatalviselőkből és laikusokból áll, nem felel meg az isteni Alapító evangéliumokból és újszövetségi iratokból megismerhető szándékának.

Új és különleges megszenteltség

30. Az egyház hagyományában a szerzetesi fogadalomtételt a keresztségi megszenteltség *sajátos és egyedülálló elmélyítésének tekintették*, mert a keresztség által már megkezdett bensőséges Krisztus-kapcsolat az evangéliumi tanácsok vállalásával tö-

⁵¹ Vö. 55. javaslat.

⁵² Vö. LG 44.

kéletemebben kifejezett és megvalósított Krisztus-hasonlóság ajándékában bontakozik ki.⁵³

E második megszenteltségnek mégis vannak sajátos vonásai az elsőhöz mérten, mert nem szükségszerűen következik belőle.⁵⁴ Valójában ugyanis mindaz, aki Krisztusban új életre támadt, arra hivatott, hogy a Lélek ajándékából származó erővel valósítsa meg az életállapotának megfelelő tisztaságot, az Isten és az egyház iránti engedelmességet, valamint az értelmes függetlenséget az anyagi javaktól, hiszen valamennyien életszentségre – a szeretet tökéletességére – kaptak meghívást.⁵⁵ A keresztséghez azonban önmagában és természete szerint nem kapcsolódik a cölibátusra vagy a szüzességre szóló meghívás, sem a javak birtoklásáról való lemondás, sem az előljáró iránti engedelmisség az evangéliumi tanácsok sajátos módján. Ezért e tanácsok vállalása különleges, nem mindenkinek szóló, isteni ajándékot tételez fel, amint ezt Jézus az önként vállalt cölibátus esetében ki is emelte (vö. Mt 19,10–12).

E meghívásnak megfelel a *Szentlélek sajátos ajándéka*, mely arra szolgál, hogy a megszentelt személy meghívását és küldetését teljesíteni tudja. Ezt a keleti és a nyugati liturgia egyaránt tanúsítja azzal, hogy a monasztikus vagy szerzetesi fogadalmak letételekor és a szüzek megszentelésekor a Szentlélek ajándékait kéri a jelöltek számára, és önátadásukat összeköti Krisztus áldozatával.⁵⁶

Az evangéliumi tanácsok vállalása a *bérmálás szentségi kegyelmének is kibontakozása*, de ez felülmúlja a krizmával való megszenteltség rendes igényeit a Lélek különleges ajándéka révén, mely – miként a megszentelt élet története mutatja – az életszentség és az apostolkodás új módjait és gyümölcseit teszi lehetővé.

Ami az evangéliumi tanácsokra fogadalmat tevő papokat illeti, a tapasztalat azt mutatja, hogy a *papság szentsége a megszenteltségben különleges termékenységet nyer*, mert szorosabb kapcsolatba kerülnek az Úrral. Az evangéliumi tanácsokra fogadalmat tevő pap az őt befogadó intézmény sajátos lelkiségének és az ahhoz tartozó karizma apostoli dimenziójának köszönhetően különleges felkészítést nyer arra, hogy Krisztus misztériumának teljességét újra megélje. A papságra és a megszentelt életre szóló meghívások ugyanis mélyebb, dinamikusabb egységbe forrnak össze benne.

Kimondhatatlan értékű az a szolgálat is, amit azok a szerzetes papok tesznek az egyház élete javára, akik kizárólag szemlélődésnek szentelik magukat. Az eucharisztia ünneplésekor az egyház cselekményét végzik az egyházért, s közösségben Krisztussal – aki az egész világ üdvösségéért adja magát az Atyának – hozzákapcsolják önátadásukat e cselekményhez.⁵⁷

⁵³ Vö. *Redemptionis donum*, 7.

⁵⁴ Vö. LG 44; *L'Osservatore Romano*, 1994. X. 27. (II. János Pál beszéde az általános kihallgatáson, X. 26-án)

⁵⁵ Vö. LG 42.

⁵⁶ Vö. *Rituale Romanum: A szerzetesi fogadalom szertartása*, 67, 72; *Pontificale Romanum: A szüzek megszentelésének szertartása*, 38; *Eulogion*, 384–385; *Pontificale iuxta ritum Ecclesiae syrorum occidentalium idest Antiochiae: Ordo rituum monasticorum*, Roma, 1942, 307.

⁵⁷ Vö. PL 145, 231–252. (Damiáni Szent Péter: *Liber qui appellatur „Dominus vobiscum” ad Leonem eremitam*)

A keresztény életállapotok különbségei és kapcsolatai

31. Azok a különböző életállapotok, amelyekre az Úr Jézus szándéka szerint tagolódik az egyházi élet, olyan kölcsönös kapcsolatokban állnak egymással, melyeket érdemes tüzetesebben is megvizsgálni.

A Krisztusban való újjászületés révén az összes hívőknek közös méltósága van, mindannyian életszentségre hivatottak; saját hivatásuknak és a Szentlélektől kapott ajándékoknak megfelelően mind részt vesznek Krisztus testének építésében (vö. Róm 12,3–8).⁵⁸ Az egyház tagjainak azonos méltósága a Szentlélek műve, a keresztségen és a bérmáláson alapszik, s az eucharisziából táplálkozik. De a sokféleség is a Szentlélek műve. Ő az, aki a hivatások, a karizmák és a szolgálatok sokféleségében az egyházat szerves közösséggé forrasztja össze.⁵⁹

A Krisztus-hívők világi életére, a felszentelt szolgálatra vagy a megszentelt életre szóló meghívásokat típusoknak tekinthetjük, hiszen minden konkrét meghívás ezekhez kapcsolódik, illetve visszavezethető e három egyikére, attól függően, hogy Isten ajándékának gazdagsága szerint csak az egyiket kapta meg valaki, vagy többet is megkapott. Ezenkívül kölcsönösen szolgálják egymást Krisztus testének épülésére és küldetésének teljesítésére. Az egyházban mindenki részesül a keresztség vagy a bérmálás megszenteltségében, de a felszentelt szolgálati hivatal és a megszentelt élet különböző meghívásokat és a küldetésnek megfelelő sajátos megszentelést tételez fel.

A világi Krisztus-hívők küldetéséhez – tudniillik „hogy Isten országát azáltal keressék, hogy hivatásukból fakadóan földi dolgaikat Isten szerint rendezik”⁶⁰ – elegendő a keresztségi és bérmálási megszenteltség, mely Isten népe minden tagjában közös. A *felszentelt szolgálattelvők* ezen felül megkapják az ordináció megszenteltségét, hogy az időben folytatódhasson az apostoli szolgálat. A *megszentelt személyek*, akik az evangéliumi tanácsokat követik, új és különleges megszenteltséget nyernek, mely – még ha nincs is szentségi karaktere – arra kötelezi őket, hogy cölibátusban, szegénységben és engedelmességben vállalják azt az életformát, amelyet Jézus személyesen élt, és tanítványainak ajánlott. Jóllehet mindhárom életállapot Krisztus egyedülálló misztériumának tanúja, a világi Krisztus-hívők sajátos, ha nem is kizárólagos tulajdonsága a világi jelleg, a felszentelt pásztoroké a szolgálati hivatal, a megszentelt személyeké a különleges hasonulás a tiszta, szegény és engedelmes Krisztushoz.

A megszentelt élet egyedülálló értéke

32. Az ajándékok e harmonikus együttesében az alapvető életállapotok közös feladata, hogy Krisztus egyedülálló misztériumának egyik vagy másik dimenzióját az életállapotnak megfelelően fejezzék ki. Ha a *világi Krisztus-hívőknek az a sajátos feladata*, hogy az evangélium üzenetét a mulandó világban tegyék hallhatóvá, akkor az egyházi közösségben *nélkülözhetetlen szolgálatot végeznek azok, akik az egyházi rendben részesednek*, egész különlegesen a püspökök. Az ő feladatuk, hogy vezessék Isten né-

⁵⁸ Vö. LG 32.; CIC 208.; Keleti Kódex 11.

⁵⁹ Vö. AG 4.; LG 4., 12., 13.; GS 32.; AA 3.; *Christifideles laici*, 20–21; AAS 85: 847. (Hittani Kongregáció: *Communio notio*, 1992. május 28.)

⁶⁰ LG 31.

pét az ige tanításával, a szentségek kiszolgáltatásával és a szent hatalom gyakorlásával az egyházi közösség szolgálatában, mely szerves és hierarchikusan rendezett közösség.⁶¹

Ami az egyház szentségének megnyilvánulását illeti, *el kell ismernünk a megszentelt élet objektív elsőbbségét*, mert az Krisztus életmódját tükrözi. Épp emiatt hordoz nagyon sok evangéliumi értéket, és tökéletesen megvalósítja az egyház célját, ami nem más, mint az emberiség megszentelése. A megszentelt élet hirdeti és bizonyos értelemben elővételezi a jövődőt, melyben a csíraszerűen és misztériumként már most jelenlévő mennyek országa egészen be fog teljesedni,⁶² és a feltámadás fiai többé nem házasodnak, hanem úgy fognak élni, mint Isten angyalai (vö. Mt 22,30).

Az Isten országa kedvéért vállalt teljes tisztaság,⁶³ mely joggal tekinthető az egész megszentelt élet „kapujának”,⁶⁴ az egyház állandó tanításának része. Ugyanakkor nagyra becsüli a házasságra szóló meghívást, mely a házastársakat „az anyaszentegyház termékenységének tanúivá és munkatársaivá teszi, annak a szeretetnek jeleiként és részeseiként, mellyel Krisztus szerette menyasszonyát és adta önmagát érte”.⁶⁵

A megszentelt élet ezen általános sajátosságain belül egymástól különböző, de egymást kiegészítő utak vannak. A *szemlélődő* szerzetesek egész különlegesen a hegyen imádkozó Krisztus képmásai.⁶⁶ A *tevékeny életet* élők megjelenítik őt, „aki Isten országát hirdeti a sokaságnak, aki beteget és megtört szívűeket gyógyít, vagy jó útra téríti a bűnösöket, gyermekeket áld meg, és jót tesz mindenkivel”.⁶⁷ Egészen különös szolgálatot tesznek Isten országa eljövetele szempontjából a *világi intézmények tagjai*, ők ugyanis sajátos szintézisben egyesítik a megszenteltség értékét a világi jelleggel. Megszenteltségüket a világban és a világból kiindulva élvén⁶⁸ „kovász módjára törekszenek átítatni mindent az evangélium szellemével Krisztus testének erősödésére és növekedésére”.⁶⁹ Részt vesznek az egyház evangelizáló munkájában mind a keresztény élet személyes tanúságtételével, mind törekvésükkel, hogy a mulandó dolgokat Isten akarata szerint rendezzék, mind az egyházi közösségnek tett, világi jellegükből fakadó szolgálataikkal.⁷⁰

Tanúságtétel a boldogságok evangéliumáról

33. A megszentelt élet sajátos feladata, hogy *a megkeresztelteknél ébren tartsa az evangélium lényegi értékeinek tudatát*, mert világosan és nagyszerűen tanúsítja, hogy „a boldogságok lelkülete nélkül a világ nem alakulhat át és nem ajánlható fel Isten-

⁶¹ Vö. LG 12.; *Christifideles laici*, 20–21.

⁶² Vö. LG 5.

⁶³ Vö. DS 1810.; XII. Pius: *Sacra virginitas enciklika*, 1954. március 25. (AAS 46, 1954, 176.)

⁶⁴ Vö. 17. javaslat.

⁶⁵ LG 41.

⁶⁶ Vö. LG 46.

⁶⁷ LG 46.

⁶⁸ Vö. AAS 40: 285. (XII. Pius: *Primo feliciter motu proprio*, 6., 1948. március 12.)

⁶⁹ CIC 713, 1. §; vö. Keleti Kódex 563, 2. §.

⁷⁰ Vö. CIC 713, 2. §. Külön említi a klerikus tagokat a 3. §-ban.

nek”.⁷¹ Így a megszentelt élet felébreszti Isten népében az igényt, hogy Istennek a Szentlélek által a szívekbe kiárasztott szeretetére életszentséggel válaszoljon (vö. Róm 5,5), amennyiben magatartásában az a szentségi megszenteltség tükröződik, melyet Isten a keresztségben, a bérálásban vagy az egyházi rend szentségében hoz létre. A szentségek által közvetített megszentelésből ugyanis a mindennapi élet szentségére kell eljutni. A megszentelt élet az egyházban minden hívő, mind a világi Krisztus-hívő, mind a klerikus élete megszenteltségének szolgálatában áll.

Másrészt azonban nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy a megszentelt személyek a többi hivatás tanúságtételeiből segítséget kapnak, hogy a Krisztushoz és az egyház misztériumához való tartozásukat a maga sokféleségében tökéletesen tudják élni. E kölcsönös gazdagítás alapján a megszentelt élet küldetése még jelentősebbé és hatékonyabbá válik: a többieknek – állandóan szem előtt tartva az eljövendő békét – célként kell megmutatnia az örök boldogságot Istennél.

A jegyes-egyház eleven képe

34. A megszentelt életben egész sajátos értéke van a jegyességnek, mely az egyház azon igényére utal, hogy kizárólagos és teljes odaadásban éljen vőlegénye iránt, akitől minden jót kap. E jegyesi dimenzióban, mely az egész megszentelt élet sajátja, elsősorban a nő találja meg egyedülálló módon újra önmagát, amennyiben az Úrral való kapcsolatának különleges jellegét felfedezi.

Erre nézve jelentős az az újszövetségi hely, mely Máriát az apostolokkal az utolsó vacsora termében a Szentlélek imádságos várakozása közben mutatja be (vö. Ap-Csel 1,13–14).

A jegyes-egyház eleven képét láthatjuk ebben, aki figyel a vőlegény jeleire, és készségesen várja ajándékát. A termékenység elsősorban Péter és a többi apostol egyházi szolgálatában mutatkozik meg, mely a Szentlélek eszköze lesz egyre újabb gyermekek nemzésére az igehirdetés, a szentségek kiszolgáltatása és a lelkipásztori gondoskodás által. A jegyesi befogadás elsősorban Máriában mutatkozik, mellyel az egyház szűzi szeretete által termékenyvé teszi magában az isteni életet.

A megszentelt életet mindig – elsősorban Máriában – szűz jegyesnek tartották. E szűzi szeretetből különleges termékenység fakad, mely hozzájárul a szívekben az isteni élet fakadásához és növekedéséhez.⁷² Máriának, az új Évának nyomában járva a megszentelt személy lelki termékenysége úgy fejeződik ki, hogy készségesen hallgatja az ígét, azért, hogy feltétlen odaadásával és életének tanúságtételével működjön együtt az új emberiség kialakításában. Így nyilvánul meg teljesen az egyház anyasága mind a Péterre bízott isteni műben való részesedés, mind az isteni ajándék – Máriára éppúgy jellemző – felelős elfogadása által.

⁷¹ LG 31.

⁷² Gyermek Jézusról Nevezett Szent Teréz: *Önéletrajz*, B, 2. („A menyasszonyodnak lenni, ó, Jézus, ... veled egyesülten a lelkek anyjává lenni.”)

A keresztény nép a felszentelt szolgálatban találja meg az üdvösség eszközeit, a megszentelt életben pedig ösztönzést nyer, hogy a szolgálat legkülönbözőbb formáiban tökéletesen tudja adni a szeretet választát.⁷³

IV. A SZENTSÉG LELKÉTŐL VEZÉRELTEN

„Színeváltozott” létezés: meghívás az életszentségre

35. „Ennek hallatára a tanítványok arcra borultak és igen megrémültek.” (Mt 17,6) A szinoptikus evangélisták a színeváltozás jelenetében – eltérő apróságoktól eltekintve – hangsúlyozzák a félelmet, ami elfogta a tanítványokat. Krisztus elváltozott arcának vonzó ragyogása nem zárja ki, hogy rettenetes félelem fogja el őket az isteni Fölség előtt. Az ember ugyanis Isten dicsőségének színe előtt mindig megtapasztalja a maga semmiségét, s emiatt rémület fogja el. De ez a félelem üdvösséges, az embert ugyanis az isteni tökéletességre emlékezteti, s ugyanakkor sürgető felhívás a „szentségre”.

Az egyház minden fia és leánya, akit az Atya meghívott arra, hogy Krisztusra „hallgassanak”, érzi a megtérés és az életszentség mélységes igényét. Miként a szinóduson hangsúlyozták, ez az igény elsősorban a megszentelt életben érvényesül. A megszentelt személyek meghívása ugyanis – hogy mindenek előtt Isten országát keressék – elsősorban a teljes megtérésre szólító hívás, hogy önmagukat megtagadva teljesen az Úrból éljenek, s így Isten legyen minden mindenben. Arra hivatottak, hogy Krisztus színében elváltozott arcát szemléljék és tanúsítsák; de arra is, hogy a létük „színeváltozott” legyen.

Ebben az összefüggésben fontos, amit a szinódus második rendkívüli gyűlése záróüzenetében megfogalmazott: „Az egész egyháztörténelemben mindig szent férfiak és nők voltak a megújulás forrásai és kiindulópontjai a legnehezebb helyzetekben. Ma igen nagy szükségünk van szentekre, akiket sürgető könyörgéssel kell kérnünk Istentől. Az evangéliumi tanácsok vállalása által megszentelt élet intézményeinek tudniuk kell, hogy különleges küldetésük van az egyházban, s nekünk e küldetésüket bátorítanunk kell.”⁷⁴ A IX. szinódus atyái ezzel összhangban így nyilatkoztak: „A megszentelt élet az egész egyháztörténelem folyamán a Lélek működésének eleven jelenléte volt. Kiváltságos tere volt az Isten és a felebarát iránti feltétlen szeretetnek, tanúságtétel az isteni terv mellett, mely az egész emberiségből a szeretet civilizációjában Isten gyermekeinek nagy családját akarja létrehozni.”⁷⁵

Az egyház az evangéliumi tanácsok vállalásában mindig az életszentségre vezető kiváltságos utat látta. A kifejezések melyekkel körülírják – az Úr szolgálatának iskolája, a szeretet és a szentség iskolája, a tökéletesség útja, a tökéletesség állapota –, egyszerre utalnak ezen evangéliumi életforma eszközeinek bőségére és hatékonysá-

⁷³ Vö. PC 8, 10, 12.

⁷⁴ Enchiridion Vaticanum, 9, 1753. (Záróüzenet 1985. december 7-én II/A, 4.)

⁷⁵ L’Osservatore Romano, 1994. X. 29. (A IX. rendes püspöki szinódus üzenete, IX. 1994. október 27-én).

gára, valamint azok különleges elkötelezettségére, akik vállalják.⁷⁶ Nem véletlen, hogy a megszentelt személyek közül az évszázadok folyamán oly sokan lettek az életszentség nagyon hatásos tanúivá, s valósították meg nagylelkűen az evangelizáció és a szolgálat nehéz művét.

Hűség a karizmához

36. A megszentelt életben az életszentség gyarapodása tekintetében van Krisztus-követésének és a Krisztus iránti szeretetnek néhány pontja, melyeket érdemes ma külön is kiemelni.

Elsőként mutatkozik *az alapítási karizmához* és minden intézmény karizmájából következő lelki örökséghez való *hűség*. Épp az alapítók és alapítónők sugallatához – a Szentlélek ajándékához – való hűségben fedezhetők fel könnyebben és élhetően meg újra szenvedélyesebben a megszentelt élet lényeges elemei.

Minden karizmának ugyanis jelentkezőkor hármasság irányultsága van: elsősorban az *Atyára* irányul, kinek akaratát teljesíteni igyekszik szerető lélekkel a szüntelen megtérés által, melyben az engedelmesség az igazi szabadság forrása, a tisztaság a semmiféle véges szeretettel meg nem elégedő szív szándékát mutatja, a szegénység pedig azt az igazságra való éhezést és szomjazást táplálja, melynek csillapítását Isten megígérte (vö. Mt 5,6). Ebből a szempontból az egyes intézmények karizmája serkenti a megszentelt személyt arra, hogy egészen Istenhez tartozzék, csak Istennel vagy Istenről beszéljen – ahogy ezt Szent Domonkosról mondják⁷⁷ –, hogy megízlelhesse, milyen jószágos az Úr minden körülmények között (vö. Zsolt 34,9).

A megszentelt élet karizmái a *Fiúra* is irányulnak és elvezetnek a Vele megélt bensőséges és derűs életközösségre, mégpedig Isten és a felebarátok serény szolgálatának iskolájában. „A fokozatosan Krisztuséhoz hasonlóvá vált tekintet így megtanulja, hogy elszakadjon a külsőségektől, az érzékek viharaitól, azaz mindentől, ami akadályozza az embert abban, hogy könnyen és készségesen engedje megragadni magát a Lélektől”,⁷⁸ és készséges arra, hogy Krisztussal vállalja a küldetést, Vele fáradozzon és szenvedjen országának terjesztéséért.

Végül minden karizma sajátosan a *Szentlélekre* irányul, mert az érintettektől – mind a személyes lelki élet útján, mind a közösségi életben, mind az apostoli tevékenységben – megkívánja, hogy engedjék magukat elvezetni és megerősíteni arra a szolgálatkészségre, melynek egy hiteles keresztény minden döntését indítania kell.

E hármasság irányultsága a különböző életformák sajátos vonásai mellett minden alapítási karizmában megmutatkozik annak következtében, hogy e karizmában „a lélek mélységes vágya uralkodik a Krisztussal való azonosulásra, hogy misztériumáról bizonyos szempontból tanúságot tegyen”;⁷⁹ s ennek testet kell öltetnie és ki kell

⁷⁶ Vö. Aquinói Szent Tamás: STh II-II, 184, 5 ad 2; 186, 2 ad 1.

⁷⁷ Vö. Monumenta Ordinis Praedicatorum historica 16:30. (*Libellus de principiis Ordinis Praedicatorum. Acta Canonizationis S. Dominici*)

⁷⁸ II. János Pál *Oriente lumen* apostoli levele, 12.

⁷⁹ AAS 70, 500. (*Mutuae relationes*, 51.)

bontakoznia az intézmény hiteles hagyományában a regulák, konstitúciók és statútumok szerint.⁸⁰

Kreatív hűség

37. Az intézményeknek ezért – az idők jeleire a mai világban adott válaszként – bátran újjá kell éleszteniük az alapítók és alapítónők kezdeményező szellemét, találékonyságát és életszentségét.⁸¹ E felszólítás elsősorban állhatatosságra hív az életszentség útján a mindennapi életben mutatkozó anyagi és lelki nehézségek közepette. De felszólít arra is, hogy mindenki szerezzék meg a munkájához szükséges szaktudást, legyen hűséges küldetéséhez, s közben valahányszor szükséges, a formákat az új helyzetekhez és a különféle igényekhez igazítsák, mindig engedelmesen az isteni sugallat és az egyházi ítélet iránt. Őrizni kell azonban a meggyőződést, hogy minden újítást, mely hű akar maradni az eredeti sugallathoz, az Úrhoz való egyre tökéletesebb hasonulás keresése hitelesít.⁸²

Ebben a szellemben minden egyes intézménynek *újra vissza kell térnie a regulához*, mert benne és a konstitúciókban van a Krisztus-követésnek az az útja, melyet az egyház által hitelesített sajátos karizma jelölt ki. A regula szigorúbb megtartása a megszentelt személyek számára szükségszerűen biztonságos kritériumot ad egy olyan tanúságtétel megfelelőbb formáinak keresésekor, mely képes választ adni a kor követelményeire anélkül, hogy eltávolodnék a kezdeti sugallattól.

Imádság és aszkézis: lelki harc

38. Az életszentségre szólító hívás csak az *imádás csöndjében* fogható fel, és csak Isten végtelen transzcendenciája tudja kibontakoztatni: „Meg kell vallanunk, hogy mindannyiunknak szüksége van erre az imádottnak jelenléttel telített csöndre: a teológiának, hogy értékelni tudja a maga bölcsességi és lelkeségi jellegét; az imádságnak, hogy soha el ne felejtse: Istent látni azt jelenti, hogy az ember olyan ragyogó arccal jön le a hegyről, hogy el kell takarnia fátyollal (vö. Kiv 34,33)...; az elkötelezettségnek, hogy elkerülje a szeretetet és megbocsátást nem ismerő harcba bonyolódás veszedelmét... Mindegyikünknek, hívőknek és nem hívőknek egyaránt meg kell tanulnunk a hallgatást, mely lehetővé teszi a másik megszólalását, amikor és ahol akarja, és lehetővé teszi, hogy a kimondott szót megértsük.”⁸³ Ez konkrétan nagy hűséget jelent a liturgikus és személyes imádsághoz, a belső imára és az elmélkedésre fordított időhöz, a szentségimádáshoz, a havi rekollekcióhoz és a lelkigyakorlatokhoz.

Fel kell fedezni újra az egyház lelkeségi hagyományában és az egyes intézményekben általános *aszketikus eszközöket* is, melyek az életszentségre vezető igaz út hatékony eszközei voltak s maradnak ma is. Mivel az aszkézis segít a bűntől megsebesített emberi természet hajlamai feletti uralkodásban és azok nemesítésében, a meg-

⁸⁰ Vö. 26. javaslat.

⁸¹ Vö. 27. javaslat.

⁸² Vö. PC 2.

⁸³ *Oriente lumen*, 16.

szentelt személyek számára az aszkézis valóban nélkülözhetetlen ahhoz, hogy hűségesek maradhassanak hivatásukhoz, és követni tudják Jézust a keresztúton.

Ugyanígy fel kell ismerni és le kell győzni néhány kísértést, melyek olykor ördögi csábítás hatására a jó színében lépnek fel. Így például a mai társadalom megismerésének jogos igénye – annak érdekében, hogy kihívásaira válaszolni lehessen –, arra vezethet, hogy lanyhul a lélek buzgósága, vagy elbátortalanodva követni kezdi a pillanatnyi divatot. A magasabb lelki képzés lehetősége kialakíthat a megszentelt személyekben bizonyos felsőbbrendűségi érzést a többi hívővel szemben, míg a megalapozott és korszerű szaktudás követelménye a hatékonyság túlzott hajszolásává válhat, mintha az apostoli szolgálat elsősorban nem Istentől, hanem az emberi eszközöktől függne. A dicséretre méltó törekvés, hogy közelebb kerüljünk korunk férfiainhoz és nőihez, hívőkhöz és nem hívőkhöz, szegényekhez és gazdagokhoz, egy világius életstílus átvételéhez vagy az emberi értékek tisztán földi szempontok szerinti ápolásához vezethet. A jogos nemzeti vagy kulturális követelések támogatása arra csábíthat, hogy a nacionalizmus formáihoz csatlakozzanak vagy elfogadjanak olyan szokáselemeket, melyeknek az evangélium világosságában tisztulniuk és javulniuk kellene.

Az életszentség felé vezető út tehát magában foglalja *a lelki harc vállalását*. E feladatnak ma nem mindig szentelnek elegendő figyelmet. A hagyományban gyakran ábrázolják a lelki harcot azzal a küzdelemmel, melyet Jákob vívott a titokzatos Istennel, akit megragadott, hogy elnyerje áldását és láthassa arcát (vö. Ter 32,23–31). A bibliai őstörténet ezen eseményében a megszentelt személyek megláthatják az aszketikus buzgóság szimbólumát, melyre szükségük van, hogy kitérjék és kitérjék a szívüket az Úr és testvéreik befogadására.

Az életszentség elősegítése

39. A megszentelt személyek megújult elkötelezettsége az életszentségre ma fontosabb, mint valaha, annak érdekében is, hogy minden keresztény tökéletességre törekvését bátorítani és támogatni tudják. „Minden hívőben fel kell ébreszteni az *életszentség erős vágyát*, mely megtérésre és személyes megújulásra sarkall az egyre elmélyültebb imádság és a felebarátok, különösen a legrászorulóbbak iránti szeretet légkörében.”⁸⁴

Amilyen mértékben elmélyítik Istennel való barátságukat, a megszentelt személyek olyan mértékben lesznek képesek segíteni a testvéreknek és nővéreknek hatékony lelki kezdeményezésekkel, mint például imaiskolával, lelkigyakorlatokkal, lelki napokkal, lelki beszélgetéssel és lelkivezetéssel. Elősegítik az emberek fejlődését az imádságban, akik ezáltal jobban meg fogják ismerni Isten rájuk vonatkozó akaratát; bátorítják őket a hit követelményeinek vállalására egész a hősiességig. A megszentelt személyek ugyanis „szervesen életük természetéből következően... beleolvadnak az Abszolútumra, az Istenre szomjazó és életszentségre hivatott egyház tevékenységébe. Az egyház szentségének tanúi ők.”⁸⁵ Az életszentségre szóló általános meghívás-

⁸⁴ II. János Pál: *Tertio millennio adveniente* apostoli levél, 42.

⁸⁵ VI. Pál: *Evangelii nuntiandi*, 69.

nak még erősebben kell ösztökélnie azokat, akiknek életformájuk megválasztása alapján az a küldetésük, hogy a többieket e meghívásra emlékeztessék.

„Keljetek fel, ne féljete!”: megújított bizalom

40 „Jézus odalépett hozzájuk és megérintette őket: Keljetek fel, ne féljete!” (Mt 17,7) Mint a színeváltozáskor a három apostol, úgy a megszentelt személyek is tapasztalatból tudják, hogy életüket nem mindig izzítja fel az az érezhető buzgóság, melyből a kiáltás fakad: „Jó nekünk itt lenni!” (Mt 17,4) Életük azonban mindig egy Krisztus kezétől „megérintett” élet, melyet az ő hangja kelteget és kegyelme támogat.

„Keljetek fel, ne féljete!” A Mester e bátorítása magától értetődően minden kereszténynek szól. De még inkább szól azoknak, akik arra hivatottak, hogy „mindent elhagyjanak”, s ennek következtében Krisztusért „mindent szemétnak tartsanak”. Ez egész különlegesen érvényes olyan alkalmakkor, amikor valaki a Mesterrel lejön a „hegyről”, hogy elinduljon a Táborról a Kálváriára vezető úton.

Amikor Lukács elbeszéli, hogy Mózes és Illés Krisztussal az ő húsvéti misztériumáról beszélgettek, szándékosan és jelentőségteljesen használja a „vég” (*exodosz*) kifejezést: „*a végeről beszéltek, melyet Jeruzsálemben kellett beteljesítenie*” (9,31). A „vég” a kinyilatkoztatás alapfogalma, melyre az egész üdvtörténet hivatkozik és kifejezi a húsvéti misztérium mélyiséges értelmét. A „vég” a megszentelt élet lelkisége számára különösen fontos téma, mely jól kiemeli ennek az életnek a jelentését. Kikerülhetetlenül magában foglalja mindazt, ami a *kereszt misztériumához* tartozik. Ám ha ezt a „véghez vezető utat” a Tábor hegyének távlatából nézzük, úgy jelenik meg, mint két fényforrást összekötő út: egyik a színeváltozás elővételező fényessége, a másik a fel-támadás végleges fényessége.

A megszentelt életre szóló meghívás – az egész keresztény élet szemszögéből nézve – minden lemondása és próbatétele ellenére, sőt épp ezek miatt a „fény” útja, mely felett a Megváltó szeme virraszt: „Keljetek fel, ne féljete!”

II. FEJEZET A TESTVÉRISÉG JELE

A megszentelt élet mint a kommunió jele az egyházban

I. MARADANDÓ ÉRTÉKEK

A Szentháromság képmására

41. Az Úr Jézus földi életében maga köré hívta azokat, akiket kiválasztott, hogy Vele legyenek, s megtanítsa őket arra, hogy példája szerint az Atyáért és a Tőle kapott feladatért éljenek (vö. Mk 3,13–15). Ezzel megalapította azt az új családot, melynek a századok során mindazokat magába kell foglalnia, akik készek arra, hogy „teljesítsék Isten akaratát” (vö. Mk 3,32–35). A mennybemenetel után a Szentlélek ajándékának hatására az apostolok körül testvéri közösség alakult arra, hogy Istent di-

csérje és közösségben éljen (vö. ApCsel 2,42–47; 4,32–35). E közösség élete s még inkább a teljes Krisztushoz-tartozás tapasztalata – ahogy azt a tizenkettő megélte – lett a *modell*, melyből az egyház új erőt merített valahányszor a kezdeti idők buzgóságát akarta újra élni és megújult evangéliumi erővel akart a történelemben a maga útján járni.⁸⁶

Valóban, *az egyház lényege szerint a közösség misztériuma*, „az Atya és a Fiú és a Szentlélek egysége által egyesített nép”.⁸⁷ A testvéries élet azáltal akarja tükrözni e misztérium teljességét és mélységét, hogy a Szentháromság lakóhelyeül szolgáló emberi teret alkot, mely ily módon a három isteni Személy közösségnek szóló, sajátos ajándékait behozza a történelembé. Az egyház életének sok területe és megnyilvánulása van, melyek kifejezik a testvéri közösséget. A megszentelt élet kétségtelen érdeme, hogy hatékonyan hozzájárul ahhoz, hogy a testvériség igénye – mint a Szentháromság megvallása – eleven maradjon az egyházban; a testvéri szeretet állandó ápolása révén a közösségi élet formájában is megmutatta, hogy a *szentháromságos közösségben való részvétel oly lényegesen meg tudja változtatni az emberi kapcsolatokat*, hogy e részesedésből a szolidaritás egy új fajtája fakad. Így megmutatja az embereknek a testvéri közösség szépségét és az utakat, melyek elvezetnek hozzá. A megszentelt személyek ugyanis Istenért és Istenből élnek, ezért megismerhetik a kegyelem megbékítő erejének hatalmát, mely legyőzi az emberi szívekben és a társas kapcsolatokban az ellentétes és megosztó erőket.

Testvéri élet a szeretetben

42. A testvéri élet mint szeretetben megosztott élet az egyházi közösség kiváló jele. A szerzetesrendek és az apostoli élet társaságai – melyekben a közösségi életnek különleges jelentősége van – nagy gonddal ápolják.⁸⁸ Ám a testvéri közösség dimenziója a világi intézményekben és a megszentelt élet magányos formáiban sem idegen. Még a remeték sem vonják ki magukat elmélyült magányukban az egyházi közösségből, hanem annak szolgálnak különleges kontemplatív karizmájukkal; a világban élő megszentelt szüzek megszenteltségüket a részegyházzal és az egyetemes egyházzal való különleges kapcsolatban élik meg. Ugyanez áll a megszentelt özvegyaszszonyokra és özvegy férfiakra is.

Mindezek a személyek arra törekszenek, hogy evangéliumi értelemben tanítványként teljesítsék az Úr „új parancsát”, tudniillik hogy úgy szeressék egymást, ahogyan ő szeretett minket (vö. Jn 13,34). A szeretet vezette Krisztust az önátadásban egészen a keresztáldozatig. Tanítványai között *sincs igazi egység e feltétlen, kölcsönös szeretet nélkül*, mely megköveteli a készséget a szolgálatra minden erő bevetésével; a nyitottságot a másik – úgy, ahogyan van – előítéletek nélküli elfogadására; a képességet a „hetvenhétzeri” megbocsátásra (Mt 18,22); és az akaratot, hogy senkit ne ítéljen el (vö. Mt 7,1–2). A megszentelt személyek számára, akik a Szentlélek e szívébe árasztott szeretete által (vö. Róm 5,5) „egy szív és egy lélek” lettek (ApCsel 4,32), bel-

⁸⁶ Vö. PC 15.; PL 32, 1372 (Szent Ágoston: *Regula ad servos Dei*, 1, 1.).

⁸⁷ PL 4, 553. (Szent Cyprianus: *De Oratione Dominica*, 23); vö. LG 4.

⁸⁸ Vö. 20. javaslat

só szükséglet, hogy *mindenük közös legyen*: anyagi javak és lelki tapasztalatok, képességek és ajándékok, apostoli eszmények és felebaráti szeretet szolgálata: „A közösségi életben a Lélek egyesekben jelenlévő erejének másokra is hatnia kell, ezért nemcsak a saját ajándékaiknak örülnek, hanem az ajándékokat megsokszorozzák azzal, hogy másokat is részesítenek belőlük, és mások ajándékainak gyümölcsét úgy élvezik, mint a sajátjukat.”⁸⁹

Ezek után a közösségi életben valamiképpen felismerhetőnek kell lennie, hogy a testvéri közösség – még mielőtt egy meghatározott küldetés útjává válna – *isteni hely*, ahol a feltámadott Úr titokzatos jelenléte tapasztalható (vö. Mt 18,20).⁹⁰ Ez a tapasztalat mindazok kölcsönös szeretetének köszönhető, akik a közösséget alkotják; szeretetüknek, mely az Igéből és az eucharisziából táplálkozik, a bűnbánat szentségében tisztul, és az egységért mondott imádságból erősödik. Ez az egység a Szentlélek ajándéka azok számára, akik engedelmesen hallgatnak az evangéliumra. Maga a Szentlélek vezeti a lelket közösségre az Atyával és a Fiúval, Jézus Krisztussal (vö. 1Jn 1,3) egy olyan közösségre, melyből a testvéri élet forrása fakad. A Lélek vezeti a megszentelt élet közösségeit – sajátos természetüknek megfelelően – küldetésük teljesítésékor az egyház és az egész emberiség szolgálatára.

Ebben a távlatban nézve a „káptalanoknak” vagy a hasonló, akár részleges, akár általános összejöveteleknek különös jelentőségük van, ahol minden intézmény feladata, hogy a szabályzatának megfelelően válassza meg elöljáróit, és a Lélek világosságánál meghatározza a módot, mely által sajátos karizmáját és hagyományos lelkiességét a különböző történelmi és kulturális helyzetekben is képes megőrizni és megvalósítani.⁹¹

A tekintély feladata

43. A megszentelt életben *az elöljárók és elöljárónők hivatalának* – beleértve a helyi elöljárókat is – mindig nagy jelentősége volt a lelki élet és a küldetés szempontjából. A keresések és változtatások elmúlt esztendeiben olykor hallani lehetett arról is, hogy felül kell vizsgálni e hivatalt. El kell ismernünk azonban, hogy az, aki a tekintélyt gyakorolja, *nem mondhat le feladatáról*, mint aki elsőként felelős a közösségért, tudniillik a testvérek és nővérek vezetéséért a lelki élet és az apostolkodás útján.

Nem könnyű egy erősen individualista légkörben elismerni és elvállalni a feladatot, melyet a tekintély mindenki javára teljesít. Mégis újra ki kell emelnünk e feladat fontosságát, mely szükséges ahhoz, hogy megerősödjék a testvéri közösség és ne váljék haszталanná a fogadott engedelmisség.

Jóllehet a tekintélynek mindenekelőtt testvériesnek és spirituálisnak kell lennie – következésképpen akire ráruházzák, annak a testvéreket és a nővéreket tudnia kell dialógus révén bevonnai a döntési folyamatba – nem szabad megfeledkezni arról,

⁸⁹ PG 31, 931. (Nagy Szent Vazul: *Nagyobbik regula*, 7.)

⁹⁰ Vö. PG 31, 1231. (Nagy Szent Vazul: *Kisebbik regula*, 225.)

⁹¹ Vö. Enchiridion Vaticanum 9, 235–237. (A Szerzetesek és Világi Intézmények Kongregációjának instrukciója: *Essential elements*, 51., 1983. május 31.); CIC 631, 1. §; Keleti Kódex 512, 1. §.

hogy az *utolsó szó a tekintélyé*, és rá tartozik, hogy a hozott döntések végrehajtásáról gondoskodják.⁹²

Az idősek szerepe

44. Az öregekről és betegekről való gondoskodás lényeges része a testvéri életnek, különösen egy olyan korban, mint a miénk, amikor a világ egyes részein növekszik az idős szerzetesek száma. A fokozott figyelem, amit érdemelnek, nem a szeretet és elismerés egyoldalú kötelezettsége csupán, hanem annak felismerése is, hogy az ő tanúságuk az egyház és az intézmény számára nagyon hasznos, és küldetésük akkor is értékes és érdemszerző, ha öregség vagy betegség miatt a tevékenységgel fel kellett hagyniuk. *Kétségtelenül sokat adhatnak bölcsességből és tapasztalatból a közösségnek, ha az képes arra, hogy figyelmesen és odahallgatással vegye körül őket.*

Valójában ugyanis az apostoli küldetés még a tevékenységet megelőzően az Úr üdvözítő akarata iránti tökéletes önátadás tanúságtételében áll, és ez az önátadás az imádság és a bűnbánat forrásaiból táplálkozik. Ezért sok lehetőség van az idős szerzetesek hivatásának megélésére: buzgó imádság, saját helyzetük türelmes elfogadása, készség a lelkivezetésre, a gyóntatásra és az imaélet vezetésére.⁹³

Az apostoli közösség képmására

45. A testvéri életnek alapvető szerepe van a megszentelt személyek lelki útján, mind állandó megújulásuk, mind a világba szóló küldetésük tökéletes teljesítése szempontjából: ez levezethető a testvéri életet megalapozó teológiai igazságokból is, de a személyes tapasztalat is messzemenően igazolja. Ezért buzdítjuk a megszentelt személyeket, hogy ápolják a közösségi életet az első jeruzsálemi keresztények példája szerint, akik buzgón hallgatták az apostolok tanítását, részt vettek a közös imádságban és az eucharisztia ünneplésében, megosztották egymással anyagi javaikat és kegyelmi ajándékaikat (vö. ApCsel 2,42-47). Mindenekelőtt a szerzeteseket és szerzetesnőket, valamint az apostoli élet társaságainak tagjait buzdítjuk, hogy fenntartás nélkül gyakorolják a kölcsönös szeretetet, s ezt a saját intézményük természetének megfelelő módon mutassák is meg, hogy minden közösség annak az új Jeruzsálemnek világos jele legyen, mely „Isten lakóhelye az emberek között” (Jel 21,2).

Az egész egyház nagyon számít ugyanis az „örömmel és Szentlélekkel eltelt” közösségek tanúságtételére (ApCsel 13,52). A világ előtt szeretne rámutatni olyan közösségek példájára, melyekben a kölcsönös figyelmesség segít legyőzni a magányt, a kommunikáció mindenkit arra serkent, hogy érezzen felelősséget a többiekért, s melyekben a megbocsátás gyógyítja a sebeket és erősíti az egyéneken a közösséghez tartozást. Az ilyen közösségekben a karizma természete elrendezi az erőket, táplálja a hűséget, s mindenki apostoli munkáját egyazon küldetésre irányítja. Ahhoz, hogy a

⁹² Vö. Szerzetesi Kongregáció: *Congregavit nos in unum Christi amor* instrukció, 1994. február 2. 47-53; CIC 618. k.; 19. javaslat

⁹³ Vö. Szerzetesi Kongregáció: *Congregavit nos in unum Christi amor* instrukció, 1994. február 2. 68; 21. javaslat.

mai emberiségnek meg tudja mutatni saját arcát, az egyháznak sürgetően szüksége van ilyen testvéri közösségekre, melyek már pusztá létükkel is javára vannak az új evangelizációnak, hiszen az „új parancs” fogható gyümölcseit termik.

Egyházas érzület

46. Nagy feladatot ró a megszentelt életre az *egyházról mint közösségről* szóló *tanítás (a kommunió-egyháztan)*, melyet a II. Vatikáni Zsinat is határozottan kifejtett. A megszentelt személyektől ugyanis elvárja, hogy „annak »a közösségre vonatkozó isteni tervnek« tanúi és építői legyenek, melynek meg kell koronáznia az emberiség történelmét,”⁹⁴ a közösség tapasztalt szakértőinek kell lenniük és a közösségi lelkületet át kell ültetniük a gyakorlatba.⁹⁵ Az egyházi közösség iránti érzék miközben *közösségi lelkiséggé fejlődik*, előmozdítja az egyházat mélységében és tágasságában növekvő gondolkodás-, kifejezés- és cselekvésmódot. Mert a közösségi élet „a világ számára az élet jele és vonzerő lesz, mely az embereket elvezeti a Krisztusban való hithez ... Ily módon a közösség miközben megnyílik a *küldetésre*, maga válik küldetéssé”, sőt „mivel a közösség közösséget teremt, saját természeténél fogva *misszionárius közösséget* hoz létre.”⁹⁶

Az alapítókban az *egyház iránti érzék mindig eleven*, és abban mutatkozik meg, hogy tökéletesen részt vesznek az egyházi életben, annak minden dimenziójában és készségesen engedelmesek a püspököknek, s különösen a római pápának. A szent egyház, „az igazság oszlopa és alapja” (1Tim 3,15) iránti szeretetből érthető egy Assisi Ferenc alázatos szolgálatkészsége a „Pápa úr” iránt,⁹⁷ egy Sienai Katalin gyermeki magatartása azzal szemben, akit „a földön járó édes Krisztusnak nevez”,⁹⁸ egy Loyolai Ignác apostoli engedelmissége és „együttérzése az egyházzal”,⁹⁹ egy Jézusról nevezett Teréz örvendező hitvallása: „Az egyház leánya vagyok”.¹⁰⁰ Innen érthető Lisieux-i Teréz vágya is: „Anyámnak, az egyháznak szívében én a szeretet leszek.”¹⁰¹ Hasonló tanúságot tesznek a teljes egyházi közösségről a szent szerzetesek, alapítók és alapítónők más-más korokban s eltérő, olykor nagyon nehéz körülmények között. A megszentelt személyeknek újra meg újra e példaképekre kell tekinteniük, hogy a ma különösen erős romboló és szétszóró hatásokkal szembe tudjanak szállni.

Ezen egyházi közösség lényeges ismertető jegye a püspökök tanítóhivatalához szívvel és értelemmel való ragaszkodás, amit a megszentelt személyeknek hűségesen megélni és Isten népe előtt egyértelműen és világosan tanúsítaniuk kell, s különösen azoknak, akik a teológiai kutatás, a tanítás, a könyvkiadás, a katekézis és a tömegtá-

⁹⁴ Vö. *Enchiridion Vaticanum* 7, 455. (Szerzetesek és Világi Intézmények Kongregációja: *Szerzetesek és az emberi haladás*, II, 24., 1980. augusztus 12.)

⁹⁵ Vö. 28. javaslat.

⁹⁶ *Christifueles laici*, 31, 32.

⁹⁷ *Regula Bullata*, I, 1.

⁹⁸ 109., 171., 196. levél

⁹⁹ Vö. *A lelkigyakorlatok könyve* végén felállított szabályok a „helyes érzékről, mellyel a küzdő egyházban kell rendelkezünk”; különösen a 13. szabály.

¹⁰⁰ *Dicta*, 217.

¹⁰¹ *Manuscrits autobiographiques*, B, 3.

jékoztatás területén tevékenykednek.¹⁰² Mivel az Istennek szentelt személyek különleges helyet foglalnak el az egyházban, a tanítói hivatallal való kapcsolatuk Isten egész népe számára nagy jelentőségű. Apostoli tevékenységük, melyet az összes megkeresztelték prófétai küldetésén belül a hierarchiával való együttműködés minősít, gyermeki szeretetük tanúságtételéből nyer erőt és hatékonyságot.¹⁰³ Így karizmájuk gazdagságával különösen hozzájárulnak ahhoz, hogy az egyház egyre tökéletesebben megvalósíthassa a maga lényegét, tudniillik hogy az Istennel való bensőséges egyesülésnek és az egész emberi nem egységének jele és eszköze legyen.¹⁰⁴

Testvériség az egyetemes egyházban

47. Annak alapján, hogy a sokféle karizmat minden intézmény az egész misztikus Test javára kapta a Szentlélektől ajándékba, s ennek építésére kell felhasználnia (vö. 1Kor 12,4–11), a megszentelt személyek arra hivatottak, hogy egy missziós közösség kovásza legyenek az egyetemes egyházban. Egész sajátosan a szeretet – mely az apostol szerint a „mindent felülmúló út” (12,31), „az összes között a legnagyobb” (13,13) – teremt összhangot a különböző dolgok között, s ad erőt mindenkinek, hogy az apostoli tevékenységben támogassák egymást. Épp erre irányul *a közösségnek az a sajátos kapcsolata*, mely a megszentelt élet különböző formái és az apostoli élet társaságai, valamint Péter utódának egységet és missziós egyetemességet építő szolgálata között van. A lelkiesség története jól szemlélteti e kapcsolatot, megmutatván gondviselészerű működését mind a megszentelt élet sajátos identitásának megőrzésében, mind az evangélium missziós terjesztésében. Az evangéliumi üzenet erőteljes terjedése, éppúgy, mint az egyház meggyökerezése a világ sok táján, és a keresztény tavasz, melyet ma a fiatal egyházakban lehet észlelni, a szinódusi atyák megállapítása szerint a megszentelt élet és az apostoli élet társaságainak sokféle intézménye nélkül elképzelhetetlen. Évszázadokon át megtartották a kapcsolatot Szent Péter utódaival, akik nagylelkű, olykor hősiességet tapasztaltak náluk a misszionálásra.

Így mutatkozik meg *az egyetemesség és a közösség lényegi jegye*, mely a megszentelt élet intézményeinek és az apostoli élet társaságainak sajátja. A pápasággal való sajátos kapcsolatukból következő, egyházmegyék feletti jellegükkel a különböző részegyházak közötti együttműködés szolgálatában is állnak.¹⁰⁵ Hatékonyan elősegítik a részegyházak között az „ajándékok cseréjét”, s ezáltal hozzájárulhatnak ahhoz, hogy az evangélium be tudjon épülni a kultúrákba (inkulturáció), melynek célja, hogy minden nép kulturális értékeit megtisztítsa, megbecsülje és befogadja.¹⁰⁶ A megszentelt életre szóló hivatások virágzása a fiatal egyházakban ma is megmutatja a lehetőséget, hogy a katolikus egységen belül a különböző népek és kultúrák megbecsülésre találjanak.

¹⁰² Vö. 30/a javaslat

¹⁰³ Vö. *Redemptionis donum*, 15.

¹⁰⁴ Vö. LG 1.

¹⁰⁵ Vö. AAS 85, 847. (Hittani Kongregáció: *Communione notio*, 16., 1992. május 28.)

¹⁰⁶ Vö. LG 13.

A megszentelt élet és a részegyház

48. A megszentelt személyeknek jelentős szerepük van a *részegyházakban is*. A zsinatnak abból a tanításából kiindulva, hogy az egyház közösség és misztérium, s hogy a részegyházak Isten népének részei, melyekben „valóban jelen van és tevékeny Krisztus egy, szent katolikus és apostoli egyháza”,¹⁰⁷ a szerzetesek és a részegyházak összefüggését különböző zsinat utáni dokumentumok elmélyítették és kodifikálták. E szövegek fényében egészen világos, hogy a megszentelt személyek együttműködése a püspökökkel alapvető jelentőségű az egyházmegyei lelkipásztorkodás harmonikus fejlődése szempontjából. A megszentelt élet karizmái nagyban hozzájárulhatnak a szeretet épüléséhez a részegyházakban.

Az evangéliumi tanácsok megvalósításának különböző formái ugyanis az alapítók és alapítónők által kapott lelki ajándékok megnyilvánulásai és gyümölcsei, s mint ilyenek „a Szentlélek megtapasztalásai, melyeket átadtak tanítványaiknak, hogy szerintük éljenek, azokat őrizzék, elmélyítsék, és Krisztus testének növekedtével állandóan gyarapítsák.”¹⁰⁸ Minden intézmény sajátos karaktere a megszentelés és az apostolokodás egy bizonyos stílusát tartalmazza, mely objektív tényezőktől meghatározott hagyományt törekszik megszilárdítani.¹⁰⁹ Ezért gondoskodik az egyház arról, hogy az intézmények az alapítók és alapítónők szellemének és egészséges hagyományuknak megfelelően növekedjenek és fejlődjenek.¹¹⁰

Ebből következően az egyes intézményeknek kellő autonómiája van, melynek alapján felépíthetik a maguk rendszerét és megőrizhetik lelki és apostoli örökségüket. Ezen autonómia biztosítása és megőrzése a helyi ordináriusok feladata.¹¹¹ Ezért a püspököket kérjük, fogadják el és becsülik a megszentelt élet karizmáit azáltal, hogy teret adnak nekik az egyházmegyei lelkipásztorkodásban. Megkülönböztetett figyelmet kell szentelniük az egyházmegyei jogú intézményekre, melyek különösen is a megyéspüspök gondjaira vannak bízva. Egy a megszentelt élet intézménye nélküli egyházmegye nemcsak sok lelki ajándékot, az istenkeresés alkalmas helyét, sajátos apostoli tevékenységet és lelkipásztori módszereket nélkülözne, hanem az a veszély is fenyegetné, hogy nagyon ellanyhul benne a missziós szellem, mely ezen intézmények többségének sajátja.¹¹² Ezért a megszentelt élet ajándékát, melyet a Szentlélek a részegyházakban ad, nagylelkűen és hálával kell fogadniuk.

Termékeny és rendezett egyházi közösség

49. A részegyház atyja és pásztora a püspök. Az ő hatáskörébe tartozik az egyes karizmák elismerése, felügyelete, támogatása és összehangolása. Lelkipásztori szerepében a megszentelt élet karizmáját tehát kegyelemként fogadja, mely nemcsak egy intézménynek szól, hanem az egész egyház javára árad ki. Törekedjék a megszentelt

¹⁰⁷ CD 11.

¹⁰⁸ AAS 70, 480. (A Szerzetesi Kongregáció és a Püspöki Kongregáció: *Mutuae relationes*, 11. 1978. május 14.)

¹⁰⁹ Vö. uo.

¹¹⁰ Vö. CIC 576. kánon.

¹¹¹ *Mutuae relationes*, 13.

¹¹² Vö. AG 18.

személyeket támogatni abban, hogy az egyházzal való közösségben, hűségesen az alapítói inspirációhoz meg tudjanak nyílni a kor követelményeinek megfelelő spirituális és lelkipásztori távlatok előtt. A megszentelt személyek a maguk részéről nem fognak késlekedni, hogy saját erőik és karizmájuk szerint nagylelkűen segítsenek a részegyháznak, *teljes közösségben dolgozva a püspökkel az evangelizációban, a katekézisben és a plébániai életben.*

Emlékeztetnünk kell arra, hogy az egyetemes egyház és a részegyház szolgálatának összehangolásakor az intézmények nem hivatkozhatnak sem jogos autonómiájukra, sem a sokuk által élvezett exemptióra¹¹³ olyan döntések igazolásául, amelyek valójában ellentmondásban vannak az egészséges egyházi élet szerves közösségének követelményeivel. Ezzel szemben a szerzetesek lelkipásztori kezdeményezéseit a püspökök és a szerzetes elöljárók közötti nyílt, baráti dialógus alapján kell mérlegelni és megvalósítani. A püspökök különleges figyelme az intézmények hivatása és küldetése, és az intézmények tisztelete a püspökök hivatala iránt az egyházmegyei élet lelkipásztori teendőinek készséges vállalásával együtt, annak a sajátos egyházi szeretetnek két szorosan összetartozó formája, mely mindenkit Isten egész népe – karizmatikusan s ugyanakkor hierarchikusan tagolt – szerves közösségének szolgálatára kötelez.

Szeretettel áthatott folytonos párbeszéd

50. A kölcsönös megismerés előmozdítására, mely elsősorban a lelkipásztori területen hatásos együttműködés elengedhetetlen feltétele, nagyon hasznos az *állandó dialógus* egyrészt a megszentelt élet intézményeinek és az apostoli élet társaságainak elöljárói, másrészt a püspökök között. E rendszeres kapcsolat következtében a szerzetes elöljárók tájékoztathatják a püspököket azokról az apostoli kezdeményezésekről, melyeket az egyházmegyében terveznek, hogy a megvalósításhoz szükséges beleegyezést megkapják tőlük. Hasonlóképpen szükség van arra, hogy a rendi főelöljárók képviselői részt vegyenek a Püspöki Konferenciák gyűlésein és viszont, a Püspöki Konferenciák képviselőit hívják meg a rendi főelöljárók gyűléseire a később kidolgozandó gyakorlati szabályok szerint. Igen nagy haszonnal fog járni, ha – ott is, ahol még nem történt meg – nemzeti szinten *püspökökből és szerzetesi főelöljárókból álló vegyes bizottság* alakul és tevékenykedik¹¹⁴ a közös problémák megoldására. A kölcsönös, jobb megismerés érdekében hasznos az egyházmegyei papság teológiai tantervébe felvenni a megszentelt élet teológiáját és lelkiségét; és ugyanez érvényes a részegyház teológiájának és az egyházmegyei papság lelkiségének tárgyalására a megszentelt személyek képzése során.¹¹⁵

Végezetül vigasztalóan emlékeztethetünk arra, hogy a szinódus folyamán nemcsak a közösségre vonatkozó tanítás gazdagodott a számos észrevétel által, hanem a jelenlévő püspökök és szerzetesek közötti párbeszéd is a kölcsönös bizalom és nyíltság légkörében zajlott. Ebből fakadt a kívánság, hogy „a közösség és együttműködés

¹¹³ Vö. CIC 586, 2. §; 591; Keleti Kódex 412, 2. §.

¹¹⁴ Vö. 29,4 javaslat.

¹¹⁵ Vö. 49/b javaslat.

e lelki tapasztalata a szinódus befejeztével az egész egyházra is kiterjedjen.”¹¹⁶ Kívá-
nom, hogy a közösségi érzület és lelkiség mindenkiben növekedjék.

Testvériség egy megosztott és igazságtalan világban

51. Az egyház a megszentelt élet közösségeire bízta azt a különleges feladatot, hogy a *közösségi lelkiséget* – elsősorban a saját közösségükben, majd az egyházi közös-
ségben, s ennek határain túl is – *erősítsék* azáltal, hogy mindenekelőtt azokon a helye-
ken, ahol a mai világot faji gyűlölet vagy gyilkos elvakultság osztja meg, megkezdik,
illetve újra meg újra folytatják a szeretet párbeszédét. Földünk különféle társadalmá-
iban – olyan társadalmakban, melyeket szenvedélyek és ellentétes érdekek károsíta-
nak, s vágyódnak ugyan az egység után, mégis bizonytalanok az útkeresésben – a
megszentelt személyek, a különböző életkorú, nyelvű és kultúrájú testvérek és nővé-
rek közösségei úgy vannak jelen, mint *a mindig lehetséges párbeszéd*, és a különbségeket
összhangba forrasztani képes kommunió jelei.

A megszentelt élet közösségei arra hivatottak, hogy életük tanúságával hirdessék
a keresztény testvériség értékét és az evangélium átalakító erejét,¹¹⁷ mely mindenkit
Isten gyermekének tekint, és mindenki, különösen az elesettek iránt, önfeláldozó sze-
retetre készítet. E közösségek a remény és az evangéliumi boldogságok felfedezésé-
nek helyei; olyan helyek, ahol a kommunió forrásából, az imádságból táplálkozó sze-
retet arra hivatott, hogy az élet értelmessége és az öröm forrása legyen.

Ezekben az években, amikor a problémák világméretűvé tágulnak, ugyanakkor
újra megjelennek a nacionalizmus bálványai, a nemzetközi szerzetesi intézmények
feladata a közösségi érzék ébrentartása és tanúsítása népek, fajok és kultúrák között.
A testvériség légkörében a probléma világméretű dimenzióinak érzékelése nem fogja
elfojtani az egyes értékeket, és az egyéni sajátosság megbecsülése nem vált ki sem
ellenkezést más értékekkel szemben, sem egységet megbontó szakadásokat. A nem-
zetközi intézmények ezt hatékonyan tudják tenni, mert nekik maguknak leleménye-
sen kell szembenézniük az inkulturáció kihívásaival, s ugyanakkor őrizniük kell
identitásukat.

Közösség a különféle intézmények között

52. Az egyházi közösségi érzék igényli és támogatja a testvéries lelki kapcsolatot,
s a kölcsönös együttműködést a megszentelt életnek és az apostoli élet társaságainak
különböző intézményei között. Akiket összeköt Krisztus követésének közös kötele-
zettsége, és ugyanaz a Szentlélek élte, azoknak, mint az egyetlen szőlőtő szőlővesz-
szőinek, láthatóvá kell tenniük a szeretet evangéliumának teljességét. A különböző
alapítók és alapítónők – őket a földön gyakran összekötő lelki barátságban, s hűsége-
sen a maguk intézménye lényegéhez – arra hivatottak, hogy példás testvériséget ta-
núsítsanak, mely az egyház többi tagját a mindennapi életben az evangélium melletti
tanúságtételre serkenti.

¹¹⁶ 54. javaslat.

¹¹⁷ Vö. *Congregavit nos in unum Christi amor* instrukció, 56.

Szent Bernát szavai a különböző szerzetekről ma is időszerűek: „Mindet dicsérem és szeretem, ahol csak igazként és jámboran élnek az egyházban. Egyhez a regula megtartásával, a többihez a szeretet révén tartozom. Szükségünk van egymásra: a szeretet műve, hogy nem nélkülözöm azok gyümölcsét sem, akiknek intézményéhez nem tartozom... Így nem csoda, ha ebben a számkivetésben, melyben az egyház még zarándok, egységes pluralitásról és plurális egységről beszélhetünk... Miként tehát odaát egy házban sok lakóhely van, úgy itt sok szerzetesrend van az egy egyházban... Itt különféle kegyelmi ajándékok vannak...; ott különféle boldogságok lesznek... Az egység itt is, ott is ugyanabban a szeretetben áll.”¹¹⁸

Az összehangolás szervei

53. A szerzetesrendek és világi intézmények nagyobb előjáróinak konferenciái jelentősen hozzájárulhatnak az egyház kommuniójához. E szervek – melyeket a II. Vatikáni Zsinat¹¹⁹ és több azt követő dokumentum¹²⁰ bátorított és szabályozott – fő célja a megszentelt élet elősegítése az egyházi küldetés egészében. E konferenciák révén az intézmények kifejezik az egymás közötti közösséget, és keresik az eszközöket, melyekkel erősíteni lehet a különböző, az egyház misztériumát és Isten sokféle bölcsességét tükröző karizmákat.¹²¹ Buzdítjuk a megszentelt élet intézményeit a kölcsönös együttműködésre, főként azokban az országokban, melyekben különböző nehézségek miatt erős a kísértés, hogy visszahúzódjanak önmagukba, ami kárt okoz mind a megszentelt életnek, mind az egyháznak. Kívánatos, hogy kölcsönösen támogassák egymást abban, hogy a történelem jelen nehézségeiben felismerhessék Isten tervét, s keressék a módját, hogy megfelelő apostoli kezdeményezésekkel jobban tudjanak rájuk válaszolni.¹²² Egy korunk kihívásaira nyitott közösség szellemében az előjárók és előjárónők igyekezzenek „a püspökökkel egyetértésben minden egyes intézmény legjobb munkatársainak segítségét felhasználni, és olyan szolgáltatásokat nyújtani, melyek nemcsak az esetleges határok legyőzésében segítenek, hanem a szerzetesi képzés hiteles stílusát is képesek alakítani.”¹²³

A szerzetes és világi intézmények nagyobb előjáróinak konferenciáit buzdítjuk arra, hogy a Szentszékkel való közösségük kifejezéseként ápolják a gyakori és rendszeres kapcsolatot a Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációjával. Élő és bizalomteljes kapcsolatot kell ápolni az egyes országok püspöki konferenciáival is. E kapcsolatnak a *Mutuae relationes* dokumentum szellemében célszerűen szilárd formát kell öltenie, hogy az újra meg újra jelentkező kezdeményezések folyamatos és idejében történő összehangolása lehetővé váljék. Ha mindezt kitartóan és a tanítóhivatal irányítását hűségesebben követve végrehajtják, az

¹¹⁸ PL 182, 903–904. (Szent Bernát: *Apológia Saint-Thierry-i Vilmos apáthoz*, IV, 8.)

¹¹⁹ Vö. PC 23.

¹²⁰ Vö. *Mutuae relationes*, 21, 61; CIC 708., 709. k.

¹²¹ Vö. PC 1.; LG 46.

¹²² Vö. GS 4.

¹²³ II. János Pál: *Insegnamenti IX/2*. (Üzenet a braziliai szerzetesek 14. konferenciájához 1986. július 11-én)

összehangoló szervek nagyon hasznosak lesznek, az elméleti és gyakorlati téren jelentkező feszültségek és meg nem értések megoldásában;¹²⁴ ily módon nemcsak a megszentelt élet intézményei és a püspökök közötti közösség gyarapodását, hanem a részegyházak sajátos küldetésének teljesítését is elősegítik.

Közösség és együttműködés a világi Krisztus-hívőkkel

54. Az egyházzal mint közösségről szóló tanítás gyümölcseihez tartozott ezekben az években annak tudatosodása, hogy az egyház különböző tagjai az ajándékok cseréje és az együttműködés révén erőiket egyesíthetik és egyesíteniük is kell, annak érdekében, hogy minél hatékonyabban vegyenek részt az egyházi küldetésben. Ez hozzájárul egy világosabban körvonalazott és tökéletesebb egyházkép kialakulásához, s a különböző ajándékok harmonikus együttműködésével hatékonyabbá teszi a korunk nagy kihívásaira adott választ.

A monasztikus és szemlélődő intézmények és a világi Krisztus-hívők kapcsolata elsősorban lelki jellegű, az apostolkodó intézményeké viszont a lelkipásztori együttműködés formáját ölti. A világi intézmények klerikus és laikus tagjai a mindennapi életben is kapcsolatba kerülnek más hívőkkel. Több intézmény is – gyakran új körülmények következtében – arra a meggyőződésre jutott, hogy *karizmáját megoszthatja a világi Krisztus-hívőkkel*. E világi Krisztus-hívők arra kapnak meghívást, hogy intenzívebben vegyenek részt az illető intézmény lelkiségében és küldetésében. Elmondhatjuk, hogy a történelmi tapasztalatok eredményeként – mint egykor a különböző világi- vagy harmadrendek – egy új, reményteljes fejezet kezdődött a megszentelt személyek és a világi Krisztus-hívők közötti kapcsolat történetében.

A lelki és apostoli energiák megújításáért

55. A kommunióknak és az együttműködésnek ezek az új útjai több szempontból is bátorításra méltók. Mindenekelőtt ezek révén a tevékeny lelkiség sugárzón kiléphet egy intézmény keretei közül, s maga az intézmény így új energiákat nyerhet arra is, hogy a szolgálat rá jellemző formáinak folytonosságát biztosítani tudja az egyház számára. További szerencsés következmény lehet a megszentelt személyek és a világi Krisztus-hívők intenzívebb együttműködésének megkönnyítése a misszió számára. A megszentelt személyek életszentségének példájától indítva a világi Krisztus-hívők bevezetést nyerhetnek az evangéliumi tanácsok szellemének közvetlen megtapasztalásába, és ösztönzést nyerhetnek arra, hogy a boldogságok lelkületét a világ Isten akarata szerinti átforgalmazásában megélik és tanúsítsák.¹²⁵

A világi Krisztus-hívők részesedése nem ritkán a karizma néhány szempontjának váratlan és termékeny elmélyítéséhez vezet, amikor e karizma mélyebb lelki értelmezését adják, és új apostoli energiákat szabadítanak fel. Ezért a megszentelt személyek a rájuk bízott tevékenység és szolgálat közepette meg ne feledkezzenek arról, hogy nekik elsősorban a lelki élet tapasztalt vezetőinek és kísérőinek kell lenniük, s

¹²⁴ *Mutuae relationes*, 63, 65.

¹²⁵ Vö. LG 31.

ennek távlatában kell bánniuk a „legértékesebb talentummal: a lélekkel.”¹²⁶ A világi Krisztus-hívők a maguk világi voltát és sajátos szolgálataikat adják viszonzásul a szerzetes családoknak.

Önkéntes és társult világi Krisztus-hívők

56. A világi Krisztus-hívőknek a megszentelt élet gazdagságában való részesedésének egyik jelentős kifejezési formája az, amikor a világi hívők ún. *társult tagokként*, új formában lépnek különböző intézményekbe, vagy világi személyek a sajátos kulturális körülményeknek megfelelően meghatározott időre vállalják a közösségi életet és a szemlélődő és apostoli feladat teljesítését, természetesen mindig feltételezve, hogy a szóban forgó intézmény belső élete ezáltal nem szenved kárt.¹²⁷

Jogos nagyra becsülni a megszentelt élet gazdagságából merítő önkéntességet; gondoskodni kell azonban arról, hogy az önkéntes világi Krisztus-hívőkben a tárgyi illetékesség mellett mindig mély természetfeletti motiváció és eleven érzék éljen az egyház és a közösség iránt elgondolásaik megvalósításakor.¹²⁸ Azt is szem előtt kell tartani, hogy azok a kezdeményezések, melyeknek döntési szintjén a világi Krisztus-hívők is együttműködnek, valóban egy adott intézmény művének tekinthetők legyenek, annak célját szolgálják, és annak felelősségére legyenek végrehajtva. Ha tehát a világi Krisztus-hívők átveszik a vezetést, a végrehajtásért az illetékes előljárónak tartoznak felelősséggel. Ezeket a dolgokat az egyes intézményeknek kell megvizsgálniuk és olyan megfelelő előírásokkal szabályozniuk, melyeket az előjárói tekintély jóváhagy, s melyek magának az intézménynek, a közösségeknek és a társult vagy önkéntes tagoknak illetékességét körülírják.

Az előjárók által kiküldött és tőlük függő megszentelt személyek *a világi Krisztus-hívők kezdeményezéseiben az együttműködés sajátos formáit valósíthatják meg*, főként olyan szervezetekben és egyesületekben, melyek a társadalom peremére sodródott egyénekké foglalkoznak és az emberi szenvedés enyhítését tűzték ki célul. Amennyiben ezt az együttműködést világos és erős keresztény és karizmatikus lelkiület élteti, s tiszteletben tartja a megszentelt élet sajátos lényegét, az emberlét legsötétebb helyzeteibe tudja bevinni az evangélium világító sugarát.

Az utóbbi években számos megszentelt személy lett tagja korunkban keletkezett *egyházi mozgalmaknak*. Az ilyen tapasztalatok az érintettek számára általában hasznosak lehetnek, főleg a lelki megújulás területén. Nem tagadható azonban, hogy néhány esetben mind a személyt, mind a közösséget tekintve kellemetlenségeket és zavarokat vált ki, főként akkor, ha ezek a tapasztalatok a közösségi élet követelményeivel és az intézmény lelkiségével ütköznek. Ezért gondot kell fordítani arra, hogy az egyházi mozgalmakba való belépés a saját intézmény karizmájának és fegyelmének

¹²⁶ Zaccaria Szent Antal Mária: *Scritti. Sermone*, II, Róma, 1975, 129.

¹²⁷ Vö. 33/a-c. javaslat.

¹²⁸ Vö. 33/b. javaslat.

tiszteletben tartásával,¹²⁹ az előjárók beleegyezésével, és döntéseik elfogadása iránti teljes készséggel történjék.

A megszentelt nő méltósága és szerepe

57. Az egyház a maga lelki gazdagságának sokféleségét akkor tárja fel teljesen, amikor túllépve a különböző hátrányos megkülönböztetéseken, Istennek mind a férfiakra, mind a nőkre kiárasztott ajándékait áldásként fogadja és elismeri mindkettőjük egyenértékű méltóságát. A megszentelt nők egészen különlegesen arra hivatottak, hogy teljes és örömmel megélt önátadásukkal Isten emberek iránti jóságának jelei legyenek, s különleges tanúságot tegyenek a szűz, jegyes és anya egyház misztériumáról.¹³⁰ Az Istennek szentelt nők küldetése természetesen a színóduson is napirendre került, melyen nagy számban vettek részt, szót kaptak és szavukat nagy figyelemmel hallgatták. Hozzászólásaikból is hasznos jelzések érkeztek az egyház élte és evangelizáló feladata számára.

Kétségtelen, hogy a nő társadalmi és egyházi helyzetét illető sok követelményt jogosnak kell tekinteni, s ugyancsak kiemelendő, hogy a nő új öntudata segíti a férfiakat is, hogy önkritikusan vizsgálják felül megszokott gondolkodási sémáikat, önértelmezésüket, továbbá azt, hogy milyen történelmi szerepet tulajdonítanak önmaguknak, és hogyan szervezik meg a társadalmi, politikai, gazdasági, vallási és egyházi életet.

Az egyház a szabadítás üzenetével együtt kapta Krisztustól a megbízatást, hogy ezt profétai módon terjessze azáltal, hogy ápolja az Úr akaratának megfelelő gondolkodás- és magatartásmódot. Ebben az összefüggésben a megszentelt nő az egyházzal és az egyházban élő nőről szerzett tapasztalatai alapján hozzásegíthet néhány egyoldalú vélemény elosztatásához, melyek akadályozzák méltóságának teljes elismerését, és azt, hogy az egyház lelkipásztori és missziós tevékenységéhez a maga sajátos módján hozzájárulhasson. Éppen ezért jogos a megszentelt nők törekvése, hogy identitásukat, képességeiket, küldetésüket és felelősségüket az egyházban és a mindennapi életben világosabban elismerjék.

Az új evangelizáció jövője, s általában a missziós tevékenység minden formája a nők, különösen a megszentelt nők megújított együttműködése nélkül elképzelhetetlen.

A női jelenlét és tevékenység új távlatai

58. Ezért sürgősen meg kell tenni néhány konkrét lépést, onnan kezdve, hogy a nőknek a különböző területek minden szintjén *teret kell nyitni az együttműködésre* a döntést hozó folyamatokban is, főként akkor, ha róluk van szó.

Arra is szükség van, hogy a megszentelt nők képzése – épp úgy, mint a férfiaké – alkalmazkodjék az új követelményekhez, s biztosítani kell a rendszeres neveléshez elegendő időt és a megfelelő intézményeket. A képesnek a teológiai-lelkipásztori

¹²⁹ Vö. Szerzetesi Kongregáció: „*Congregavit nos in unum Christi amor*” instrukció, 62.; *Potissimum institutioni* instrukció, 92., 93., 1990. február 2.

¹³⁰ Vö. 9/a javaslat.

témáktól kezdve a szakmai gyakorlatig bezárólag mindenre ki kell terjednie. A mindig fontos lelkipásztori és katechetikai képzés különleges jelentőséget nyer az újra evangelizálás miatt, mely a nőktől is új együttműködési formákat igényel.

Bizonyosak lehetünk abban, hogy a megszentelt nők komolyabb képzése hozzásegíti őket sajátos ajándékaik jobb megértéséhez, és az egyházon belül szükséges kölcsönösség erősödéséhez. A teológiai, kulturális és lelki reflexió területén is sokat lehet várni a női géniusztól, nem csupán a megszentelt élet sajátosságai, hanem a bármely formában megnyilvánuló hit megértése szempontjából is. Ebben az összefüggésben mily sokat köszönhet a lelkiség története egy Jézusról nevezett Szent Teréznek és egy Sienai Szent Katalinnak, az egyháztanítói címmel elsőként kitüntetett két nőnek, és sok más misztikus nőnek Isten misztériuma és a hívőkben működésének megismerése tekintetében! Az egyház nagyon sokat vár a megszentelt nőktől, mert egészen eredeti módon tudnak hozzájárulni a tanítás, az erkölcs, a családi és társadalmi élet fejlődéséhez, s különösképpen a nő méltóságának és az emberi élet tisztelvényének terén.¹³¹ Ugyanis „egyedülálló, s talán meghatározó szerepe van a nők gondolkodásának és tetteinek: egy „új feminizmus” éltetőivé kell válniuk, mely a „férfiasodás” kísértését elkerülve el tudja ismerni és ki tudja fejezni a polgári együttélés minden megnyilvánulásában az igazi női természetet, s így küzd a kizsákmányolás, az erőszak és a hátrányos megkülönböztetés minden formájának legyőzéséért.”¹³²

Van alapja a reménynek, hogy a nő megszentelt élete küldetésének megalapozottabb elismerése révén egyre tudatosabbá fogja tenni a nőben sajátos szerepét, s fokozza Isten országa iránti önátadását. Ez sokféle tevékenységben nyilatkozhat meg, mint például részvétel az evangelizálásban, a nevelésben, együttműködés a leendő papok és szerzetesek nevelésében, a keresztény közösség szolgálata, lelki segítségnyújtás, az élet alapvető javainak biztosítása és a béke előmozdítása. A megszentelt nők rendkívüli önátadási képességéért ismét kifejezzük az egész egyház csodálatát és háláját; érezzék, hogy az egyház támogatja őket, hogy hivatásukat örömmel tudják teljesíteni, s hogy arra hivatottak, hogy támogassák és alakítsák a mai nőket.

II. A SZENTLÉLEK FOLYAMATOS MŰKÖDÉSE: HŰSÉG A MEGÚJULÁSBAN

A klauzúrában élő apácák

59. Különleges figyelmet érdemel a nők monostori élete és a klauzúrában élő nővér a nagyrabecsülés miatt, mellyel a keresztény közösség a jegyes-egyház mindennek felett szeretett Urával való kizárólagos egyesülését jelző életforma iránt viseltetik. A klauzúrában élő nővérek élete – akik elsősorban imádságnak, aszkézisnek és a lelki életben való szüntelen tökéletesedésnek szentelik magukat – valójában „nem más, mint a mennyei Jeruzsálem felé törekvés, az eszkatologikus egyház elővételezése,

¹³¹ Vö. 9. javaslat.

¹³² II. János Pál: *Evangelium vitae* enciklika, 99.

vágyódás az Úr birtoklására és színelátására.”¹³³ Ezen egyházi hivatás és küldetés fényében a klauzúra megfelel az Úrral való lét minden mással szemben elsőbbséget élvező igényének. Azáltal, hogy az élet helyéül a tér egy jól körülhatárolt részét választják, a nővérek a klauzúrában Krisztus mélységes alázatában részesülnek egy radikális szegénység által, mely nem csupán dolgokról mond le, hanem a „térről”, a kapcsolatokról és sok más teremtett értékről is.

A „test” elajándékozásának ez a különleges módja egyre inkább bevezeti őket az eucharisztia misztériumába. Jézussal együtt felajánlják magukat a világ üdvösségéért. Az áldozaton és engesztelésen túl odaadásukból – részesedvén a szeretett Fiú hálaadásában – hálaadás is lesz az Atya iránt.

E szellemi feszültségben gyökerező klauzúra nem csupán nagyon értékes aszketikus eszköz, hanem mód és lehetőség *Krisztus húsvétjának megélésére is*.¹³⁴ A „halál” megtapasztalásából lesz a klauzúra az élet túláradása, mert örömmel hirdeti és próféta módon elővételezi azt az egyes embereknek és az emberiség egészének felkínált lehetőséget, hogy egyedül Istennek éljenek Jézus Krisztusban (vö. Róm 6,11). A klauzúra a *szívnek arra a cellájára* utal, ahol mindenkinek meg kell élnie az Úrral való egységet. Az ajándékként fogadott és a szeretet szabad válaszáként vállalt klauzúra az Istennel és a testvérekkel való lelki közösség helye, ahol a tér és a kapcsolatok korlátozása az evangéliumi tanácsok elmélyítését szolgálja (vö. Jn 13,34; Mt 5,3.8).

A klauzúrák közösségei, mint hegyre épített városok és a tartóra helyezett mécsesek (vö. Mt 5,14–15), életük minden egyszerűsége ellenére *láthatóvá teszik a célt*, mely felé az egész, „minden erejével tevékeny és mégis szemlélődő”¹³⁵ egyházi közösség az időben tart, és tekintetét a mindenség Krisztusban történő teljes megújulására függeszti, amikor az egyház Vőlegényével egyesülve dicsőségesen jelenik majd meg (vö. Kol 3,1–4),¹³⁶ és Krisztus „miután megsemmisített minden felsőbbséget, hatalmat és erőt, átadja az uralmat Istennek, az Atyának..., hogy Isten legyen minden mindenben”. (1Kor 15, 24.28)

Ezért hálánkat fejezzük ki ezeknek a szeretett nővéreknek, és buzdítjuk őket, hogy karizmájuknak megfelelően maradjanak hűségesek a klauzúrák élethez. Példájuk következtében ez az életforma állandóan sok hivatást számlál, akiket az önmagát a szemlélődésben teljesen Istennek adó „jegyeség” radikalitása vonz. A minden tevékenységnél értékesebb, tiszta szeretetet kifejező szemlélődő életnek rendkívüli apostoli és missziós hatása van.¹³⁷

A szinódusi atyák nagy elismerésüket fejezték ki a klauzúrák élet értéke iránt, s megvizsgálták a klauzúra fegyelmeire vonatkozó, itt-ott felmerülő kérdéseket. A szinódus utalásai e témára, s főként a kívánság, hogy a nagyobb előjáróknak nagyobb hatásköre legyen a klauzúra jogos és súlyos okból fakadó megszüntetésére¹³⁸ további megfontolás tárgya lesz a II. Vatikáni Zsinattal megkezdődött megújulás folytatása-

¹³³ AAS 61, 685. (A Szerzetesek és Világi Intézmények Kongregációjának *Venite seorsum instrukciója*, V. 1969. augusztus 15-én)

¹³⁴ Uo. I.

¹³⁵ SC 2.

¹³⁶ LG 6.

¹³⁷ Vö. Keresztes Szent János: *Cántico espiritual*, 29, 1.

¹³⁸ Vö. CIC 667, 4. §; 22,4. javaslat.

ként.¹³⁹ Így a különböző fokozatú és módozatú klauzúra – a pápai klauzúrától a szabályzatnak megfelelően át a monasztikus klauzúráig – jobban meg fog felelni a szemlélődő intézmények sajátosságainak és a monostori hagyományoknak.

Továbbá – miként a szinódus hangsúlyozta – támogatni kell a kolostorok közti szövetségeket és egyesüléseket, amint azt már XII. Pius pápa és a II. Vatikáni Zsinat is ajánlotta,¹⁴⁰ főként olyan helyeken, ahol a szemlélődő élet támogatására a hatékony összehangolásnak és segítségnyújtásnak más lehetősége nincs. A monostorok jogos autonómiáját tiszteletben tartva az ilyen szerveződések hatékonyan tudnak segíteni a közös problémák megoldásában, mint például a megfelelő megújulás, az alap- és a folyamatos továbbképzés, a kölcsönös gazdasági segítségnyújtás, vagy a monostorok újjászervezése.

A szerzetes testvérek

60. Az egyház hagyományos tanítása szerint a megszentelt élet természetét tekintve *nem világi, de nem is klerikusi*,¹⁴¹ ezért a férfiak és nők „laikusi megszenteltsége” az evangéliumi tanácsokra tett fogadalmak önmagában teljes állapotát jelentik.¹⁴² Ezért a szolgálati papságtól független, önálló értéket képvisel mind az érintettek, mind az egyház számára.

A II. Vatikáni Zsinat tanításának megfelelően¹⁴³ a szinódus nagyra értékelte a megszentelt élet e formáját, melynek keretében a szerzetes testvérek a közösségben és azon kívül sokféle értékes szolgálatot végeznek, s így vesznek részt az evangelizáló küldetésben és a szeretet által a mindennapok evangélium melletti tanúságtételeiben. E szolgálatok némelyike *hivatalos egyházi szolgálatnak* tekinthető, amit az illetékes hatóság bíz rájuk. Az ilyen szolgálat megfelelő és teljes – emberi, lelki, teológiai, lelkipásztori és szakmai – képzést kíván.

A ma még érvényes szóhasználat szerint „laikusi intézmények” azok, melyek az alapító akaratóból vagy törvényes hagyományukból fakadó jellegük és céljaik szerint nem igénylik a szent rendek gyakorlását.¹⁴⁴ A szinóduson azonban világossá vált, hogy ez a megnevezés nem fejezi ki megfelelő módon e szerzetesi intézmények tagjainak sajátos hivatását. Mert bár sok olyan szolgálatot végeznek, melyeket világi Krisztus-hívők is megtesznek, ők mint megszentelt személyek teszik ezeket, s ezáltal sajátos karizmájuknak megfelelően a Krisztus és az egyház iránti teljes odaadás lelkiületét fejezik ki.

Ezért, hogy a világi Krisztus-hívők világi jellegével kapcsolatos minden félreértést és tévedést elkerüljünk,¹⁴⁵ a szinódusi atyák a „laikusi intézmények” név helyett a „testvérek szerzetesi intézményei” elnevezést javasolták.¹⁴⁶ A javaslat jelentőségteles,

¹³⁹ Vö. VI. Pál: *Ecclesiae Sanctae* motu proprio 11, 30–31; PC 7, 16. *Venite seorsum* VI.

¹⁴⁰ Vö. AAS 43, 18 (XII. Pius: *Sponsa Christi* apostol konstitúció, 1950. november 21.); PC 22.

¹⁴¹ Vö. CIC 588, 1. §.

¹⁴² Vö. PC 10.

¹⁴³ Vö. PC 8, 10.

¹⁴⁴ CIC 588, 3. §; Vö. PC 10.

¹⁴⁵ Vö. LG 31.

¹⁴⁶ Vö. 8. javaslat.

főként, ha meggondoljuk, hogy a „testvér” név maga is gazdag lelkeségre utal. „Ezek a szerzetesek arra hivatottak, hogy testvérei legyenek Krisztusnak, szoros kapcsolatba kerüljenek vele, aki »elszülött a sok testvér között« (Róm 8,29); testvérek legyenek egymás között a kölcsönös szeretetben és az egyház javára együttműködéssel végzett szolgálatban; testvérei legyenek minden egyes embernek azáltal, hogy tanúságot tesznek Krisztus mindenkire, főleg a legkisebbekre és legnyomorultabbakra irányuló szeretetéről; végül testvérek legyenek azért, hogy testvériesebb legyen az egész egyház.”¹⁴⁷ Miközben a „szerzetes testvérek” a keresztény s egyúttal a megszentelt élet e sajátos szempontját különleges módon élik, a szerzetes papokat hatékonyan emlékeztetik a Krisztusban való testvériség alapvető állapotára, melyet egymás között és minden emberrel élniük kell és hirdetik mindenkinek az Úr szavát: „Ti valamennyien testvérek vagytok” (Mt 23,8).

Semmi akadály a annak, hogy a „testvérek szerzetesi intézményeiben” egyes tagokat a rendi közösségen belüli papi szolgálatra felszenteljenek,¹⁴⁸ ha ezt az általános káptalan jóváhagyta. A II. Vatikáni Zsinat erre vonatkozóan nem ad kifejezett biztatást, mert azt akarta, hogy a testvérek intézményei maradjanak hűségesek hivatásukhoz és küldetésükhöz. Az előjárói tisztség betöltésére is érvényes ez, ha meggondoljuk, hogy épp az előjáróság tükrözi különösen egy intézmény sajátos természetét.

Más a helyzet a testvérek hivatásával az úgynevezett „klerikusi” intézményekben, melyek az alapító akaratából vagy törvényes hagyományuk szerint a felszentelt papság szolgálatát végzik, papok irányítása alatt állnak, s az egyházi hatóság ilyenek ismerte el őket.¹⁴⁹ Ezen intézményekben alapvető a szolgálati papság a karizma szempontjából, és meghatározza ennek sajátosságát, célját és szellemét. Az itt élő testvérek annak képviselői, hogy az intézmény a maga feladatát differenciált szolgálattal oldja meg, melyet a testvérek a papokkal együttműködve végeznek mind a közösségen belül, mind az apostoli művekben.

A vegyes intézmények

61. Egyes szerzetesi intézmények, melyek az alapító eredeti szándéka szerint testvéri közösségek voltak, s melyekben minden tag – akár pap, akár nem – teljesen egyenlő volt, az idők folyamán új jelleget öltöttek. Ezeknek az úgynevezett „vegyes” intézményeknek, szem előtt tartva az alapítói karizmát, mérlegelniük kell, hogy lehetséges és kívánatos-e visszatérniük az eredeti szándékhoz és lelkülethez. A színóduzi atyák kifejezték azt a kívánságot, hogy ezen intézményekben minden megszentelt személynek azonosak legyenek a jogai és a kötelességei, kivéve az egyházi rend szentségéből következő jogokat és kötelességeket.¹⁵⁰ E kérdés kapcsán felmerülő problémák megoldására külön bizottságot hoztak létre, s meg kell várni ennek határozatait, hogy a hivatalos döntéseknek megfelelően lehessen a kívánt változtatásokat végrehajtani.

¹⁴⁷ L'Osservatore Romano, 1995. II. 23, 4 (II. János Pál beszéde az általános kihallgatáson)

¹⁴⁸ Vö. PC 10.

¹⁴⁹ Vö. CIC 588, 2. §

¹⁵⁰ Vö. 10. javaslat; PC 15.

Az evangéliumi élet új formái

62. A Szentlélek, aki az idők folyamán a megszentelt élet számos formáját hívta létre, szüntelenül az egyház mellett áll, részben úgy, hogy a már meglévő intézményeket támogatja az eredeti karizmához hűséges megújulásban, részben úgy, hogy új karizmákat osztogat a mai férfiaknak és nőknek, hogy olyan intézményeket alapítsanak, melyek válaszolni tudnak a mai kihívásokra. Ezen isteni működés jelei az úgynevezett *új alapítások*, melyek a korábbi intézményekkel szemben bizonyos értelemben eredeti sajátosságokkal bírnak.

Az új közösségek eredetisége gyakran abban áll, hogy férfiakból és nőkből, klerikusokból és világi Krisztus-hívőkből, cölebsz és házasság emberekből álló vegyes csoportok egy sajátos – olykor valamely hagyományos formát követő, olykor a mai társadalom követelményeihez igazodó – stílusban élnek. Az evangéliumi életre való elkötelezettség is különböző formákban fejeződik ki a közösségi életre, a szegénységre és imádságra irányuló általános törekvések között. Illetékességüknek megfelelően a vezetést megosztják a klerikusok és a világi Krisztus-hívők között, és az apostoli cél nyitott az új evangelizáció követelményei iránt.

Bár egyrészt örvendetes a Szentlélek működése, másrészt *különbséget kell tenni a karizmák között*. Ahhoz, hogy megszentelt életről lehessen beszélni, alapvetően szükséges, hogy az új közösségek és életformák sajátos vonásai valóban a megszentelt élet lényegi teológiai és kánonjogi elemeire épüljenek.¹⁵¹ E különbségtétel mind helyi, mind egyetemes szinten szükséges, hogy az egy Lélek iránt közösen lehessünk engedelmesek. Az egyházmegyékben a püspök vizsgálja meg az ilyen közösségek alapítóinak életét, hitük tisztaságát, lelkeségüket, egyházas érzületüket küldetésük teljesítésében, a képzés és a közösségbe való felvétel módját; bölcsen ítélje meg az esetleges gyöngeségeket, türelemmel várja ki a gyümölcsöket, hogy felismerhető legyen a karizma hitelessége (vö. Mt 7,16).¹⁵² Különösen kívánatos, hogy világos kritériumok alapján engedélyezzék az ilyen közösségek tagjainak a szent rendek felvételét.¹⁵³

Ugyanezen megkülönböztetési elv alapján nem sorolhatók a megszentelt élet sajátos kategóriájába az elkötelezettségnek azok az önmagukban dicséretes formái, melyet egyes keresztény házaspárok egyházi egyesületekben és mozgalmakban próbálnak, amikor szeretetüket, melyet a házasság szentsége már „megszentelt”,¹⁵⁴ tökéletessé akarják tenni azáltal, hogy fogadalmat tesznek a házasság tisztaságának megőrzésére, a szegénységre és az engedelmességre, anélkül természetesen, hogy ennek gyermekeik bármi kárát látnák.¹⁵⁵ Az ilyen tapasztalatok pontos értékelése nem jelenti kevésbé becsülését az életszentség ezen útjának, mely ajándékokban és törekvésekben végtelenül gazdag, s melyben a Szentlélek kétségtelenül jelen van.

A kegyelmi ajándékok és a megújítási kezdeményezések gazdagsága láttán célszerűnek látszik *egy bizottság felállítása az Istennek szentelt élet új formái kérdésének meg-*

¹⁵¹ Vö. CIC 573.; Keleti Kódex 410.

¹⁵² Vö. 13/b javaslat.

¹⁵³ Vö. 13/c javaslat.

¹⁵⁴ Vö. GS 48.

¹⁵⁵ Vö. 13/a javaslat.

oldására a célból, hogy meghatározza a hitelesség kritériumait, melyeket az elbírálásnál és a döntéseknél figyelembe lehet venni.¹⁵⁶ E bizottság feladata lesz többek között, hogy az utóbbi évtizedek tapasztalatainak birtokában kiértékelje, melyek azok az új formák, melyeket az egyházi tekintély lelkipásztori okossággal és a közjó érdekében hivatalosan elismerhet, és a tökéletesebb keresztény életre törekvőknek javasolhat.

Az evangélium szerinti élet új társulásai a *legkevésbé sem foglalják el a helyét* a fentebb említett intézményeknek, melyeket továbbra is megillet a hagyomány által nekik biztosított, előkelő hely. Az új formák is a Lélek ajándékai, hogy az egyház egyre nagylelkűbb buzgósággal kövesse Urát, és figyelmesebb legyen az isteni hívásra, mely az idők jelein keresztül nyilvánul meg. Így mutatkozik meg a világnak az élet-szentség és a szolgálat sokféle formájában az, ami „az Istennel való bensőséges egyesülés és az egész emberiség egységének jele és eszköze.”¹⁵⁷ A régi intézmények, melyek közül sok nagyon kemény próbákat állt ki, de évszázadokon át bátran kitartott, gazdagodhat, ha dialógust kezd a korunkban keletkező alapításokkal és ajándékokat cserél velük.

Ily módon a megszentelt élet különböző szervezeteinek élettereje – a legrégebbitől a legújabbig – éppúgy, mint az új közösségek elevensége, táplálja a hűséget a Szentlélek iránt, aki a közösségnek és az élet örök megújulásának elve.

III. PILLANTÁS A JÖVŐBE

Nehézségek és távlatok

63. A folyamatban lévő társadalmi változások és a hivatások számának visszaesése a világ bizonyos részein nagyon megterheli a megszentelt életet. Sok intézmény apostoli műve, s egyszerűen a jelenléte néhány helyi egyházban kockán forog. Miként a történelem folyamán már többször, olyan intézmények is vannak, melyeknek a léte került veszélybe. Az egyetemes egyház rendkívül hálás nekik azért a nagylelkű szolgálatért, melyet tanúságtételük és szolgálatuk révén az egyház épülésére tettek.¹⁵⁸ A mai aggasztó helyzet egyáltalán nem semmisíti meg szolgálatukat és a gyümölcsöket, melyeket fáradozásuk érlett.

Más intézmények számára inkább az újjászerveződés jelenti a problémát. Ez a nem egyszerű és nem ritkán fájdalmas feladat gondos tanulmányozást és meghatározott kritériumok szerinti különbségtételt követel. Ilyen kritérium például a karizma értelmének megőrzése, a testvéries élet ápolása, az egyetemes és a részegyház szükségleteinek figyelembevétele, a fáradozás azért, amit a világ elhanyagol, nagylelkűen és bátran válaszolni – akár a szükséglettől kényszerített legegyszerűbb beavatkozással – a szegénység új formáira, elsősorban a legelhagyottabb helyeken.¹⁵⁹

¹⁵⁶ Vö. 13/b javaslat.

¹⁵⁷ LG 1.

¹⁵⁸ Vö. 24. javaslat.

¹⁵⁹ *Congregavit nos in unum Christi amor* instrukció, 67.

A személyek és a kezdeményezések számszerű csökkenéséből fakadó különböző nehézségek *semmiképpen sem vezethetnek a megszentelt élet evangéliumi erejébe vetett bizalom elvesztéséhez*, mely az egyházban mindig jelen lesz és hatni fog. Még ha az egyes intézményeknek nincs is előjoga a továbblétezésre, a megszentelt élet a hívők között mindig az Isten és a testvérek iránti szeretet válaszát fogja erősíteni. Ezért érvényes a tétel, hogy a megszentelt élet egy formája vagy egy meghatározott intézmény *történeti változásait* meg kell különböztetni a megszentelt élet *egyházi küldetésétől*. Az előbbi a helyzetek változásával megváltozhat, az utóbbi azonban maradandó.

Érvényes ez a megszentelt élet mind szemlélődő, mind apostolkodó formájára. A Szentlélek mindig új hatása alatt a megszentelt élet összességében értékes tanúságtétellel az isten- és emberszeretet felbonthatatlan egysége mellett, ami nem más, mint Isten szeretete emberi és társadalmi termékenységének eleven emlékezte. Ezért az új szükséghelyzeteket azzal az Istenre hagyatkozással kell fogadni, mely tudja, hogy nem annyira *a sikert, mint inkább a hűséges elkötelezettséget* kívánják mindenkitől. Amit mindenképp el kell kerülni, az a megszentelt élet lanygulása, mely nem a számszerű fogyatkozásban, hanem az Úr, a hivatás és küldetés iránti szeretet gyengülésében mutatkozik meg. A hűséges kitartás a hivatásban és a küldetésben a világ előtt is hatásosan megvallja a szilárd bizalmat a történelem Urában, kiben kezében vannak az idők, s a személyek, intézmények, népek sorsa. Így ajándékainak történelmi megvalósulásai is. A fájdalmas válsághelyzetek a megszentelt személyeket a Krisztus halálába és feltámadásába vetett hitük bátor megvallására serkentik, hogy a halálból az életre való átmenetel látható jeleivé válhassanak.

A hivatásgondozás fellendülése

64. A megszentelt élet küldetése és az intézmények életereje kétségtelenül attól a hűséges elkötelezettségtől függ, mellyel a megszentelt személyek meghívásukra válaszolnak, de csak annyiban van jövőjük, amennyiben *más férfiak és nők nagylelkűen elfogadják az Úr hívását*. A hivatások problémája valódi kihívás, mely közvetlenül az intézményeknek, de rajtuk keresztül az egész egyháznak is szól. A hivatásgondozásba nagy szellemi és anyagi energiákat vetettek be, az eredmények azonban nem mindig felelnek meg a várakozásoknak és törekvéseknek. Így megtörténhet, hogy a megszentelt életre szóló hivatások a fiatal egyházakban és a totalitárius rendszerek üldözése alatt élő egyházakban virágzanak, míg a hagyományosan hivatásban gazdag és missziós országokban hiányoznak.

E nehéz helyzet próbára teszi a megszentelt személyeket, és felteszik maguknak a kérdést: elhibáztunk valamit, hogy nem vonzzuk az új hivatásokat? Bizalmunkat Jézus Szívébe kell vetnünk, aki mindig hív a követésére, és a Szentlélekre kell bízunk magunkat, aki a megszentelt élet karizmájának forrása és ajándékozója. Közben tehát örvendünk a Szentlélek működésének, aki megfiatalítja Krisztus jegyesét azáltal, hogy sok nemzetben felvirágoztatja a megszentelt életet, állandóan sürgetve kell kérnünk az aratás Urát, hogy küldjön munkásokat egyházába, hogy így felkészítse az új evangelizálás sürgető követelményeire (vö. Mt 9,37–38). A hivatásokért mondott imádságon kívül az érthető igehirdetéssel és megfelelő katekézissel azon kell fáradoznunk, hogy a megszentelt életre meghívottakban támogassuk azt a sza-

bad, de készséges és nagylelkű választ, amely hatékonyvá teszi a meghívás kegyelmét.

A hivatásgondozás *arany szabálya* ma is Jézus „jöjjetek és lássátok” felszólítása (Jn 1,39), melynek célja, hogy az alapítók példája szerint bemutassa az Úr Jézus személyének ragyogását és az evangéliumért való teljes önátadás szépségét. Minden megszentelt személy elsőrendű feladata tehát, hogy szóval és példával bátran mutassa meg a Krisztus-követés eszményét, és segítse a Szentlélek indításaira adott válasz megszületését a meghívottak szívében.

A Krisztussal való első találkozásból fakadó lelkesedést természetesen követnie kell a mindennapok türelmes fáradozásának, hogy a meghívásból ki tudjon alakulni az Úrral való barátság. E célból a hivatásgondozás sajátos segédeszközöket használ, mint például a *lelkivezetést*, hogy elősegítse az Úr szeretetére adott személyes választ, mely lényeges feltétel ahhoz, hogy valaki az Úr tanítványa és országának apostola lehessen. Ha a hivatások virágzása a föld egyes területein igazolja is az optimizmust és a reményt, hiánya más régiókban nem kedvetleníthet el, s nem vezethet a könnyelmű és meggondolatlan toborzás kísértéséhez. A hivatásgondozás feladatát úgy kell megoldani, hogy *egyre inkább az egész egyház közös elkötelezettsége legyen*.¹⁶⁰ Ezért tevékeny együttműködést igényel lelkipásztoroktól, szerzetesektől, családoktól és nevelőktől, amint ez egy-egy részegyház lelkipásztorkodásának integrális részét alkotó szolgálat esetében mindig szükséges. Ezért minden egyházmegyében meg kell lennie ennek az *általános szolgálatnak*, mely összehangolja és megsokszorozza az erőket, s nem akadályozza, hanem inkább támogatja az egyes intézmények hivatásrésztő tevékenységét.¹⁶¹

Isten egész népének a Gondviselés által támogatott tevékeny együttműködése csálthatatlanul el fogja nyerni az isteni ajándékok teljességét. A keresztény szolidaritásnak elébe kell sietnie a gazdaságilag szegényebb országokban jelentkező hivatás-képzés szükségleteinek. Ilyen esetekben a különböző intézmények részéről a hivatásokat a helyi egyházakkal teljes összhangban kell támogatni, ami a lelkipásztori munkájukban való huzamosabb és aktív részvétellel biztosítható.¹⁶² A Szentlélekkel való együttműködés legmegfelelőbb módja, ha nagyvonalúan a legjobb erőket vetik be a hivatásgondozásba, főként a megfelelő ifjúsági lelkipásztorkodásba.

A kezdeti képzés feladatai

65. A szinódus általános gyűlése különös figyelmet szentelt azok képzésének, akik az Úrnak akarják szentelni magukat.¹⁶³ A képzés *célja* az egyes emberek felkészítése arra, hogy teljes egészében odaadják magukat Krisztus követésében Istennek a küldetés szolgálatára. „Igent” mondani az Úr hívására és személyesen elfogadni a meghívás növekedésének dinamikáját minden meghívott elidegeníthetetlen felelőssége, hiszen a szívet magának a személynek kell kitárnia a Szentlélek előtt; azaz ne-

¹⁶⁰ Vö. 48/a javaslat

¹⁶¹ Vö. 48/b javaslat

¹⁶² Vö. 48/c javaslat

¹⁶³ Vö. 49/a javaslat.

mes lélekkel kell végigjárnia a képzés útját, hittel fogadva az Úrtól és az egyháztól a felkínált kegyelmi eszközöket.¹⁶⁴

A képzésnek tehát a személyt a maga legbensőbb mélységében kell elérnie, úgy, hogy viselkedése és szokásos megnyilvánulásai akár a döntő pillanatokban, akár a mindennapos helyzetekben azt fejezzék ki, hogy teljesen és szíves-örömet Istenhez tartozik.¹⁶⁵ Mivel a megszentelt élet célja a Jézus Krisztussal való azonosulás és az iránta való *teljes odaadás*,¹⁶⁶ a képzésnek mindenekelőtt erre kell irányulnia. Egy útról van tehát szó, amelyen lépésről lépésre növekszik a hasonlóság Krisztus Atya iránti érzületével.

Ha ez a megszentelt élet célja, akkor a módszernek, mellyel felkészítenek rá a *teljesség vonását* kell viselnie és kifejeznie. Az egész személyt kell formálni,¹⁶⁷ figyelembe véve egyéniségének minden szempontját, magatartását és szándékait.

Mivel az egész személy átformálására törekszik, nyilvánvaló, hogy *a képzés soha nem maradhat abba*. A megszentelt személyeknek életük utolsó pillanatáig meg kell adni a lehetőséget arra, hogy növekedjenek a karizma és intézményük küldetése iránti hűségben.

A képzésnek, hogy teljes lehessen, át kell fognia a keresztény élet és a megszentelt élet minden területét. Gondoskodni kell tehát emberi, kulturális, lelkeségi és lelkipásztori felkészítésről, s közben külön kell ügyelni arra, hogy a különböző szempontok harmonikusan egészítsék ki egymást. A fejlődési folyamatnak tekintendő alapképzésnek, mely végigmegy a személyes érlelődés minden lépcsőfokán – a pszichológiától és lelkesítőtől kezdve egész a teológiai és lelkipásztoriig bezárólag – elegendő időt kell biztosítani. A papságra készülők esetében ez egybeesik az átfogó képzés részét alkotó speciális tanulmányi programmal, és azzal összhangban is kell lennie.

A képzést végzők tevékenysége

66. Krisztus és a Szentlélek állandó ajándékozásával az Atya a szó szoros értelmében *nevelője* annak, aki neki szenteli magát. E művében azonban emberi eszközöket használ, amikor a meghívott mellé néhány idősebb testvért vagy nővért állít. A képzés tehát részesedés az Atya művében, aki a Szentlélek által a fiatal férfiak és nők szívében formálja a Fiú érzületét. A nevelőknek ezért az istenkeresés útját ismerő, tapasztalt vezetőknek kell lenniük, hogy másokat is kísérni tudjanak ezen az úton. Ha figyelnek a kegyelem működésére, képesek lesznek arra, hogy felhívják a figyelmet a kevésbé szembetűnő akadályokra is, s mindenekelőtt a Krisztus-követés szépségére és a karizma értékére, mely révén a követés beteljesedhet. A lelki bölcsesség fényénél mindezt össze fogják kapcsolni az emberi eszközökből eredő tudással, amely segíthet mind a hivatás körüli döntésben, mind az új ember kialakításában, hogy az egészen szabad legyen. A képzés fontos eszköze a személyes beszélgetés,

¹⁶⁴ Vö. *Potissimum institutioni* instrukció, 29.

¹⁶⁵ Vö. 49/b javaslat.

¹⁶⁶ Vö. *Essential elements* instrukció 45.

¹⁶⁷ Vö. CIC 607, 1. §.

melyet közismert hatékonysága és pótolhatatlansága miatt rendszeresen, s bizonyos gyakorisággal kell végezni.

E kényes feladatok fontossá teszik a megfelelő nevelők képzését, akiknek szolgálatukban nem szabad letérniük az egyház útjáról. A nevelőképző intézményeket lehetőleg olyan helyeken kell felállítani, ahonnan kapcsolatot tarthatnak azzal a kultúrával, melyben később szolgálatukat végzik. A régebbi és bevált hagyományú intézetek legjobb tagjaik rendelkezésre bocsátásával segíthetik az újabb alapításokat.¹⁶⁸

Közösségi és apostoli képzés

67. Mivel a képzésnek *közösséginek* is kell lennie, a megszentelt élet és az apostoli élet társasági számára e képzés kiváltságos helye a közösség. Itt történik a beavatás a közösségi élet örömeibe és fáradalmaiba. A másik pozitív tulajdonságait, másságát és korlátait elfogadva a testvéri közösségben tanul meg mindenki amellet élni, akit Isten melléje állított. Főként megtanulja, hogyan kell megosztania mindenki épülésére a kapott ajándékokat, hiszen „a Lélek ajándékait mindenki azért kapja, hogy használjon vele” (1Kor 12,7).¹⁶⁹ Ugyanakkor a közösségi életnek az alapképzéstől kezdve meg kell mutatnia a megszenteltség missziós jellegét. Ezért hasznos, ha az alapképzés idején a megszentelt élet intézményeiben a nevelő körültekintő felügyelete mellett gyakorolják, hogy a környező kultúrával párbeszédet folytatva miként kell apostolkodni, alkalmazkodni és kezdeményezni.

Ha egyrészt fontos, hogy a megszentelt személyben lassanként kialakuljon az evangéliumi kritikai érzék az őt körülvevő és későbbi munkaterületét jelentő kultúra értékei és fogyatkozásai iránt, másrészt be kell gyakorolnia az élet egységének, az Isten és a felebarát iránti szeretet egybeolvasztásának nehéz művészetét, s emellett meg kell tapasztalnia, hogy az apostolkodás lelke az imádság, de azt is, hogy az apostolkodás élteti és serkenti az imádságot.

Egy átfogó és korszerű képzési terv szükségessége

68. Az örök fogadalomig tartó kifejezett képzési időszak a női és férfi rendeknek és a szerzetes testvéreknek egyformán ajánlott. Érvényes ez lényegében a klauzúras közösségekre is, melyeknek megfelelő programot kell kidolgozniuk a szemlélődő életre való képzésre és egyházon belüli sajátos feladatokra tekintettel.

A színódusi atyák sürgetve kérték a megszentelt élet és az apostoli élet társaságainak minden intézményét, hogy amilyen gyorsan csak lehet, dolgozzanak ki egy *ratio institutionis*-t, azaz az intézmény karizmája által inspirált képzési tervet, mely világosan és dinamikusan megmutatja az utat, melyen járni kell, ha valaki saját intézménye lelkeségét tökéletesen el akarja sajátítani. E *ratio* ma elengedhetetlenül szükséges: egyrészt megmutatja, hogyan kell közvetíteni az intézmény szellemét, hogy az ifjú nemzedékek különböző kultúrákban és eltérő földrajzi környezetben hamisítatlanul megvalósíthassák; másrészt megkönnyíti a megszentelt személyek

¹⁶⁸ Vö. 50. javaslat.

¹⁶⁹ Vö. *Congregavit nos in unum Christi amor* instrukció, 32-33.

életútját, hogy a különböző életszakaszokban ugyanabban a szellemben élhessenek és haladhassanak a Krisztusban való hit teljes beéréséig.

Ha tehát igaz, hogy a megszentelt élet megújulása elsősorban a képzéstől függ, ugyanúgy igaz, hogy a képzés attól függ, képesek-e lelki és pedagógiai bölcsességben gazdag módszert felkínálni, mely a jelöltet lépésről lépésre elvezeti odáig, hogy magára öltse az Úr Krisztus önzetlen érzületét. A képzés vitális folyamat, mely által az ember léte mélyéig megtér Isten igéjéhez, és elsajátítja annak művészetét, hogyan kell a világi valóságban Isten jeleit keresni. Egy olyan korban, mely egyre inkább kiiktatja a vallásos értéket a kultúrából, ez a képzési út kettős értelemben jelentős: hatására a megszentelt személy nemcsak Istent tudja „meglátni” a hit szemével egy olyan világban, mely figyelmen kívül hagyja az ő jelenlétét, hanem arra is képes, hogy sajátos karizmájának tanúságtételével valamiképpen „észlelhetővé” tegye Isten jelenlétét.

A folyamatos képzés

69. A folyamatos képzés mind az apostoli, mind a szemlélődő élet intézményei számára a megszenteltség lényegi követelménye. Mint mondtuk, a képzési folyamat nem korlátozódik az alapképzésre, mert a megszentelt személy már csak emberi korlátai miatt sem gondolhatja, hogy az az új ember, aki minden élethelyzetben megtapasztalja Krisztus érzületét, befejezte fejlődését. A *kezdeti képzéshez* ezért kapcsolódnia kell a *folyamatos képzésnek*, mely kialakítja az emberben a készséget, hogy élete minden napján engedje magát alakítani.¹⁷⁰

Következésképpen döntő fontosságú, hogy a *Ratio institutionis* részeként minden intézmény határozza meg a folyamatos továbbképzés lehető legpontosabb és rendszeres tervét, melynek fő célja, hogy a megszentelt személyeket az egész életet átfogó programmal kísérje. Senki sem térhet ki az emberi és vallási fejlődése elől, mint ahogy senki sem élhet a tökéletesség önelégültségével. Az ember egyetlen életszakaszában sem érezheti magát annyira biztonságban vagy annyira buzgónak, hogy mellőzhetné az óvatosságot a hűség megőrzésében, mint ahogy olyan életkor sincs, mely befejezettnek tekinthetné a személy érlelődését.

A hűség dinamizmusában

70. Van egy bizonyos lelki fiatalság, mely az időben maradandó: azzal a ténnyel áll kapcsolatban, hogy az egyén minden életszakaszában új feladatot, sajátos létmódot, sajátos szeretetet és szolgálatot keres és talál.¹⁷¹

A megszentelt életben *az apostoli tevékenységbe való teljes bekapcsolódás első évei* alapján véve kritikus szakaszt jelentenek, mert egy irányított állapotból a felelős tevékenység állapotába kerül az ember. Fontos, hogy a megszentelt fiatalok mellett támogatóan álljon egy testvér vagy nővér, és Krisztus iránti szeretetének és lelkesedésének fiatalos frissességét segítse teljesen megélni.

¹⁷⁰ Vö. 51. javaslat.

¹⁷¹ Vö. *Congregavit nos in unum Christi amor* instrukció, 43–45.

A következő életszakaszban megjelenhet a *megszokás veszedelme*, valamint a csekély eredmények láttán a kiábrándulás kísértése. A megszentelt személyeket az élet középső szakaszán abban kell segíteni, hogy az evangélium és a karizmatikus ihlettség fényében újra gondolják át eredeti elhatározásukat, nem cserélve fel az önátadás tökéletességét az eredmények mennyiségével. Ezáltal a személyes döntés új lendületet és új motivációkat nyerhet. Ez az életszakasz a lényeges dolgok keresésének szakasza.

Az *érett kor szakasza* a személyes növekedéssel együtt magával hozhatja *egy bizonyos individualizmus veszélyét*, melyet a korszerűtlenségtől való félelem, a megmerevedés, az elernyedés és az abbahagyás jelenségei kísérnek. Most a folyamatos továbbképzésnek nemcsak abban kell segítenie, hogy újra rátaláljanak egy magasabb szintű lelki és apostoli életformára, hanem abban is, hogy felfedezzék ezen életszakasznak sajátosságait. A személyiség bizonyos összetevőinek tisztulása után az önátadás ebben az életszakaszban tisztábban és nagylelkűbben emelkedik Istenhez, és higgadtan, diszkrétebben, ugyanakkor áttetszőbben és a kegyelemben gazdagabban tér vissza a testvérekhez. Ez a lelki atyaság és anyaság ajándéka és megtapasztalása.

Az *időskor* új problémákat vet fel, melyeket körültekintő lelki programmal kell megelőzni. A tevékenységtől való fokozatos visszavonulás, némely esetben betegség és a kényszerű tétlenség mélyen átalakító tapasztalatokat hoz. Jóllehet e visszahúzó hatás gyakran fájdalmas, a megszentelt személynek lehetőséget ad arra, hogy engedje magát átalakítani a húsvéti tapasztalattól,¹⁷² s vegye magára a megfeszített Krisztus alakját, aki mindenben teljesíti az Atya akaratát, s rá bízta magát egészen addig, hogy visszaadja neki a lelkét. Ez az azonosulás a megszenteltség megélésének új módja, mely nincs egy vezetői feladat vagy apostoli munka eredményeihez kötve.

Mikor pedig elérkezik a *pillanat, hogy az Úr szenvedésének utolsó órájával egyesüljön*, a megszentelt személy tudja, hogy az Atya a hosszú ideje tartó, titokzatos képzési folyamatot benne most befejezi. A halált úgy készíti elő és várja a lélek, mint szeretetének és önátadásának utolsó aktusát.

Hozzá kell fűznünk, hogy a különböző életszakaszoktól függetlenül minden életkornak lehetnek kritikus helyzetei, akár külső tényezők hatására, mint például hely- vagy hivatalváltás, nehézségek a munkában, apostoli sikertelenségek, meg nem értés, mellőzés stb.; akár szoros értelemben vett személyes tényezők, mint például testi vagy pszichés megbetegedés, lelki szárazság, szomorúság, kapcsolatproblémák, erős kísértések, hit- vagy identitásválságok, feleslegesség érzése és hasonlók. Aki terhesnek érzi a hűséget, az iránt mind személyes, mind közösségi szinten több bizalmat és nagyobb szeretetet kell tanúsítani. Ilyenkor főként az előljáró szeretetteljes közelségére van szükség; s nagyon vigasztaló lehet egy testvér vagy nővér megfelelő segítsége is, kinek előzékeny és készséges jelenléte hozzásegíthet ama szövetség értelmének újra felfedezéséhez, melyet Isten kezdeményezett és soha nem akar visszavonni. Így a megpróbált lélek a tisztulást és a kiüresítést úgy fogadja, mint a megfeszített Krisztus követésének lényeges mozzanatait. A próbatétel úgy jelenik meg előtte, mint a gondviselés képzési eszköze az Atya kezében: nem pusztán

¹⁷² *Potissimum institutioni* instrukció, 70.

pszichológiai harc, melyet önmagával és gyöngeségeivel kell vívnia, hanem *vallásos* küzdelem, melyet minden nap Isten jelenléte és a kereszt ereje pecsétel meg!

A folyamatos képzés természete

71. A képzés alanya minden életszakaszban a személy, célja pedig az egész ember képzése, aki arra hivatott, hogy „teljes szívvel, teljes lélekkel, minden erővel” (MTörv 6,5) Istent keresse és szeresse, a felebarátot pedig úgy szeresse, mint önmagát (vö. Lev 19,18; Mt 22,37–39). Az Isten, valamint a testvérek és nővérek iránti szeretet olyan hatalmas dinamizmus, mely a növekedést és a hűséget állandóan lelkesítheti.

A *lelki életnek* magától értetődően elsőbbsége van. A megszentelt személy benne találja meg újra identitását és egy derűs, mély nyugalmat, növekszik figyelmessége Isten igéjének mindennapos követelményei iránt, és engedi, hogy intézményének eredeti inspirációja vezérelje. A Szentlélek készítésére az imádság, a csönd és a magány idejét határozottan védelmezi, s a hétköznapi fáradtságai közepette kitartóan könyörög a bölcsesség ajándékáért (vö. Bölcs 9,10).

Az *emberi és testvéri dimenzió* önismeretet és saját korlátainak ismeretét igényli, hogy belőlük a teljes szabadságra vezető út megtételéhez ösztönzést és támogatást nyerjen. A mai helyzetben rendkívül jelentős a megszentelt személy belső szabadsága, érzelmi integrációja, kommunikációs képessége mindenkivel, elsősorban a saját közösségével, lelkének higgadtsága, együttérzése a szenvedőkkel, igazságszeretete, valamint szavainak és tetteinek összhangja.

Az *apostoli dimenzió* megnyitja a megszentelt személy értelmét és szívét, s készséggé teszi a szüntelen fáradozásra, ami annak jele, hogy Krisztus szeretete sürgeti őt (vö. 2Kor 5,14). Ez vezet az apostoli tevékenység célkitűzéseinek és módszereinek korszerű megújításához, hűségben az alapító szelleméhez és célkitűzéseikhez, s a kiérlelt hagyományhoz, figyelembe véve a megváltozott történelmi, kulturális, általános és helyi viszonyokat.

A *kulturális és szakmai dimenzió* – feltételezve egy megbízható, józan különbségtevésre felkészítő teológiai képzést – megköveteli a folyamatos, korszerű megújulást és azoknak a területeknek fokozott figyelembevételét, melyekre az egyes karizmák vonatkoznak. Ezért szellemileg nyitottnak és lehetőleg alkalmazkodóképesnek kell maradni, hogy a kor követelményeinek megfelelően lehessen tervezni és végezni a szolgálatot, azáltal, hogy a kulturális haladás által felkínált eszközöket igénybe veszik.

Végül a *karizma dimenziója* összefoglalja az összes követelményeket, mint szintézis, mely megköveteli a megszenteltség nem csupán apostoli, hanem aszketikus és misztikus összetevőinek elmélyítését is. Ebből következik, hogy minden intézmény minden tagjának buzgón kell tanulmányoznia intézménye szellemét, történelmét és küldetését, hogy a személyes és közösségi hasonulás növekedhessék.¹⁷³

¹⁷³ Vö. uo. 68.

III. FEJEZET A SZERETET SZOLGÁLATA

A megszentelt élet Isten világ iránti szeretetének bizonyossága

A küldetésre szentelődtek meg

72. Jézusnak, a szeretett Fiúnak példája szerint, „akit az Atya megszentelt és a világba küldött” (Jn 10,36), Isten azokat is, akiket Krisztus követésére hív, megszenteli és a világba küldi, hogy kövessék példáját és folytassák küldetését. Ez alapvetően minden tanítványra érvényes, de különösen érvényes azokra, akik a megszentelt élet sajátos formájában arra hivatnak, hogy Krisztust „közelebbről” kövessék és „egészen” érte éljenek. Ezért hivatásuk magában foglalja azt a feladatot, hogy *teljesen a küldetésnek adják át magukat*; sőt, a Szentlélek hatására, aki minden meghívás és karizma forrása, maga a megszentelt élet válik küldetéssé, miként Jézus élete teljesen az volt. Az evangéliumi tanácsok vállalása, mely a személyt teljesen felszabadítja az evangélium számára, ebből a szempontból mutatja meg a maga jelentőségét. Ezért állítanunk kell, hogy *e küldetés minden* – nem csupán a tevékeny, hanem a szemlélődő – *intézmény számára nagyon lényeges*.

A küldetés ugyanis a külső tevékenységet megelőzően azáltal bontakozik ki, hogy a személyes tanúságtétellel magát Krisztust teszi jelenvalóvá a világ számára. Ez a megszentelt élet kihívása, ez elsőrangú feladata! Minél inkább azonosul valaki Krisztussal, annál jelenvalóbbá és tevékenyebbé teszi őt a világban az emberek üdvösségére.

Elmondható tehát, hogy a megszentelt személy már megszenteltségénél fogva az intézmény céljának megfelelő „misszióban” van. Ha az alapító karizma lelkipásztori jellegű, az élet tanúságtétele, s az apostolkodás vagy az emberi haladás művei nyilvánvalóan egyaránt szükségesek: a munka és az élet tanúságtétele egyaránt Krisztust jeleníti meg, aki az Atya dicsőségére van szentelve, s egyúttal a világba küldetett a testvérek és nővérek üdvösségéért.¹⁷⁴

A szerzetesi élet egy másik, egészen sajátos mozzanattal is részesedik Krisztus küldetésében: és ez *a közösségben a küldetésért megélt testvéri élet*. A szerzetesi élete ezért annál apostolibb, minél bensőségesebb odaadása az Úr Jézus iránt, minél testvéribb a közösségi élete, s minél buzgóbban kapcsolódik az intézmény sajátos küldetésébe.

Isten és az ember szolgálatában

73. A megszentelt életnek az a prófétai feladata, hogy *felfogja Istennek az emberekre vonatkozó tervét, és úgy szolgálja azt*, ahogy a Szentírás hirdette és a történelemben megmutatózó bölcs isteni tevékenység jeleinek figyelmes olvasásából kitűnik.

Isten terve egy megmentett és összebékült emberiségre vonatkozik (vö. Kol 2,20–22). Hogy e szolgálatot a kellő módon teljesíthessék, az Istennek szentelt személyeknek mély istentapasztalattal kell rendelkezniük, és tudatosítaniuk kell a kor kihívása-

¹⁷⁴ Vö. LG 46.

it, úgy, hogy a Szentlélek segítségével megkülönböztetve megértik e kihívások mély teológiai jelentését. A történelmi eseményekben ugyanis gyakran van elrejtve isteni felhívás arra, hogy Isten terve szerint gyümölcsöző tevékenységet folytassunk.¹⁷⁵

Az idő jelei között – mint a zsinat mondja – az evangélium fényénél kell különbséget tenni, hogy „minden nemzedéknek megfelelő módon tudjunk választ adni az emberek örök kérdéseire a jelen és az eljövendő élet értelméről és e kettő összefüggéseiről.”¹⁷⁶ Ezért ki kell tárnai a szívet a Lélek belső indításaira, aki arra hív, hogy a Gondviselés jeleit a maguk mélységében felfogjuk. Ő hívja a megszentelt életet, hogy a mai világ új problémáira új válaszokat adjon. Ezeket az isteni intelmeket csak olyan emberek fogják fel, akik mindenben Isten akaratát keresik, hűségesen elfogadják, és bátran megvalósítják olyan döntésekben, melyek mind az eredeti karizmával, mind a konkrét történelmi szituáció követelményeivel összhangban állnak.

A sok probléma és nyomorúság láttán – melyek olykor veszélybe sodorják, sőt felmorzsolni látszanak a megszentelt életet – a meghívottaknak vállalniuk kell a feladatot, hogy az egész világ sok nyomorúságát szívükön viselik és imádságukba foglalják, s ugyanakkor az alapítási karizmához tartozó területeken serényen tevékenykednek. Odaadásukat nyilvánvalóan *a természetfeletti megkülönböztetés képességének kell vezérelnie*, s tudniuk kell szétválasztani a Lélektől származó dolgokat a Vele ellentétektől (vö. Gal 5,16–17.22; 1Jn 4,6). A regulához és a konstitúcióhoz való hűség által őrzik meg a Lélek az egyházzal való teljes közösséget.

Ily módon a megszentelt élet nemcsak az idő jeleinek olvasására szorítkozik, hanem ahhoz is hozzájárul, hogy a mai időnek megfelelő új evangelizációs tervek megszülessenek és megvalósuljanak. Mindez azzal a hívő bizonyossággal történik, hogy a Szentlélek a legnehezebb kérdésekre is meg tudja adni a megfelelő választ. Ebben az összefüggésben újra felfedezhető a tétel, amit az apostoli tevékenység nagy alakjai mindig tanítottak: úgy kell Istenben bízni, mintha minden tőle függne, és úgy kell dolgozni, mintha minden rajtunk múlna.

Egyházi együttműködés és apostoli lelkiesség

74. A mondottaknak az egyház többi tagjával *közösségben és dialógusban* kell történnie. A küldetésnek szóló kihívások oly nagyok, hogy az egyház összes tagjainak együttműködése nélkül sem a megkülönböztetés, sem a cselekvés nem lehet hatékony. Az egyes emberek alig rendelkeznek a végső válasszal, mely csak összevetésből és párbeszédből születhet meg. Főként a különböző karizmák közötti eleven kapcsolat biztosítja a kölcsönös gazdagítást és a küldetés hatékonyabb teljesítését. Az elmúlt évek tapasztalata messzemenően bizonyítja, hogy „a szeretet új neve *dialógus*”:¹⁷⁷ egész különlegesen érvényes ez az egyházi szeretetre. A dialógus segít abban, hogy a problémákat a maguk valós dimenzióiban lássuk, és a siker nagyobb reményével fogjunk megoldásukhoz. A megszentelt élet – mivel a testvéri életet ápolja – a dialógus sajátos tapasztalataival rendelkezik. Ezért hozzájárulhat a kölcsönös el-

¹⁷⁵ Vö. 35/a javaslat.

¹⁷⁶ GS 4.

¹⁷⁷ AAS 56, 639. (VI. Pál: *Ecclesiarn suam* enciklika, III.)

fogadás légkörének kialakításához, melyben a különböző egyházi személyek – érezvén a hivatásuknak szóló megbecsülést – nagyobb meggyőződéssel törekszenek a nagy egyetemes küldetést teljesítő egyházi közösségre.

Az apostoli szolgálat bármely módján tevékeny intézményeknek végül ápolniuk kell a *tevékenység olyan erős lelkeségét*, mely Istent meglátja mindenben és mindent Istenben lát. „Tudnunk kell ugyanis, hogy miként a jól rendezett élet arra törekszik, hogy a tevékenységből szemlélődésbe menjen át, úgy a lélek hasznosan tér vissza a szemlélődésből a tevékenységbe, hogy még tökéletesebben valósítsa meg azt, ami a szemlélődésben lánggra lobbantotta a szívet. A tevékeny életnek tehát a szemlélődésbe kell vezetnie, és viszont, amit bensőnkben szemlélődve látunk, annak jobb cselekvésre kell vezetnie.”¹⁷⁸ Maga Jézus adott tökéletes példát arra, miként egyesíthető az Atyával való közösség a nagyon tevékeny élettel. Ezen egységre való folytonos törekvés nélkül állandóan leselkedik a belső elszürkülés, az elbizonytalanodás és a csüggedés veszedelme. A szemlélődés és a tevékenység szoros kapcsolata ma is, miként tegnap, lehetővé teszi a helytállást a legnehezebb helyzetekben is.

I. MINDVÉGIG KITARTÓ SZERETET

Krisztus szívével szeretni

75. „...mivel szerette övéit, akik a világban maradtak, mindvégig szerette őket. Vacsora közben történt..., felkelt a vacsora mellől..., mosni kezdte tanítványai lábát, és a derekára kötött kendővel megtörölte.” (Jn 13,1–2.4–5)

A lábmosással Jézus feltárja Isten ember iránti szeretetének mélységét: benne maga Isten adja magát az emberek szolgálatára! Egyidejűleg feltárja a keresztény élet s még inkább az Istennek szentelt élet értelmét, mely nem más, mint az odaadó *szereket*, a konkrét és serény szolgálat *élete*. Mivel a megszentelt élet az Emberfia példáját követi, „aki nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon” (Mt 20,28), jellemző rá – legalábbis hosszú történetének legjobb időszakaiban – e „lábmosás”, azaz a legszegényebbek és leginkább rászorulóknak szolgálata. A megszentelt élet egyrészt elmerül annak az Igének magasztos misztériumában, aki Istennél volt (vö. Jn 1,1), másrészt követi ugyanazt az Igét, aki megtestesült, megalázta és kiüresítette önmagát, hogy az embereknek szolgáljon. Azok, akik Krisztust az evangéliumi tanácsok útján követik, mindenüvé követni akarják őt, s meg akarják tenni mindazt, amit ő tett.

Ő szüntelenül hív új tanítványokat, férfiakat és nőket magához, hogy a Lélek kiárasztása által (vö. Róm 5,5) közölje velük az isteni *agapét*, a maga sajátos szeretetét, és arra készítse őket, hogy alázatos odaadásban minden önzéstől mentesen szolgáljanak másokat. Péternek – aki a színeváltozás ragyogásától elragadtatva lelkesen kiáltja: „Uram, jó nekünk itt lennünk!” (Mt 17,4) – szól a felhívás, hogy térjen vissza a világ útjaira, hogy a továbbiakban Isten országát szolgálja: „Jöjj le, Péter; szeretted volna megnyugodni a hegyen: jöjj le; hirdesd az igét, ragadj meg minden lehetőséget,

¹⁷⁸ PL 76, 954. (Nagy Szent Gergely: *Homiliarum in Ezechielem liber, II, II, 11.*)

akár alkalmas, akár alkalmatlan, ints, kérj, buzdíts bátran és a tanítás minden módján. Fáradozzál, övezd fel magad, vedd fel a szenvedéseket és gyötrelmeket is, hogy a szeretetben végzett jócselekedetek szépsége és ragyogása által birtokolhasd azt, ami az Úr ruháinak ragyogásában vált láthatóvá”.¹⁷⁹ Az Úr arcának látása nem gyöngítette az apostolban az emberek iránti elkötelezettséget; épp ellenkezőleg, megerősítette azáltal, hogy új képességet adott az apostolnak, hogy megszabadítván minden torzítástól, alakítsa a történelmet.

Az isteni szépség keresése arra készíti a megszentelt személyeket, hogy a testvérek és nővérek éhségtől barázdált, politikai ígéretekből kiábrándult, megalázott, saját kultúrájuk meggyalázását átélő, erőszakot szenvedő arcán, a megfélemlített kiskorúak, a megalázott és meggyalázott nők, a be nem fogadott, megfáradt emigránsok, az emberi méltóságuktól megfosztott öregek arcán vegyék gondjaikba az eltorzított isteni képmást.¹⁸⁰ Így az Istennek szentelt élet a cselekedetek nyelvén bizonyítja, hogy az isteni szeretet az önzetlen és tevékeny szeretet alapja és ösztönzője. Erről volt meggyőződve Páli Szent Vince, amikor a Szeretet Leányainak ezt az életcél adta: „A közösség szelleme abban áll, hogy odaadjuk magunkat Istennek a mi Urunk szeretetére és szolgálatára az anyagiakban és szellemiekben szegények személyében, otthonukban vagy másutt, hogy a szegény fiatal lányokat, a gyermekeket, s általában mindenkit tanítsunk, akiket az isteni Gondviselés küld hozzánk.”¹⁸¹

A szeretet különböző területei közül ma a világnak különösen az mutatja meg a „mindvégig” való szeretetet, ha lelkesen hirdetjük Jézus Krisztust mindazoknak, akik még nem ismerik őt, azoknak, akik megfélemlítettek róla, s kiváltképpen a szegényeknek.

A megszentelt élet különleges hozzájárulása az evangelizáláshoz

76. A megszentelt élet férfiak és nők különleges hozzájárulása az evangelizáláshoz elsősorban az Istennek, valamint a testvéreknek teljesen átadott élet tanúságtételében áll, mely az emberszeretetből önmagát szolgáló Megváltót követi. Az üdvösség művében ugyanis minden az isteni *agapéban* való részesedésből ered. A megszentelt személyek megszenteltségükben és önátadásukban láthatóvá teszik annak a Krisztusnak szerető és üdvözítő jelenlétét, akit az Atya megszentelt és a világba küldött.¹⁸² Ha engedik, hogy ő megragadja őket (vö. Fil 3,12), alkalmassá válnak arra, hogy emberi természetének mintegy folytatásai legyenek.¹⁸³ A megszentelt élet beszédesen fejezi ki, hogy minél inkább Krisztusból él valaki, annál inkább tud másokat szolgálni, amennyiben előre tör a missziós front első vonaláig és vállalja a legnagyobb kockázatokat is.¹⁸⁴

¹⁷⁹ PL 38, 492. (Szent Ágoston: *Sermo*, 78, 6.)

¹⁸⁰ CELAM 1992. (IV. általános gyűlés záró dokumentuma, 178.)

¹⁸¹ *Correspondance, Entretiens, Documents* (Conférence „Sur l’esprit de la Compagnie”). Párizs, 1923. IX, 592.

¹⁸² *Essential elements* instrukció, 23–24.

¹⁸³ Szentháromságról nevezett Boldog Erzsébet: *Oeuvres complètes*, Paris, 1991: 199. (Trinité que j’adore)

¹⁸⁴ *Evangelii nuntiandi*, 69.

Az első evangelizálás: Krisztust hirdetni a nemzeteknek

77. Aki Istent, mindenki Atyját szereti, annak a felebarátot is szeretnie kell, akiben felismeri a testvért és a nővért. Éppen ezért nem maradhat közömbös ama tényre szemben, hogy közülük sokan nem ismerik Isten szeretetének tökéletes megmutatkozását Krisztusban. A Krisztus parancsa iránti engedelmségből fakad a nemzetekre irányuló missziós buzgóság, melyet minden tudatos keresztény megoszt a természet szerint missziós egyházzal. Ezt a lendületet mindenekelőtt a szemlélődő és a tevékeny élet intézményei teszik magukévá.¹⁸⁵ A megszentelt személyeknek ugyanis feladata, hogy a nem keresztények között is¹⁸⁶ megjelenítsék a szűz, szegény, engedelmes, imádkozó és misszionáló Krisztust.¹⁸⁷ Ha dinamikus hűségesek karizmájukhoz, Istennek szenteltségük alapján¹⁸⁸ érezniük kell, hogy különleges együttműködésükkel részesei az egyház missziós tevékenységének. Lisieux-i Szent Teréz ismételtén kifejezett kívánsága, „szeretni Téged és megszerettetni másokkal”, Xavéri Szent Ferenc lobogó vágya – „sok tudós, ha meggondolná, hogy Isten, a mi Urunk számon kéri tőlük talentumukat, megriadna, s azon eszközök és lelki gyakorlatok felé fordulna, melyek megismerhetővé és érezhetővé teszik szívében az isteni akaratot, és a saját hajlandóságai helyett az isteni akarathoz fordulna: »Uram, itt vagyok, mit akarsz, hogy cselekedjem? Küldj, ahová akarsz«”;¹⁸⁹ –, s számtalan szent hasonló tanúságtétele mutatja azt a kiolthatatlan missziós törekvést, mely annyira megkülönbözteti és jellemzi a megszentelt életet.

Jelen lenni a föld minden szögletében

78. Az apostol szavát: „Krisztus szeretete sürget minket” (2Kor 5,14) minden intézmény tagjai megismételhetik, mert a megszentelt élet feladata, hogy a világ bármely sarkában Krisztus országának terjesztéséért és megerősítéséért dolgozzon, s az evangéliumot mindenhová, a legtávolabbi vidékekre is elvigye.¹⁹⁰ Valóban, a missziók története tanúskodik arról a nagyszerű szolgálatról, melyet ezek az intézmények a nemzetek evangelizációjáért teljesítettek: a legrégebbi monasztikus rendektől kezdve a legújabb, kizárólag „pogányokat” misszionáló alapításokig, a tevékeny élet intézményeitől a szemlélődőig¹⁹¹ megszámlálhatatlan sokaság vetette be erőit „az egyház lényeges és soha le nem zárható fő tevékenységében”,¹⁹² mellyel az egyház a Krisztust nem ismerők tömegeihez fordul.

Ez az elkötelezettség ma is sürgetően igényli a megszentelt élet intézményeinek és az apostoli élet társaságainak együttműködését: Krisztus evangéliumának hirdetése a lehető legnagyobb hozzájárulást várja tőlük. A fiatal egyházakban keletkezett vagy tevékenykedő intézményeknek is meg kell nyílniuk a nem keresztények

¹⁸⁵ Vö. 37/a javaslat.

¹⁸⁶ Vö. LG 46.; *Evangelii nuntiandi*, 69.

¹⁸⁷ Vö. LG 44., 46.

¹⁸⁸ Vö. AG 18., 40.

¹⁸⁹ *Monumenta Historica Societatis Iesu* 67, 166. (Levél római társaihoz Kokinból, 1544. január 15-én.)

¹⁹⁰ Vö. LG 44.

¹⁹¹ Vö. *Redemptoris missio*, 69; *Katolikus Egyház Katekizmusa*, 927.

¹⁹² *Redemptoris missio*, 31.

misszionálására bel- és külföldön egyaránt. A némelyeket sújtó nehézségek ellenére, jó mindenkit emlékeztetni arra, hogy miként „a hit erősödik a továbbadás által”,¹⁹³ a misszió megerősíti a megszentelt életet, új lendületet és motivációkat ad neki és hűségre ösztönzi. A missziós tevékenység széles teret nyit a megszentelt élet különböző formáinak befogadására.

A megszentelt nőknek, a szerzetes testvéreknek és a világi intézmények tagjainak az *ad gentes* misszió különleges és rendkívüli lehetőségeket nyújt a kifejezett apostoli munkára. A világi intézmények tagjai a világi hivatások sajátos területein nagyon értékes evangélium-hirdető tevékenységet fejthetnek ki a környezet, a struktúrák, sőt az együttélést szabályozó törvények területén. Ezenkívül a Jézust még nem ismerő emberek mellett élve tanúskodhatnak az evangélium értékeiről, s ezáltal különleges módon hozzájárulhatnak a missziós munkához.

Hangsúlyoznunk kell, hogy azokban az országokban, melyekben nem keresztény vallások vertek gyökeret, a megszentelt élet mind nevelő, karitatív és kulturális tevékenysége, mind szemlélődő jelenléte rendkívül jelentős. Ezért az új egyházakban, különösen a szemlélődő közösségek alapítását kell bátorítani, mivel „a szemlélődő élet hozzátartozik az egyház teljes jelenlétéhez.”¹⁹⁴ Továbbá megfelelő eszközökkel – akár misszionárius férfiak és nők munkájával, akár a megszentelt élet intézményeinek anyagi segítségével a szegényebb egyházmegyékben – gondoskodni kell a megszentelt élet különböző formáinak arányos eloszlásáról, hogy új lendületet nyerjen az evangelizáció.¹⁹⁵

Krisztus hirdetése és az inkulturáció

79. Krisztus hirdetésének „az egyház küldetésében mindig elsőbbsége van”,¹⁹⁶ s célja a megtérés, azaz a teljes és komoly odafordulás Krisztushoz és evangéliumához.¹⁹⁷ A missziós tevékenység összképéhez hozzátartozik az inkulturáció folyamata és a vallások közötti párbeszéd is. Az inkulturáció kihívását a megszentelt személyeknek úgy kell felfogniuk, mint felhívást a kegyelemmel való együttműködésre a különböző kultúrák megközelítésekor. Ennek feltételei a komoly, személyes előkészület, az érett megkülönböztető képesség, a hűséges ragaszkodás az igazhitűség és hitelesség mellőzhetetlen kritériumaihoz a tanításban, valamint az egyházi közösség.¹⁹⁸ Az alapítók karizmájára támaszkodva sok megszentelt személy megértette, hogy a különböző kultúrákhoz Jézus érzületével kell közelíteni, aki „kiüresítette önmagát, és olyan lett, mint egy rabszolga” (vö. Fil 2,7), s türelmesen és bátran törekedve a párbeszédre, hasznos kapcsolatokat alakítottak ki a legkülönbözőbb népekkel, s mindenkinek hirdették az üdvösség útját. Közülük ma is mily sokan képesek arra, hogy az egyes személyek és egész népek történetében keressék és felismerjék Isten

¹⁹³ Uo. 2.

¹⁹⁴ AG 18.; vö. *Redemptoris missio*, 69.

¹⁹⁵ Vö. 38. javaslat.

¹⁹⁶ *Redemptoris missio*, 44.

¹⁹⁷ Uo. 46.

¹⁹⁸ Uo. 52–54.

jelenlétének nyomait, aki az egész emberiséget elvezeti az ő üdvözítő akarata jeleinek megismerésére! E keresés maguknak a megszentelt személyeknek is javára szolgál: a különböző civilizációkban felfedezett értékek arra készíthetik őket, hogy buzgóságukat szemlélődéssé és imádsággá emeljék, a közösségi osztozást és a vendégbarátságot gyakorolják, és jobban figyeljenek a személyre és a természetre.

Az igazi inkulturációhoz olyan magatartásformákra van szükség, melyek az Úréhoz hasonlóak, aki emberré lett és szeretettel és alázattal jött közénk. Ily módon a megszentelt élet különösen is alkalmassá teszi az embereket arra, hogy vállalják az inkulturáció széleskörű és fáradságos munkáját, mert megszokták a dolgoktól és sok szempontból a saját kultúrájuktól való eltávolodást. Ha a megszentelt személyek ezzel az érzülettel próbálják tanulmányozni és megérteni a kultúrákat, jobban meg tudják ismerni igazi értékeiket, s annak módját, hogy karizmájuk segítségével hogyan lehet ezeket az értékeket felemelni és tökéletesíteni.¹⁹⁹ Természetesen nem szabad elfelejteni, hogy sok régi kultúrában a vallásos kifejezés oly mélyen beépült, hogy a vallás gyakran a kultúra transzcendentális dimenzióját képviseli. Ilyen esetben a hiteles inkulturációnak szükségszerűen együtt kell járnia a nyitott vallásközi párbeszéddel, mely „nem áll ellentétben az *ad gentes* misszióval, és nem ment fel az evangélium hirdetése alól”.²⁰⁰

A megszentelt élet inkulturációja

80. A megszentelt élet, mely önmagában az evangélium értékeinek hordozója, ha hitelesen él, eredeti módon válaszolhat az inkulturáció kihívásaira. Mivel ez az élet annak jele, hogy Isten mindenképp felett való és országa megelőz mindent, maga is kihívássá válik, mely a párbeszédben fel tudja rázni az emberek lelkiismeretét. Amennyiben a megszentelt élet őrzi sajátos próféta erejét, egy adott kultúrán belül az evangélium kovászává lesz, melynek van ereje felemelni és megtisztítani a kultúrát. Ezt bizonyítja számtalan szent férfi és nő története, akik a legkülönbözőbb történelmi időkben úgy tudtak elmerülni a maguk korában, hogy az nem borította el őket, sőt a maguk nemzedékének új utat tudtak mutatni. Az evangéliumi életstílus egy új kulturális modell kezdeményezésének fontos forrása. Mily sok alapító – jóllehet ismerte saját korlátait – fogadta el korának néhány kihívását, s válaszolt rá úgy, hogy abból a kultúra megújulása fakadt!

A szerzetesi élet közösségei és az apostoli élet társaságai konkrét és jelentős kulturális kezdeményezéseket tehetnek, ha tanúságtételük valóban evangéliumi: kölcsönösen elfogadják egymás különbözőségét, tekintélyt gyakorolnak, megosztják az anyagi és szellemi javakat, megvalósítják a nemzetköziséget és az együttműködést a különböző kongregációk között, továbbá meghallgatják korunk embereit. A Krisztust közvetlen közletről követők gondolkodás- és cselekvésmódja ugyanis *a kapcsolatok valóságos és sajátos kultúráját* állítja elénk, segít felfedezni az embertelenséget, és bizonyosságot tesz arról, hogy egyedül Isten ad erőt és beteljesedést az értékeknek.

¹⁹⁹ Vö. 40/a javaslat.

²⁰⁰ *Redemptoris missio*, 55. vö. AAS 84, 429. (A Vallásközi Párbeszéd Pápai Tanácsa és a Népek Evangelizációjának Kongregációja: *Párbeszéd és igehirdetés instrukciója*, 1991. május 19-én, 45–46.)

A hiteles inkulturáció viszont segíti a megszentelt személyeket, hogy intézményük karizmájának és a velük kapcsolatba kerülő emberek természetének megfelelő módon éljék az evangélium radikalizmusát. Egy ilyen termékeny kapcsolatból az egész intézményt gazdagító életmódok és lelkipásztori módszerek következnek, feltéve, hogy összhangban vannak az alapítói karizmával és a Szentlélek egységet teremtő tevékenységével. Ebben a folyamatban, mely evangéliumi szellemű megkülönböztetésből és bátorságból, párbeszédéből és kihívásból áll, a helyes út megítélése a Szentszékre tartozik, melynek feladata, hogy a kultúrák evangelizációját serkentse, a folyamatot jóváhagyja és az inkulturációban mutatkozó eredményeket megerősítse;²⁰¹ ami „nehéz és kényes feladat, mert az egyháznak az evangéliumhoz és az apostoli hagyományhoz való hűségéről van szó a kultúrák állandó fejlődésében.”²⁰²

Az új evangelizáció

81. Annak érdekében, hogy az újra evangelizálás jelenkori nagy kihívására megfelelő módon lehessen válaszolni, mindenekelőtt a megszentelt élet olyan formájára van szükség, mely engedi, hogy a kinyilatkoztatott ige és az idők jelei szüntelenül megszólítsák.²⁰³ Az emlékezés az evangélium nagy hirdetőire, férfiakra és nőkre, akiket valamikor szintén evangelizáltak, megmutatja, hogy a mai világgal való találkozás olyan személyeket igényel, akik szeretettelelve adják oda magukat az Úrnak és az ő evangéliumának. „A megszentelt személyek különleges hivatásuk alapján arra hivatottak, hogy láthatóvá tegyék az evangélium befogadása és a tanúságtétel, a belső megújulás és az apostoli buzgóság, a lét és a cselekvés közötti egységet, amennyiben napvilágra hozzák, hogy a dinamizmus mindig a felsorolt szópárok első eleméből fakad.”²⁰⁴

Mint a korábbi, úgy az újabb evangelizálás is akkor lesz hatékony, ha a tetőkről azt hirdetik, amit előbb az Úrral bensőséges kapcsolatban megélték; ehhez pedig megbízható, a szentek buzgóságával lobogó személyiségek kellene. Az új evangelizáció a megszentelt férfiaktól és nőktől megkívánja, hogy *teljesen tisztában legyenek korunk kihívásainak teológiai jelentésével*. E kihívásokat gondosan és egyetértéssel kell mérlegelni, s ebből megújul maga a misszió. Az Úr Jézus hirdetéséhez való bátorságot a Gondviselésbe vetett bizalomnak kell kísérnie, mely hat a világban, és „mindent, még az emberi sikertelenséget is az egyház javára fordít”.²⁰⁵

Fontos elemek ahhoz, hogy az intézmények eredményesen kapcsolódjanak be az újra evangelizálás folyamatába: hűség az alapítási karizmához, közösség mindazokkal, akik az egyházban ugyanazt a feladatot végzik, főleg a lelkipásztorokkal, s végül együttműködés minden jóakarató emberrel. Ez pedig megköveteli, hogy komolyan vegyék fontolóra a hívást, melyet a Szentlélek az egyes intézményekhez intéz, azok-

²⁰¹ Vö. 40/b javaslat.

²⁰² L'Osservatore Romano, 1995. IX. 16. (II. János Pál: *Ecclesia in Africa* szinódus utáni levél, 62.)

²⁰³ Vö. *Evangelii nuntiandi*, 15.

²⁰⁴ L'Osservatore Romano 1994. X. 3/4. (Rendes Püspöki Szinódus IX. általános ülése: Vita előtti beszámoló, 22.)

²⁰⁵ AAS 54., 789. (XXIII. János: *A II. vatikáni zsinat megnyitó beszéde*, 1962. október 11-én)

ban a régiókban is, ahol közvetlenül nem várhatók nagy előrelépések, s azokban is, ahol vigasztaló újjáéledés tapasztalható. A megszentelt személyeknek mindig és mindenütt szenvedélyes odaadással kell hirdetniük az Úr Jézust, készen arra, hogy evangéliumi bölcsességgel válaszoljanak a kérdésekre, melyeket az emberi szív nyugtalansága és szorongató szükségletei ma felvetnek.

A szegények előnyben részesítése és az igazságosság támogatása

82. Nyilvános működése kezdetén mondta Jézus a názáreti zsinagógában, hogy a Lélek kente fel őt, hogy örömhírt mondjon a szegényeknek, szabadulást hirdessen a foglyoknak, visszaadja a vakoknak a látást, a megtörtetteknek a szabadságot, és hirdesse az Úr kegyelmének esztendejét (vö. Lk 4,16–19). Az egyház, magáévá téve az Úr küldetését, minden férfinak és minden nőnek hirdeti az evangéliumot, s ezáltal viseli teljes üdvösségük gondját. De különös figyelemmel, sőt előszeretettel fordul azok felé, akik *rosszabb helyzetben vannak*, s ezért nyomasztóbb gondok terhelik őket. A szegénység sokféle értelmében „szegények” az elnyomottak, a kirekesztettek, az öregek, a betegek, a kicsinyek s mindazok, akiket egy társadalomban „utolsónak” tekintenek és ennek megfelelően bánnak velük.

A szegények iránti szeretet a Krisztus példája szerint megélt szeretet természetéhez tartozik, ezért Krisztus minden tanítványára nézve kötelező; azoknak azonban, akik közelebbről akarják követni az Urat, egész különleges kötelezettséget kell éreznük ezzel kapcsolatban. A Krisztus szeretetére adott válasz komolysága készíti őket arra, hogy szegényen éljenek és magukra vállalják a szegények ügyét. Ebből következik, hogy minden intézmény a maga sajátos karizmájának megfelelően *egyszerű és önmegtartó stílusban éljen* mind személyes, mind közösségi értelemben. E tanúságtételtől megerősödve a megszentelt személyek – választott életformájukkal összhangban és a politikai ideológiáktól függetlenül – rámutathatnak az Isten oly sok gyermeke ellen folyamatosan elkövetett igazságtalanságokra, és szociális téren beavatkozhatnak az igazságosság érvényesítéséért.²⁰⁶ Ily módon megújul az alapítók sajátos odaadása a jelen helyzetben a megszentelt személyek által, akik életüket arra áldozzák, hogy a szegényekben jelenlévő Úrnak szolgáljanak. Ugyanis „Krisztust a földön az ő szegényeiben lehet megtalálni... Ő mint Isten gazdag, mint ember szegény. A már gazdag ember felment a mennybe és ott ül az Atya jobbján, de itt lenn még szenved a szegényekben, éhezőkben, szomjazókban és ruhátlanokban.”²⁰⁷

Az evangélium a szeretet által tevékeny, amely szeretet az egyház dicsősége és Ura iránti hűségének jele. Ezt bizonyítja a megszentelt élet egész történelme, melyet Jézus „amit egynek a legkisebbek közül tettetek, nekem tettetek” (Mt 25,40) szavai élő magyarázatának tekinthetünk. Főleg az újkorban nagyon sok intézmény alakult, hogy a szegények egy meghatározott szükségletén enyhítsen. De még ha nem volt is ilyen határozott cél a szükségletet szenvedőkkel való törődés – imádság, befogadás és vendégszeretet – mindig egészen természetes volt a megszentelt élet minden, még szemlélődő formájában is. Lehetett volna-e másként, hiszen Krisztus, akihez a szem-

²⁰⁶ Vö. 18. javaslat.

²⁰⁷ PL 38, 685. (Szent Ágoston: *Sermo*, 123, 3–4.)

lélődés során eljutottak, ugyanaz, mint aki a szegényekben él és szenved! A megszentelt élet története tele van ennek ragyogó példáival. Nolai Szent Paulinus, aki szétosztotta vagyonát a szegények között, hogy egészen Istennek szentelje életét, kolostora celláit egy a szegényeket befogadó menedékház felső szintjére építette. És öröm töltötte el, amikor erre a különös „ajándékcsere” gondolt: a szegények, akiket segített, imádságaikkal szilárdították a teljesen az Úr dicsőítésére szolgáló háznak „alapjait”.²⁰⁸ Páli Szent Vince szívesen mondogatta övéinek, amikor meg kellett szakítania imádságát, hogy segítsen egy szegényen, hogy ez valójában nem töri meg az imádságot, mert „Istent Istenért hagyja el.”²⁰⁹

A szegények szolgálata az evangelizálás cselekedete, ugyanakkor a megszentelt élet evangéliumi jellegének pecsétje, és állandó megtérésre késztet, mert – miként Nagy Szent Gergely mondja – „a magasságok felé indul a szeretet, amikor irgalommal lehajol a felebarátok mélységes nyomorúságához; és amikor jóságosan leszáll a mélybe, nagy gyorsasággal emelkedik a magasba”.²¹⁰

83. Gondoskodás a betegekről

Dicsőséges hagyományt folytatva végzi nagyon sok megszentelt személy, első sorban nő, apostoli munkáját – mindenki a maga intézményének sajátos karizmája szerint – az egészségügy területén. A századok folyamán sokan *életüket áldozták* a fertőző betegségek áldozatainak ápolása közben, s ezzel megmutatták, hogy a hősiesség önfeláldozás a megszentelt élet prófétai természetéhez tartozik.

Az egyház csodálattal és hálával tekint a megszentelt személyek sokaságára, akik a betegek és szenvedők szolgálatával különös módon hozzájárulnak küldetéséhez. Folytatják az irgalmas Krisztus szolgálatát, aki „körüljárt jót cselekedvén és gyógyított mindenkit” (ApCsel 10,38). Ha Krisztusnak, az isteni szamaritanusnak, a lélek és a test orvosának²¹¹ nyomában járnak, és alapítóik példáját követik intézményük karizmájának szolgálatában, ki kell tartaniuk a betegek iránti szeretetben és megértő részvétellel kell ápolniuk őket. Ha választaniuk kell, a legszegényebb és legelhagyottabb betegeket, az öregeket, a fogyatékosokat, a kirekesztetteket, a gyógyíthatatlanokat, a kábítószereseket és az új fertőző betegségek áldozatait kell előnyben részesíteniük. Segíteniük kell a betegeket abban, hogy szenvedéseiket a mindenki üdvösségéért megfeszített és megdicsőült Krisztussal közösségben ajánlják fel,²¹² sőt rá kell őket ébreszteniük, hogy imádságukkal, szavaik és magatartásuk tanúságtételével a kereszt különleges karizmája által a *lelkipásztorkodás tevékeny résztvevői*.²¹³

Emellett az egyház emlékezteti a megszentelt személyeket, hogy küldetésükhöz tartozik a munkahelyükön, az *egészségügyi intézményekben* való az *evangelizálás* is, az evangéliumi értékek közvetítésével próbálják tehát megvilágítani az életet, a szenved-

²⁰⁸ PL 61, 587. (Poema XXI, 386–394.)

²⁰⁹ *Correspondance, Entretiens, Documents* (Conférence „Sur les Règles”). Paris, 1923. IX. 319.

²¹⁰ PL 77, 33. (*Regula pastoralis*, 2, 5.)

²¹¹ Vö. *Salvifici doloris*, 28–30.

²¹² Uo. 18; *Christifideles laici*, 52–53.

²¹³ Vö. *Patores dabo vobis*, 77.

dést és a halált. Feladatuk, hogy elősegítsék az orvostudomány humanizálását és a bioetika elmélyítését az élet evangéliumának szolgálatára. Ezért teljes összhangban az egyház erkölcsi tanításával támogassák a személy és az élet tiszteletét fogantatásától a természetes halálig,²¹⁴ e célra állítsanak fel oktatási intézményeket,²¹⁵ és testvériesen működjenek együtt a betegpásztoráció egyházi szerveivel.

II. PRÓFÉTAI TANÚSÁGTÉTEL A NAGY KIHÍVÁSOKKAL SZEMBEN

A megszentelt élet prófétasága

84. A szinódusi atyák nyomatékosan hangsúlyozták a megszentelt élet prófétai jellegét. A megszentelt élet ugyanis úgy mutatkozik meg, mint *a részesedés különleges formája Krisztus prófétai hivatalában*, melyet a Szentlélek Isten egész népével közöl. A radikális Krisztus-követés és a belőle következő küldetés iránti odaadás alapján a prófétaság a megszentelt élet természetéhez tartozik. Az Istennek szentelt élet II. Vatikáni Zsinat által elismert jel-természete²¹⁶ fejeződik ki abban a prófétai tanúságtételben, hogy Isten és az evangéliumi értékek a keresztény életben az első helyet foglalják el. Ezen elsőbbségi rendből következően semmit nem szabad a Krisztus iránti személyes szeretet, s akikben ő él, a szegények iránti szeretet elé helyezni.²¹⁷

A patrisztikus hagyomány Illésben, a rettenthetetlen prófétában és Isten barátjában a monasztikus szerzetesi élet egyik példaképét látta.²¹⁸ Az Úr jelenlétében élt, a csöndben szemlélte átvonulását, szót emelt a népért, bátran hirdette Isten akaratát, védte Isten jogait és a szegényeket a világ hatalmasai ellen (vö. 1Kir 18,19). Az egyháztörténelemben más keresztények mellett nem hiányoztak megszentelt férfiak és nők, akik a Lélek különleges adományának erejéből hitelt érdemlő próféták voltak, amikor Isten nevében mindenkihez, az egyház pásztoraihoz is beszéltek. *Az igaz prófécia Istenből ered*, a vele való barátságából, szavának figyelmes hallgatásából a különböző történelmi helyzetekben. A próféta Isten szentségéért lobogó tüzet érez a szívében, s miután imádságos párbeszédben átvette Isten szavát, hirdeti életével, ajkával és cselekedeteivel, amikor Isten szószólója lesz a rossz és a bűn ellen. A prófétai tanúságtétel megkívánja Isten akaratának állandó és szenvedélyes keresését, a nagylelkű és fenntartások nélküli közösséget az egyházzal, a lelki megkülönböztetés gyakorlását és az igazság szeretetét. Abban is kifejeződik, hogy elutasít mindent, ami szemben áll az isteni akarral, és új utakat keres, hogy Isten országának evangéliuma a történelemben megvalósuljon.²¹⁹

²¹⁴ Vö. *Evangelium vitae*, 78–101.

²¹⁵ Vö. 43. javaslat.

²¹⁶ Vö. LG 44.

²¹⁷ AAS 87, 580. (II. János Pál pápának a Rendes Püspöki Szinódus IX. általános ülését záró koncelebrált szentmisében mondott homíliája, 3. 1994. október 29-én.)

²¹⁸ Vö. PG 26, 854. (Szent Atanáz: *Szent Antal élete*, 7.)

²¹⁹ Vö. 39/a javaslat.

A megszentelt élet prófétaságának jelentősége a mai emberek számára

85. A mi világunkban, melyben gyakran eltűnni látszanak Isten nyomai, égetően szükséges a megszentelt személyek erős prófétai tanúságtétele *elsősorban az Istent megillető elsőbbségről és az eljövendő javakról*, amint ez a tiszta, szegény és engedelmes Krisztus követéséből és utánzásából felismerhető, aki teljesen az Atya megdicsőítésének és a testvérek szeretetének adta oda magát. A megvalósított testvéri élet már önmagában *prófécia* egy társadalomban, melyben olykor anélkül, hogy tudnák, mély-séges vágy él egy határtalan testvériség után. A saját karizmához való hűség lehetővé teszi a megszentelt személyek számára, hogy a próféta rettenthetetlenségével – aki életét is hajlandó kockáztatni – tegyenek hiteles tanúságot mindenütt.

A prófécia meggyőző ereje *az üzenet és az élet közötti összhangból fakad*. A megszentelt személyek akkor maradnak hűségesek küldetésükhöz az egyházban és a világban, ha képesek rá, hogy mindig Isten igéje világosságában szemléljék magukat.²²⁰ Ily módon a kapott karizmatikus ajándékokkal gazdagítani tudják a többi hívőt, amennyiben a maguk részéről elfogadják az egyház többi tagjaitól érkező prófétai kihívásokat. Az ajándékok e cseréjében, melyet *az egyház tanítóhivatalával és fegyelmi rendjével való teljes összhang* biztosít, fel fog ragyogni a Szentlélek tevékenysége, aki „a közösségben és a szolgálatban egyesíti, a különböző hierarchikus és karizmatikus ajándékokkal felkészíti és vezérli őket.”²²¹

Hűség a vértanúságig

86. Századunkban épp úgy, mint a történelem más korszakaiban, megszentelt férfiak és nők *életük feláldozásával* tettek tanúságot az Úr Krisztusról. Ezrével vannak, akiket totalitárius kormányok vagy erőszakos csoportok üldözése földalatti életre kényszerített, és missziós tevékenységükben, a szegények, betegek és a társadalom peremére sodródottak szolgálatában akadályozták őket, hosszú és hősies szenvedést éltek át, gyakran vérüket is ontották – s ontják ma is –, s így egészen hasonlóak lettek a megfeszített Úrhoz. Néhányuk életszentségét az egyház már hivatalosan elismerte és Krisztus vértanúiként tiszteljük őket. Példájuk világít, közbenjáró imájuk segít a hűségben, és várnak ránk a dicsőségben.

Határozott kívánság, hogy a hit e sok tanújának emlékezete eleven maradjon az egyház tudatában, s tiszteletre és követésre serkentsen. A megszentelt élet intézményei és az apostoli élet társaságai segíthetnek ebben azzal, hogy *összeállítják* azoknak a személyeknek *névsorát és tanúságtételét*, akiket a 20. század martirológiumába fel lehetne venni.²²²

A megszentelt élet nagy kihívásai

87. A megszentelt élet prófétai feladatát az egyháznak szóló *három fő kihívás* határozza meg: e kihívások mindig jelen voltak, de a modern társadalomban, legalábbis a

²²⁰ Vö. 15/a és 39/c javaslat.

²²¹ LG 4.; vö. PO 2.

²²² Vö. 53. javaslat; *Tertio millennio adveniente*, 37.

világ bizonyos részein új és talán radikálisabb formában hangzanak el. Közvetlenül érintik a szegénység, tisztaság és engedelmesség evangéliumi tanácsát, s az egyházat, s különösen a megszentelt személyeket arra serkentik, hogy világítsák meg és tanúsítsák ezek *mély antropológiai jelentését*. E tanácsok választása távolról sem szegényíti el a hiteles emberi értékeket, hanem sokkal inkább átformálásukat teszi lehetővé. Az evangéliumi tanácsokat nem szabad úgy tekinteni, mint azon értékek tagadását, melyek a szexualitásban, az anyagi javak és a autonóm önrendelkezés jogos kívánságában rejlenek. E hajlandóságok ugyanis, amennyiben a természetre alapulnak, önmagukban jók. Az eredeti bűn által megsebzett ember azonban ki van téve a veszélynek, hogy kívánságait törvényszegőként teljesíti. A tisztaság, szegénység és engedelmesség vállalása figyelmeztetéssé válik, hogy az eredeti bűn ütötte sebeket nem szabad alábecsülni; és *relatívává teszi a teremtett javakat*, jóllehet vallja értéküket, mert Istenre, az abszolút jóra utalnak. Így mindazok, akik az evangéliumi tanácsokat követik, miközben személyes életszentségre törekszenek, mintegy „lelki terápiát” írnak elő az emberiség számára, mert elutasítják a teremtés istenítését, és valamiképpen láthatóvá teszik az élő Istent. A megszentelt élet, különösen nehezebb időkben, áldás az emberi és az egyházi életre.

A megszentelt tisztaság kihívása

88. *Az első kihívás a hedonista kultúráé*, mely a szexualitást eloldja minden objektív erkölcsi normától, amikor gyakran játék és fogyasztás szintjére süllyeszti, és – bűnös szövetségben a tömegtájékoztató eszközökkel – az ösztönöket bálványozza. A következők mindenki számára láthatók: az erőszak legkülönfélébb formái, melyekkel számtalan pszichikai és erkölcsi szenvedés jár együtt mind a személyek, mind a családok számára. A megszentelt élet *válasza* elsősorban *a teljes tisztaság örömteli gyakorlásában áll*, ami tanúságtétel arról, mekkora hatalma van Isten szeretetének az emberi természet gyöngeségében. A megszentelt személy bizonyítja: amit sokan lehetetlennek tartanak, az az Úr Jézus kegyelme által lehetséges és valóban felszabadító. Igen, Krisztusban lehetséges Istent teljes szívvel szeretni, amennyiben őt minden más szeretet fölé helyezik, és így Isten szabadságával lehet minden embert szeretni! Olyan tanúságtétel ez, melyre ma nagyobb szükség van, mint valaha, éppen mert a mi világunk oly kevésbé érti ezt. Minden embernek – fiataloknak, jegyeseknek, házaspároknak, keresztény családoknak – felkínált lehetőség, hogy bizonyítsa: *Isten szeretetének ereje* éppen az emberi szeretet válságos helyzeteiben *nagy dolgokra képes*. Olyan tanúságtétel ez, mely az emberi kapcsolatok belső tisztaságának növekvő igényét is kielégíti.

A megszentelt életnek a mai világ számára olyan tisztaság példáit kell mutatnia, amit kiegyensúlyozott, önuralommal rendelkező, vállalkozó kedvű, lelkileg és érzelmileg érett férfiak és nők mutatnak.²²³ E tanúságtétel szilárd támpontot nyújt az emberi szeretet számára, amit a megszentelt személy a nekünk Krisztusban kinyilatkoztatott szentháromságos szeretet szemléléséből tapasztal meg. Mivel elmélyül e misztériumban, képesnek érzi magát egy radikális és egyetemes szeretetre, mely erő

²²³ Vö. PC 12.

ad neki a szükséges önuralomra és önfegyelemre, hogy ne essen az érzékek és az ösztönök rabságába. Így a megszentelt tisztaság mint az öröm és a béke megtapasztalása jelenik meg. A feltámadott Úrba vetett hitből, s az új ég és az új föld várásából (vö. Jel 21,1) sugárzó fényességben e tisztaság a más életformákban kötelező tisztaságra neveléshez is értékes indításokat ad.

A szegénység kihívása

89. *A második kihívás* ma a *bíróvágyó materializmus*, mely közömbös a gyengék igényei és szenvedései iránt, és nem törődik a természetes erőforrások egyensúlyával. A megszentelt élet *válasza* az *evangéliumi szegénység* vállalása, amit különböző formákban élnek meg, s gyakran kapcsolódik hozzá a szolidaritás és a felebaráti szeretet követelményeinek tevékeny szolgálata.

Mily sok intézmény foglalkozik neveléssel, oktatással, szakmai képzéssel, s juttat fiatal és már nem fiatal embereket olyan helyzetbe, hogy kézbe vehessék jövőjüket! Mily sok megszentelt személy áldozza oda magát erői kímélése nélkül e föld szegényeiért és megvetettjeiért! Közülük mily sokan dolgoznak azok képzéséért, akikből később nevelők és a társadalmi élet felelősei lesznek, oly módon, hogy elkötelezetten küzdenek az elnyomó struktúrák felszámolásáért és a szolidaritás programjainak támogatásáért a szegények javára! Azért harcolnak, hogy megszüntessék az éhséget és ennek okait, támogassák az önkéntes segítők és a humanitárius szervezetek működését, érzékennyé tegyék a hivatalos és magán szerveket a nemzetközi segítségnyújtás igazságos elosztásáért. A nemzetek sokat köszönhetnek ezeknek a vállalkozó kedvű, a felebaráti szeretet nevében tevékenykedő férfiaknak és nőknek, akik fáradhatatlan önzetlenségükkel érezhetően járultak és járulnak hozzá a világ emberibbé tételéhez.

Az evangéliumi szegénység a szegények szolgálatában

90. Az *evangéliumi szegénység* ugyanis a szegények szolgálatát megelőzően *önmagában érték*, s a boldogságok között az első szólít fel a szegény Krisztus utánzására.²²⁴ Alapvető értelme abban áll, hogy bizonyítja: Isten az emberi szív igazi gazdagsága. Ezért száll szembe hevesen a Mammon istenítésével, amikor prófétai szóval fellép egy társadalomban, melyet a világ sok részén a jólét abba veszélybe sodor, hogy a dolgok mértékét és valós jelentését elveszítse. A szegénységre szólító hívás a korábbi időkhez mérten ma ezért talál jobban meghallgatásra azoknál, akik bolygónk erőforrásainak végessége tudatában a teremtett világ tiszteletére és megőrzésére kötelezik el magukat a fogyasztás korlátozása és az egyéni vágyak mértéktartása és megfékezése által.

A megszentelt személyeknek tehát a lemondásról és a mértéktartásról egyszerű és vendégszeretettel áthatott, testvéries életstílusban kell megújult és erőteljes evangéliumi tanúságot tenniük, ami példa azok számára is, akik a felebarát szükségletei iránt közömbösek. E tanúságtétel természetesen együtt jár a szegények iránti elősze-

²²⁴ Vö. 18/a javaslat.

retettel, s különösen ott lép előtérbe, ahol az életviszonyokat megosztják a legszegényebbekkel. Nem kevés megszentelt közösség él és dolgozik a szegények és a társadalomból kirekesztettek között, részt vesznek életükben, szenvedéseikben, problémáikban és veszedelmeikben.

A megszentelt személyek ezekben az években az evangéliumi szolidaritás és a hősi önfeláldozás történetének lapjait írták, mélyreható változások, hatalmas igazságtalanságok, reménykedések és kiábrándulások, valamint jelentős vívmányok és keserű csalódások közepette. És nem kevésbé jelentős lapjait írták és írják e dicsőséges történetnek más megszentelt személyek, akik „Krisztussal Istenben elrejtett” életüket (Kol 3,3) egészen a világ üdvösségéért élik az ingyenes ajándékozás és az önfeláldozás jeleként kevésbé elismert és még kevésbé tetszéssel kísért körülmények között. E két eltérő, de egymást kiegészítő formával részesedik leginkább a megszentelt élet az Úr szegénységében, s éli a maga sajátos szerepét az ő megtestesülésének és megváltó halálának üdvhozó misztériumában.²²⁵

A szabadság kihívása az engedelmisségben

91. *A harmadik kihívás a szabadság olyan felfogásából ered, mely ezt az alapvető emberi jogot elszakítja az igazságtól és az erkölcsi törvénytől, megszüntetve a köztük lévő alapvető kapcsolatot.*²²⁶ A szabadság kultúrája valóban igazi érték, mely szorosan kötődik az emberi személy tiszteletéhez. Ki nem látja, hogy az igazságtalanságoknak és az élet elleni erőszaknak milyen szörnyű következményei vannak a szabadság hamis használatából?

E helyzetre hatékony *válasz a megszentelt életre jellemző engedelmisség.* Nagyon elevenen újra szemünk elé állítja Krisztusnak az Atya iránti engedelmisségét, s éppen e misztériumból kiindulva bizonyítja, hogy *semmilyen ellentmondás nincs az engedelmisség és a szabadság között.* A Fiú magatartása ugyanis feltárja az emberi szabadság misztériumát, mint az Atya akarata iránti engedelmisség útját, és az engedelmisség misztériumát, mint az igazi szabadság meghódításának egyre előbbre vivő útját. A megszentelt személy engedelmisségi fogadalmával e misztériumot akarja kifejezni. Ezzel akarja tanúsítani, hogy tudatában van egy gyermeki kapcsolatnak, melyben az atyai akaratot mindennapi eledelnek (vö. Jn 4,34), a maga sziklájának, örömének, pajzsának és bástyájának (vö. Zsolt 17,3) tekinti. Így bizonyítja, hogy növekszik tulajdon igazságában miközben kapcsolatban van léte forrásával, és hallja a vigasztaló üzenetet: „Akik szeretik törvényedet, azoké a béke teljessége; azért soha el nem bukhatnak.” (Zsolt 118,165)

Közösen teljesíteni az Atya akaratát

92. A megszentelt személyek e tanúságtétele különleges jelentőséget nyer a szerzetesi életben annak lényeges jegyei közé tartozó *közösség* szempontjából is. A testvéries élet kiváltságos helye az isteni akarat megismerésének, elfogadásának és egy szívvel-lélekkel történő megvalósításának. A szeretetből megélt engedelmisség az

²²⁵ Vö. PC 13.

²²⁶ Vö. *Veritatis splendor*, 31–35.

adományok sokfélesége és a személyiségek tiszteletben tartása mellett egyesíti az intézmény tagjait az azonos tanúságtételben és küldetésben. A Szentlélektől áthatott testvériségben mindenki értékes párbeszédet folytat a többiekkel Isten akaratának megismeréséért, s annak érdekében, hogy az előjáróban Isten atyaságának kifejeződését és Istentől a megkülönböztetés és a közösség szolgálatára kapott tekintély gyakorlását lássák.²²⁷

A közösségi élet az egyház és a társadalom számára jele egy minden faji, származási, nyelvi, földrajzi és kulturális különbség felett álló köteléknek, mely azonos meghívásból és az iránta való közös engedelmességből következik. A megoszlás és feszültség szellemével szemben a tekintély és az engedelmisség az Istentől származó egyedülálló atyaság, a Lélekből született testvériség, valamint – az emberi gyengeségek s az Istent képviselők korlátai ellenére – az Istenben bízó belső szabadság világitó jele. Az engedelmisség által, melyet egyesek életszabályként fogadnak el, válik tapasztalhatóvá és lesz mindenki javára az a boldogság, melyet Jézus azoknak ígért, akik „hallgatják és megteszik Isten szavát” (Lk 11,28). Aki engedelmeskedik, képes arra, hogy küldetést teljesítsen, kövesse az Urat, s ne a saját vágyait és kívánságait kergesse. Így biztosan tudja, hogy az Úr Lelke vezeti és nagy nehézségek közepette is megtartja erős kézzel. (vö. ApCsel 20,22)

Határozott elkötelezettség a lelki élet mellett

93. A szinóduson ismételten hangot kapott az az igény, hogy a megszentelt életnek *erős és mély lelkiség forrásából kell táplálkoznia*. Ez a megszentelt élet lényegéhez tartozó, elsősorú követelmény, hiszen aki az evangéliumi tanácsok követését vállalta, az a többi megkereszteltnél fokozottabban köteles minden erejével törekedni a szeretet tökéletességére.²²⁸ Olyan kötelezettség ez, melyre a szent alapítók és sok megszentelt személy példája világosan emlékeztet, akik Krisztus iránti hűségüket a vértanúságig megőrizték.

Törekvés az életszentségre: ez összefoglalva minden megszentelt élet programja, még a harmadik évezred küszöbén szükséges megújulás szempontjából is. E program kezdete az, hogy Krisztus kedvéért mindent elhagynak (vö. Mt 4,18–2; 19,21.27; Lk 5,11), és őt mindenek elé helyezik, hogy teljesen részesülhessenek az ő húsvéti misztériumában.

Jól megértette ezt Szent Pál, amikor így szól: „Uramnak, Krisztus Jézusnak fontos ismeretéhez mérten mindent hátránnak tekintek..., hogy megismerjem őt és feltámadásának erejét.” (Fil 3,8.10.) Ezt az utat az apostolok kezdettől fogva kijelölték, miként ezt a keleti és nyugati hagyomány őrzi: „Mindazok, akik ma Jézust követik és az ő kedvéért elhagynak mindent, az apostolokra emlékeztetnek, akik elfogadván a meghívást, lemondtak mindenről. A hagyomány szerint ezért a szerzetesi életről úgy beszélünk, mint *apostoli életformáról*.”²²⁹ Ugyanez a hagyomány a megszentelt életben meglátta az Istennel való különleges szövetség és a Krisztussal való jegyesség

²²⁷ Vö. PC 14.

²²⁸ Vö. 15. javaslat.

²²⁹ L'Osservatore Romano, 1995. II. 9. (II. János Pál beszéde az általános kihallgatáson)

természetét is, aminek mestere volt Szent Pál saját példájával (vö. 1Kor 7,7) és a Szentlélek vezetésével átadott tanításával (vö. 7,40).

Elmondható, hogy a lelki élet, ha úgy tekintjük, mint Krisztusban kapott és a Szentlélek szerint folyó életet, a növekvő hűség útjának formáját ölti, melyen a megszentelt személyt a szeretet teljes közösségében és az egyház szolgálatában a Szentlélek vezet és formálja Krisztushoz hasonlóvá.

Mindezek beépülve a megszentelt élet különböző megbízható formáiba *sajátos lelkiséget* eredményeznek: az Istenhez és a környezethez fűző kapcsolat konkrét teremtését, melyre különleges lelki hangsúlyok és gyakorlati döntések jellemzőek, s Krisztus misztériumának valamelyik szempontját emeli ki és testesíti meg. Amikor az egyház a megszentelt élet egy formáját vagy egy intézményt elismer, garantálja, hogy ennek lelki és apostoli karizmájában minden objektív követelmény adva van ahhoz, hogy az evangéliumi tökéletességet személyesen és közösségben el lehessen érni.

A lelki életnek tehát a megszentelt élet családjainak programjában első helyen kell állnia, annak érdekében, hogy minden intézmény és minden közösség egy igazán evangéliumi lelkiség iskolája legyen. A lelki életnek mind személyes, mind közösségi elkötelezettségben adott elsőbbségétől függ az apostolkodás termékenysége, a szegények iránti szeretet önzetlensége, és az ifjú nemzedék hivatására gyakorolt vonzereje. A *megszentelt élet lelki minősége* képes felrázni korunk embereit – akik szomjaznak az abszolút értékek után –, s így nagyon vonzó tanúságtétellé válik.

Isten szavát hallgatva

94. Minden keresztény lelkiség első forrása Isten ígéje, mely táplálja a személyes kapcsolatot az élő Istennel és az ő üdvözítő és megszentelő akaratával. Ezért a *lectio divinának* az Istennek szentelt élet intézményeinek kialakulásától kezdve, főleg a monasztikus közösségekben, igen nagy fontosságot tulajdonítottak. Ennek következtében válik életté Isten ígéje, mely a Lélek ajándékozta bölcsesség fényét vetíti az élet dolgaira. Jóllehet az egész Szentírás „hasznos a tanításra” (2Tim 3,16) és „a lelki élet tiszta, kiapadhatatlan forrása”,²³⁰ különleges tiszteletet érdemelnek az újszövetségi írások, mindenekelőtt az evangéliumok, melyek „az egész Szentírás szívét” képezik.²³¹ Ezért a megszentelt személyek számára hasznos lesz azokat az evangéliumi és más újszövetségi szövegeket állandó elmélkedésük tárgyává tenni, melyek Krisztus és Szűz Mária szavait és példáját, valamint az *apostoli életformát* mutatják be. Az alapítók hivatásuk elfogadásakor, intézményük karizmájának és küldetésének felismerésekor állandóan ezekre hivatkoztak.

Nagy értéke van a *közösségi* bibliai elmélkedésnek. Ha ez a közösségi élet körülményeinek és lehetőségeinek megfelelően történik, megtanít az Isten ígéből merített gazdagság örömteli megosztására, mely által a testvérek és a nővérek együtt gyarapodnak és segítik egymást, hogy előbbre jussanak a lelki életben. Ennek gyakorlatát Isten népe többi tagjához, a papokhoz és a világi Krisztus-hívőkhöz is közel kell vinni, hogy ki-ki a saját karizmájával kölcsönösen segítse a másikat az imádságnak és a

²³⁰ DV 21; vö. PC 6.

²³¹ Katolikus Egyház katekizmusa 125.; vö. DV 18.

lelkiségnek abban az iskolájában, mely a Szentírás olvasása, ahol Isten barátként szól az emberekhez (vö. Kiv 33,11; Jn 15,14–15), s „kapcsolatot teremt velük (vö. Bár 3,28), hogy a maga közösségébe hívja őket”.²³²

A lelki élet hagyománya tanítja, hogy az Isten igéjéről, s főként a Krisztus misztériumairól való elmélkedésből fakad a szemlélődés intenzitása és az apostoli tevékenység buzgósága. Mind a szemlélődő, mind az apostolkodó életben mindig voltak olyan férfiak és nők, akik mint az isteni akarat hihető tolmácsai és végrehajtói nagy műveket hoztak létre. Az Isten igéjével való gyakori találkozásból merítették a szükséges világosságot minden egyéni és közösségi döntésükhöz, ami segítette őket az Úr útjait keresni az idők jeleiben. Ily módon természetfeletti ösztönös megérzésre tettek szert, mely lehetővé tette számukra, hogy ne azonosuljanak a világ szellemével, hanem saját értelmük megújuljon annak érdekében, hogy vizsgálni tudják és felismerjék, „mi az Isten akarata, mi a kedves előtte és mi a tökéletes” (Róm 12,2).

Közösségben Krisztussal

95. Az Úrral való közösség hatásos ápolásának lényeges eszköze a *szent liturgia*, különösen az eucharisztia ünneplése és a zsolozsma. „Az eucharishtiában ugyanis egész teljességében benne van az egyház minden lelki java, tudniillik maga Krisztus, a mi húsvéti bárányunk és élő kenyérünk. Teste a Szentlélek által élő és éltető test: életet ad az embereknek.”²³³ Mint az egész egyházi életnek, a megszentelt életnek is szíve az eucharisztia. Azok, akik arra hivatottak, hogy az evangéliumi tanácsokra tett fogadalommal életük egyetlen értelme Krisztus legyen, hogyan ne vágyódnának arra, hogy egyre elmélyültebb közösségben legyenek Vele a mindennapi részesedés által abban a szentségben, mely megjeleníti őt, az áldozatban, mely a szeretet ajándékát a Kálvárián beteljesíti, s végül a lakomán, mely Isten vándorló népét táplálja és erősíti. Az eucharisztia természete szerint a megszentelt élet központjában van, a lelkiség mindennapos útravalója és forrása mind az egyes tagok, mind a közösség számára. Az eucharishtiában minden megszentelt személy arra hivatott, hogy Krisztus húsvéti misztériumát élje, azaz egyesüljön vele az élet Atyának ajándékozásában a Szentlélek által; a benne jelenlévő Krisztus buzgó és kitartó imádása lehetővé teszi, hogy bizonyos értelemben újra átéljék Péter tapasztalatát a színeváltozáskor: „Jó nekünk itt lenni!” És az Úr teste és vére misztériumának ünneplésében erősödik és növekszik azok egysége és szeretete, akik életüket Istennek adták.

Az eucharisztia mellett és vele szoros összefüggésben – az egyes intézmények jellegének megfelelően közösségben vagy egyenként – végzett *zsolozsma* az egész egyház imádságához kapcsolódva megvilágítja a megszentelt személyek sajátos meghívását a dicsőítésre és a közbenjárásra.

Az eucharishtiával való szoros kapcsolatra utal az állandó megtérés és szüntelen tisztulás kötelezettsége, melynek a megszentelt személyek a *bűnbánat szentségében* tesznek eleget. Azáltal, hogy gyakran találkoznak Isten irgalmasságával, megtisztítják és megújítják a szívüket, és a bűnök alázatos megvallásával kapcsolatukat Isten-

²³² DV 2.

²³³ PO 5.

nel áttetszővé teszik. A szentségi megbocsátás örömteli tapasztalata készségekké teszi a szívet a testvérekkel és nővérekkel együtt járt úton, és egyre nagyobb hűségre indít.

Az evangélium útján – főként a képzés időszakában és az élet meghatározott pillanataiban – nagyon segít a haladásban a *lelkivezetés* alázatos és bizalomteljes elfogadása; ezáltal kap segítséget az ember, hogy a Lélek indításai iránt készséges legyen, és határozottan törekedjék az életszentségre.

Végezetül buzdítom az összes megszentelt személyeket, hogy saját hagyományuknak megfelelően újítsák meg minden nap a lelki közösséget Szűz Máriával, s főként a *rózsafüzér* imádkozásával elmélkedjenek övele Fiának misztériumairól.

III. A KÜLDETÉS NÉHÁNY TERÜLETE

Jelenlét a nevelés világában

96. Az egyház kezdettől fogva *küldetése lényeges részének* tekintette a *nevelést*. Benő tanítómestere a Szentlélek, aki áthatja minden ember szívének megközelíthetetlen mélységeit és ismeri a történelem titokzatos dinamizmusát. Az egész egyházat a Szentlélek hatja át, és ez általa végzi nevelői feladatát. Az egyházon belül azonban e területen különleges feladat hárul a megszentelt személyekre, akik arra hivatottak, hogy a nevelés horizontján megjelenítsenek egy radikális tanúságtételt az ország javairól, melyek minden embernek felkínáltnak a történelem Urával való végső találkozás várásában. A megszentelt személyek – különleges megszenteltségük, a Lélek ajándékainak sajátos megtapasztalása, Isten igéjének figyelmes hallgatása, a megkülönböztetés képességének gyakorlása, az intézményükben idők folyamán felhalmozódott nevelői hagyomány gazdagsága, az igazság elmélyült ismerete (vö. Ef 1,17) révén – képesek különlegesen hatékony nevelői tevékenységre, és segítséget nyújthatnak más nevelők kezdeményezéseikhez.

Mivel e karizmával rendelkeznek, olyan nevelői légkört tudnak teremteni, melyet áthat a szabadság szelleme és az evangélium szeretete, s mely a növendékekben – a Szentlélek munkájaként – elősegíti az emberségükben való gyarapodást.²³⁴ Ily módon a nevelői közösség a közösség megtapasztalásának és a kegyelem helyévé válik, ahol a pedagógiai szándék hozzájárul ahhoz, hogy az isteni és az emberi, az evangélium és a kultúra, a hit és az élet harmonikus egységben egyesüljön.

Az egyháztörténelem az ókortól napjainkig gazdag a megszentelt személyek csodálatra méltó példáiban, akik az életszentségre törekvést nevelőként éltek és éltek, s az életszentséget mint nevelői célt mutatják be. Közülük sokan a szeretet tökéletességét a nevelői munkában érték el. Ez a legértékesebb ajándékok egyike, melyet a megszentelt személyek ma is a fiataloknak adhatnak, amikor azok egy szeretettel teljes nevelői szolgálat fogadóivá lesznek, miként Bosco Szent János bölcsen megjegyezte: „Az ifjakat nemcsak szeretni kell, hanem tudniuk is kell, hogy szeretik őket.”²³⁵

²³⁴ GE 18.

²³⁵ *Scritti pedagogici e spirituali*, Roma, 1987, 294.

Megújult elkötelezettség szükségessége a nevelés területén

97. Finoman érzékeny megbecsüléssel és missziós bátorsággal kell a megszentelt személyeknek világossá tenniük, hogy a Jézus Krisztusba vetett hit a nevelés egész területét megvilágosítja azáltal, hogy nem kisebbíti, hanem inkább megerősíti és felmagasztalja az emberi értékeket. Ily módon ezek a megszentelt nevelők a megtestesülés erőinek és a Szentlélek erejének tanúivá és eszközeivé válnak. Feladatuk jelentős megnyilvánulása annak az anyaságnak, melyet az egyház Mária példája szerint minden gyermekével megél.²³⁶ Ezért a szinódus nyomatékosan felszólította a megszentelt személyeket, hogy ahol csak lehetséges, új elkötelezettséggel vállalják a nevelés feladatát mindenfajta iskolában, főiskolákon és egyetemeken.²³⁷ Magamévá téve a szinódus véleményét, kérem a neveléssel foglalkozó intézmények tagjait, maradjanak hűségesek eredeti karizmájukhoz annak tudatában, hogy a szegények iránt tanúsítandó előszeretetnek különlegesen érvényesülnie kell azon eszközök keresésében, melyekkel ki lehet szabadítani az embereket a kulturális és vallásos képzettség hiányának súlyos nyomorúságából.

Tekintettel arra, hogy a katolikus és egyházi egyetemek és fakultások a nevelés és az evangelizálás területén nagyon fontos szerepet játszanak, az irányításukkal megbízott szerzetes intézményeknek biztosítaniuk kell, hogy az őket körülvevő kultúrákkal folytatott párbeszédben megmaradjon a sajátosan katolikus jelleg, teljes hűségben az egyházi tanítóhivatallal. Továbbá az ilyen szerzetes intézmények és társaságok tagjainak a körülmények figyelembevételével készen kell állniuk arra, hogy megvessék a lábukat az állami nevelési struktúrákban. A részvétel ilyen fajtájára speciális meghívásuk alapján főként a világi intézmények tagjai hivatottak.

A kultúra evangelizálása

98. A megszentelt élet intézményeinek mindig nagy hatása volt a képzésre és a kultúra továbbadására. Így volt a középkorban, amikor a kolostorok a korábbi idők kultúrkinccseinek gyűjtőhelyeivé váltak, és egy új emberi és keresztény kultúra formálódott bennük. Hasonló történt mindig, amikor az evangélium világossága új népekhez és kultúrákhoz érkezett el. Sok megszentelt személy támogatta, kutatta és védte a bennszülött kultúrákat. Ma különösen is észlelhető a kultúrák támogatásának, valamint a kultúra és a hit közötti párbeszéd ápolásának szükségessége.²³⁸

A sürgető szükségét nagyon érezniük kell a megszentelt személyeknek. Nekik is feladatuk, hogy Isten igéjének hirdetéséhez megtalálják azokat a módszereket, melyek megfelelnek a különböző emberi csoportok és a sokféle szakterület szükségleteinek, hogy így Krisztus világossága minden emberi területre behatoljon, s az üdvösség kovásza belülről alakítsa át a társadalmi életet, ez pedig gondoskodik arról, hogy kultúráját áthassák az evangéliumi értékek.²³⁹ Ezen elkötelezettség által a megszentelt élet a harmadik keresztény évezred küszöbén meg tudja újítani készséges

²³⁶ AAS 71, 471. (II. János Pál: *Sapientia christiana* apostoli konstitúció, II.)

²³⁷ Vö. 41. javaslat.

²³⁸ Vö. *Sapientia christiana*, II.

²³⁹ Vö. 36. javaslat.

engedelmességét Isten akarata iránt, aki minden embernek elébe jön, aki tudatosan vagy öntudatlanul tapogatózik az Igazság felé és keresi az Életet (vö. ApCsel 17,27).

De a másoknak nyújtott szolgálat mellett a megszentelt életen belül is szükséges a *kulturális elkötelezettség szeretetének megújítása*, a tanulás mint az átfogó képzés eszköze és – a különböző kultúrák figyelembevételével – mint rendkívül időszerű aszketikus út. A tanulás kötelezettségének mellőzése az apostolkodásra is súlyos következményekkel járhat, mert emiatt kialakulhat a kívülállás és a kisebbségi érzése, illetve a kezdeményezéseknél a felületesség és a meggondolatlanság uralkodik el.

A karizmák sokféleségét és az egyes intézmények reális lehetőségeit figyelembe véve a tanulási kötelezettség nem korlátozódhat az alapképzésre, akadémiai fokozatok vagy szakismeretek megszerzésére. Sokkal inkább egy soha be nem teljesülő vágy kifejezése Isten – a világosság mélységének és minden emberi igazság forrásának – egyre mélyebb megismerésére. Ezért e kötelezettség a megszentelt személyt nem zárja be sem egy elvont intellektualizmusba, sem egy nyomasztó nárcizmus önmaga körül forgásába, épp ellenkezőleg dialógusra és részvételre készíti, kialakítja az ítélőképességet, szemlélődésre és imádságra, Isten és az ő műveinek állandó keresésére serkent a modern világ komplex valóságában.

A megszentelt személy, aki engedi, hogy a Szentlélek átalakítsa, képessé válik arra, hogy kitágítsa az emberi kívánságok szűk horizontját, s ugyanakkor minden egyes egyént, s történetének mély dimenzióit – a feltűnő, de gyakran lényegtelen szempontokon túl – megértse. A különböző kultúrák részéről nagyon sok kihívás érkezik manapság; olyan területek ezek, melyeken a megszentelt élet esetleg régóta jelen van, esetleg most jelenik meg, s feltétlenül fenn kell tartani velük a gyümölcsöző kapcsolatokat, de józanul kritikus szellemben, ugyanakkor bizalommal azok iránt, akik próbálják legyőzni a szellemi munka tipikus nehézségeit, főleg, ha korunk ismeretlen problémáit kell új elemzésnek és összegezésnek alávetni.²⁴⁰ Az új területek komoly és hatékony evangelizálása, melyeken a kultúrát építik vagy továbbadják, nem oldható meg az ott tevékenykedő világi Krisztus-hívőkkel való szoros együttműködés nélkül.

Jelenlét a tömegtájékoztatásban

99. Miként a múltban a megszentelt személyek minden eszközt az evangelizálás szolgálatába tudtak állítani és találékonysággal megküzdöttek a nehézségekkel, ma újra kapják a kihívást, hogy a tömegtájékoztató eszközökkel tanúsítsák az evangéliumot. Ezek az eszközök a rendkívül hatékony technológiák következtében már képesek elérni a föld minden szögletét. Amennyiben intézményük karizmájának megfelelően e területen tevékenykednek, a megszentelt személyeknek mindenekelőtt megfelelő ismereteket kell szerezniük a tömegtájékoztató eszközök sajátos nyelvéről, hogy hatásosan tudjanak beszélni Krisztusról a mai embernek, amikor „örömeit és reményét, szomorúságát és szorongását”²⁴¹ mutatják be, és hozzásegítsenek az olyan társada-

²⁴⁰ Vö. GS 5.

²⁴¹ GS 1.

lom felépítéséhez, melyben minden testvérnek és nővérnek éreznie kell, hogy úton van Isten felé.

A rendkívüli meggyőző erő miatt, mellyel ezek az eszközök rendelkeznek, józannak kell lenni használatukban. A legkevésbé sem kell palástolni a problémákat, melyek belőlük a megszentelt élet számára adódhatnak, sokkal inkább világos ítéletet kell alkotni róluk.²⁴² Az egyház válasza elsősorban nevelő jellegű: arra irányul, hogy segítse a programkészítés mélyén rejlő dinamikus erők megértését és gondos etikai értékelését, s ugyanakkor egészséges szokások kialakítását a tömegtájékoztató eszközök használatában.²⁴³ A bölcs médiaszakértők és felhasználók képzésének nevelői feladatában a megszentelt személyeknek sajátos tanúságot kell tenniük a látható valóság mulandóságáról azáltal, hogy segítik a testvéreket és nővéreket: Isten terve szerint értékeljék a dolgokat, és szabaduljanak ki e mulandó világ színpadán rájuk kényszerített értékrend hatása alól (vö. 1Kor 7,31).

E fontos és új apostoli területen minden erőfeszítést bátorítani kell, hogy Krisztus evangéliuma e modern eszközökön keresztül is felfogható legyen. A különböző intézményeknek készen kell lenniük – erőik, eszközeik és személyzetük rendelkezésre bocsátásával – az együttműködésre, hogy a tömegkommunikáció különböző területein közös terveket valósítsanak meg. Ezenkívül a megszentelt személyeknek, különösen a világi intézmények tagjainak szolgálatuk természete szerint hozzá kell járulniuk az állami és magán média vezetőinek és munkatársainak vallási képzéséhez, részben azért, hogy elhárítsák a médiával való visszaélésből fakadó károkat, részben, hogy olyan anyagokkal támogassák az adások magasabb színvonalát, melyek tisztelben tartják az erkölcsi törvényt, és emberi és keresztény értékekben gazdagok.

IV. PÁRBESZÉDRE TÖREKEDVE MINDENKIVEL

A keresztények egységének szolgálatában

100. Krisztus imája szenvedése előtt az Atyához – tanítványaiért, hogy egyik maradjanak (vö. Jn 17,21–23) – az egyház imádságában és tevékenységében folytatódik. Hogyan ne éreznék a megszentelt személyek, hogy ennek részesei? A szinóduson különös erővel lehetett érezni a Krisztus-hívők között még mindig meglévő szakadás sebeit, és annak sürgetését, hogy a keresztények egységéért imádkozni és fáradozni kell. A megszentelt személyek érzékenységét az ökumené iránt az a tudat is újjáéleszti, hogy más egyházakban és egyházi közösségekben él és virul a szerzetesség, mint például a keleti egyházakban, s hogy az evangéliumi tanácsok vállalása megújul, mint például az anglikán és a reformációból származó közösségekben.

A szinódus kiemelte a mély összefüggést a megszentelt élet és az ökumené kérdése között, és egy intenzívebb tanúságtétel sürgősségét ezen a területen. Ha ugyanis

²⁴² *Congregavit nos in unum Christi amor* instrukció, 34.

²⁴³ L'Osservatore Romano 1994. I. 24–25. (II. János Pál: Üzenet a tömegtájékoztató eszközök 28. világnapjára.)

az ökumené lelke az imádság és a megtérés,²⁴⁴ semmi kétség, hogy a megszentelt élet intézményeinek és az apostoli élet társaságainak különleges kötelessége e feladatot vállalni. Ezért a megszentelt személyek életében nagyobb teret kell biztosítani az ökumenikus imádságnak és a hihetőbb evangéliumi tanúságtételnek, hogy a keresztények közötti válaszfalak és előítéletek a Szentlélek erejével lebonthatók legyenek.

Az ökumenikus párbeszéd formái

101. A közös részvétel a *lectio divinában* az igazság keresésekor, a részvétel a közös imádságban, melyben az Úr jelenlétét biztosítja (vö. Mt 18,20), a barátság és szeretet párbeszéde, mely megéretteti, milyen jó és szép együtt lenni a testvéreknek (vö. Zsolt 132.), a szívélyes vendégbarátság a különböző keresztény hitvallások tagjai iránt, a kölcsönös ismerkedés és ajándék-csere, az együttműködés a szolgálat és tanúságtétel közös kezdeményezéseiben: mindez az ökumenikus párbeszéd formája, a közös Atyának tetsző megnyilvánulások, s annak jelei, hogy az igazság és a szeretet útján akarunk haladni a tökéletes egység felé.²⁴⁵ A többi keresztény történelmének, tanításának, liturgiájának, illetve karitatív és apostoli szolgálatának megismerése is eredményesebbé teszi ökumenikus tevékenységét.²⁴⁶

Szeretnék bátorítani minden intézményt, mely eredeti karizmájának vagy a belőle fakadó meghívás alapján a keresztények egysége előmozdításának szenteli magát, s ezért kutatásokat végez vagy konkrét tevékenységet folytat. Ugyanis a megszentelt élet egyetlen intézménye sem érezheti magát illetéktelennek ebben a munkában. Gondolataim a keleti katolikus egyházakhoz szállnak, azzal a kívánsággal, hogy férfi és női szerzetesi intézményeik által is – melyeknek virágzása kegyelem és mindig kérni kell – járuljanak hozzá az ortodox egyházakkal való egységhez a szeretet párbeszédével, valamint az első évezred osztatlan egyházának örökségét képező, közös lelkiségben való részesedéssel.

Egész különleges módon rábízom az imádság, a szívbéli megtérés és a szeretet lelki ökumenéjét a szemlélődő kolostorokra. Ezért biztatom őket, hogy legyenek jelen ott, ahol különböző hitvallású keresztény közösségek élnek, hogy az „egyetlen szükségesség” (vö. Lk 10,42) iránti önátadásuk, valamint az Isten dicsőségére és a világ üdvösségéért mondott imádságuk – melyhez karizmáiknak megfelelő evangéliumi életük tanúságtétele kapcsolódik – mindenkit serkentsen arra, hogy olyan szentháromságos egységben éljenek, melyet Jézus akart és az Atyától minden tanítványa számára kért.

A vallások közötti párbeszéd

102. Mivel „a vallások közötti dialógus része az egyház evangelizáló küldetésének”,²⁴⁷ a megszentelt élet intézményei nem vonhatják ki magukat a kötelezettség alól, hogy a maguk karizmája és az egyházi tekintély útmutatásai szerint részt ve-

²⁴⁴ Vö. *Ut unum sint*, 21.

²⁴⁵ Uo. 28.

²⁴⁶ Vö. 45. javaslat.

²⁴⁷ *Redemptoris missio*, 55.

gyenek benne. A más vallásokhoz tartozó testvérek és nővérek evangelizálásának első formája a szegény, alázatos és a tiszta élet tanúságtétele, melyet áthat a mindenki iránti testvéri szeretet. Ezzel egy időben a megszentelt életet jellemző lelki szabadság segíteni fogja az *életnek* azt a *párbeszédét*,²⁴⁸ melyben a misszió és Krisztus evangéliuma hirdetésének alapmodellje megvalósul. Ezenkívül a kölcsönös ismerkedés, az egymás iránti tisztelet és szeretet előmozdítására a szerzetesi intézmények más vallások monasztikus köreivel ápolhatják a *párbeszéd célszerű formáit*, melyeket szívélyes barátság és kölcsönös figyelem hat át.

A különböző vallási hagyományhoz tartozó férfiakkal és nőkkel való együttműködés további területe az *emberi étellel való közös törődés*, ami a testi és lelki szenvedéssel való együttérzéstől az igazságosságért, a békéért és a teremtett világ megőrzéséért való harcig terjed. E területeken elsősorban a tevékeny élet intézményei keressék a megértést más vallások tagjaival a *tettek azon párbeszédében*,²⁴⁹ mely előkészíti az utat egy intenzívebb együttműködésre.

A más vallási hagyományhoz tartozó személyekkel való találkozás másik sajátos területe a *női méltóság támogatása és megbecsülése*. A férfi és a nő közötti egyenlőség és igaz kölcsönösség szempontjából mindenekelőtt a megszentelt nők nyújthatnak értékes szolgálatot.²⁵⁰

A megszentelt személyek ilyen és egyéb feladatait a vallásközi dialógus szolgálataiban megfelelő előkészítést igényelnek az alapképzésben és az állandó továbbképzésben, valamint a tanulásban és a kutatásban,²⁵¹ mert e bonyolult területen szükséges a kereszténység és a többi vallás alapos ismerete, amihez szilárd hit és lelki, emberi érettség társul.

A lelkiesség válasza a szentet keresőknek és az Isten után vágyakozóknak

103. A megszentelt férfiak és nők döntésük lényege alapján kiváltságos párbeszéd-partnerei annak az Isten utáni váagnak, mely kezdettől fogva mozgatja az ember szívét, s az aszkézisnek és lelkiességnek sokféle formájához vezet. E keresés ma sokfelé hevesen jelentkezik mint válasz azokra a kultúrákra, melyek ha nem is mindig tagadják, de kétségtelenül ki akarják szorítani a közéletből a vallásosságot.

A megszentelt személyek, akik a szabadon vállalt kötelezettségeket következetesen és teljesen megvalósítják, választ adhatnak kortársaik vágyára azáltal, hogy a többnyire hazug és Krisztus üdvözítő megtestesülését tagadó megoldásoktól (vö. 1Jn 4,2-3) – például a szektákétől – megszabadítanak. Az egész lételet megtisztító és megvilágosító, személyes és közösségi aszkézis gyakorlásával tanúsítják a hiteles istenkeresés lényeges jegyeit az önközpontúság és az érzékiség kísértésével szemben, s megóvnak attól, hogy az istenkeresést összekeverjék a szubtilis önkereséssel vagy a gnózisba meneküléssel. Mindaz, aki Istennek szenteli életét, köteles a belső ember alakítására, aki sem a történelemtől nem tartja távol magát, sem önmagába nem hú-

²⁴⁸ *Párbeszéd és igehirdetés*, 42/a.

²⁴⁹ Uo. 42/b.

²⁵⁰ Vö. 46. javaslat.

²⁵¹ *Párbeszéd és igehirdetés*, 42/c.

zódik vissza. Ha engedelmes hallgatója az igének, melynek őrzője és tolmácsa az egyház, tanúskodni fog a különlegesen szeretett Krisztusról és a szentháromság misztériumról, az emberi szív mélységes vágyának tárgyáról és minden a transzcendenciára valóban nyitott vallásos út céljáról.

Ezért a megszentelt személyek kötelessége, hogy nagylelkűen fogadjanak mindenkit, és vállalják azok lelkivezetését, akiket az Isten utáni vágy mozgat és azzal a kívánsággal fordulnak hozzájuk, hogy a hit követelményei szerint akarnak élni.²⁵²

BEFEJEZÉS

Az ingyenesség túláradása

104. Napjainkban nem kevesen tűnődnek el tanácstalanul: Mire jó a megszentelt élet? Miért kötelezik el magukat emberek erre az életformára, amikor a felebaráti szeretet és az evangelizálás területén oly sok a szükséghelyzet, melyek megoldhatók a megszenteltség nélkül is? Vajon a megszentelt élet nem az emberi erők „eltékozlása-e”, melyeket a hatékonyság elvét követve jobban lehetne hasznosítani az emberiség és az egyház javára?

Korunkban gyakrabban találkozunk ilyen kérdésekkel, mert egy olyan haszonelvű és technokrata kultúra veti fel őket, mely a dolgokat, sőt magát a személyt is csak a közvetlen „célszerűség” alapján értékeli. Ám ilyen kérdések mindig voltak, miként az evangéliumból ismert betániai vacsora kenet-epizódja szemléletesen mutatja: „Akkor Mária fogott egy font tiszta, drága nárduszolajat, megkente Jézus lábát és a hajával törölte meg. A ház betelt a kenet illatával.” (Jn 12,3) Amikor Júdás a szegények szükségleteire hivatkozva korholta e tékozlást, Jézus így válaszolt neki: „Hagyd, hogy megtegye!” (12,7)

És ez a mindig érvényes válasz a kérdésre, melyet oly sokan tesznek fel, olykor jóhiszeműen, a megszentelt élet alkalmasságát illetően: „Hát nem tudná életét hatékonyabban és racionálisabban a társadalom javára fordítani?” Erre válaszol Jézus: „Hagyd, hogy megtegye!”

Akinek megadatott a felmérhetetlen ajándék, hogy az Úr Jézust közvetlen közélről kövesse, annak világos, hogy az Urat osztatlan szívvel lehet és kell szeretni, hogy nemcsak néhány gesztust, néhány percet vagy bizonyos tevékenységeket, hanem az egész életet neki lehet ajándékozni. A drága kenet, melyet a tiszta szeretet aktusából – s ezért minden „haszonelvű” meggondolástól függetlenül – kiöntenek, az *ingyenesség túláradásának* jele, miként ez egy olyan életben nyer kifejezést, amit odaadtak az Úr szerelméért, szolgálatáért, s hogy személyének és misztikus testének adják oda magukat. Egy ilyen ellenszolgáltatás nélkül „eltékozlott” életből azonban illat árad, mely betölti az egész házat. Isten házat, az egyházat az Istennek szentelt élet ma nem kevésbé ékesíti és gazdagítja, mint tegnap.

Ami az emberek szemében tékozlásnak tűnik, az annak, akit szíve legmélyén megragadott az Úr szépsége és jósága, világos válasz a szeretetre, és határtalan hála

²⁵² Vö. 47. javaslat.

azért, hogy egészen különleges módon ismerheti meg a Fiút és részesedhet világra szóló isteni küldetésében.

„Ha Isten egy gyermeke megismerte és megízlelte az isteni szeretetet, a teremtetlen Istent, az emberré lett Istent, Istent, aki szenvedett, Istent, a legnagyobb jót, egészen odaadja magát, és nemcsak más teremtményektől, hanem még önmagától is visszavonul, s teljes lényével szereti a szeretet Istenét, amíg csak egészen hasonlóvá nem lesz az Istenemberhez, akit a legjobban szeret.”²⁵³

A megszentelt élet Isten országának szolgálatában

105. „Mi lenne a világból, ha nem volnának szerzetesek?”²⁵⁴ A felszínes célszerűsége túl az Istennek szentelt élet jelentősége *az ingyenesség és a szeretet túlaradásában* áll, s annál nagyobb a jelentősége, minél inkább fenyegeti a világot a veszély, hogy a mulandó dolgok örvénye elnyeli. „E konkrét jel nélkül az egész egyházat éltető szeretetet a kihűlés veszélye fenyegetné. Az evangélium csodálatos és a közvéleménnyel ellenkező üdvözítő üzenete erejét, s az egyre szekularizálódóbb világban a hit sója ízét vesztené.”²⁵⁵ Az egyház és a társadalom életének szüksége van olyan emberekre, akik képesek arra, hogy egészen Istennek, és Isten iránti szeretetből másoknak ajándékozzák magukat.

Az egyháznak feltétlenül szüksége van a megszentelt életre, mert *láthatóvá teszi a maga „jegyesi” lényegét.*

A megszentelt életben új erőt és új lendületet nyer az egész világnak szóló evangelizálás. Szükség van ugyanis emberekre, akik megmutatják Isten atyai és az egyház anyai arcát, akik kockára teszik életüket azért, hogy másoknak élete és reménye legyen. Az egyháznak szüksége van megszentelt személyekre, akik – még mielőtt bármilyen nemes szolgálatot kezdenének – engedik, hogy Isten kegyelme átalakítsa őket és teljesen evangéliumivá váljanak.

E nagy ajándékot az egyház egésze birtokolja és hálásan támogatja megbecsülésével, imádságával és buzdításaival. Nagyon fontos, hogy ezen életforma evangéliumi kiváltságairól meggyőződött püspökök, papok és diakónusok azért fáradozzanak, hogy az igehirdetéssel, a megkülönböztetés ajándékával és bölcs lelki kíséréssel felismerjék és ápolják a hivatás csíráit. Minden világi Krisztus-hívőnek szüntelenül kell imádkoznia a megszentelt személyekért, hogy szeretetük és buzgóságuk szüntelenül növekedjék, és a mai társadalomban Krisztus jó illatát tudják árasztani. Az egész keresztény közösség, lelkipásztorok, világi Krisztus-hívők és megszentelt személyek egyaránt felelősek az Istennek szentelt életért, elfogadásáért és az új hivatásokért.²⁵⁶

²⁵³ Boldog Folignói Szent Angéla: *Il libro della beata Angela da Foligno*, Grottaferrata, 1985, 683.

²⁵⁴ Avilai Nagy Szent Teréz: *Libro de la Vida*, 32, 11.

²⁵⁵ AAS 63, 498. (VI. Pál: *Evangelica testificatio* apostoli buzdítása, 3.)

²⁵⁶ Vö. 48. javaslat.

A fiatalokhoz

106. Fiatalok, nektek azt mondom: Ha halljátok az Úr hívását, vissza ne utasítsátok! Induljatok el nagylelkűen az életszentség útján, melyen Krisztus követésében kiváló szent férfiak és nők jártak előttem. Ápoljátok az életkorotokra jellemző vágyakat, de készségesen tegyétek magatokévá Isten rátok vonatkozó tervét, ha arra hív, hogy a megszentelt életben keressétek az életszentséget. Csodáljátok Isten minden művét a világban, de legyetek képesek tekinteteket az örökkévalókra fordítani.

A harmadik évezred várja a megszentelt fiatalok seregének hitét és alkotó képzetét, hogy az emberek világa békésebb legyen, és alkalmasabb Isten és minden gyermeke elfogadására.

A családokhoz

107. Most hozzátok fordulok, keresztény családok. Szülők, köszönjétek meg az Úrnak, ha gyermeketeket a megszentelt életre hívta. Nagy megtiszteltetésnek kell tekintenetek – miként az is –, ha az Úr egy családra tekint, s egy tagját kiválasztja és meghívja, hogy az evangéliumi tanácsok útját kövesse! Vágyakozzatok arra, hogy egy gyermeketeket az Úrnak ajándékozzátok, hogy ezáltal Isten szeretete növekedhessék a világban. Lehetne-e házastársi szereteteteknek ennél szebb gyümölcse?

Emlékeztetnünk kell rá: ha a szülők nem élik az evangélium értékeit, a fiúk és a leányok csak nehezen lesznek képesek észlelni a hívást, megérteni az áldozat szükségességét, amit magukra kell vállalniuk, illetve értékelni az elérendő cél szépségét. Hiszen a gyermekek a családban tapasztalják először az evangélium és az önmagát Istennek és másoknak ajándékozó szeretet értékét. Nevelni kell őket szabadságuk felelősségteljes használatára is, hogy készek legyenek hivatásuknak megfelelően a magasabbrendű lelki valóságokért élni.

Ezért kérve kérem, hogy ti, keresztény családok, az imádság és a szentségi élet által az Úrral kapcsolatban lévő, hivatásokat befogadó otthonok legyetek.

A jóakarató férfiakhoz és nőkhöz

108. Szeretnék meghívni minden férfit és nőt, aki hajlandó hallgatni szavamat, hogy keressék az utakat, melyek a megszentelt élet kiváltságos ösvényein elvezetnek az élő és igaz Istenhez. A megszentelt személyek tanúskodnak arról, hogy „aki Krisztust, a tökéletes embert követi, maga is emberibb emberré válik”.²⁵⁷ Közülük mily sokan hajoltak – s hajolnak le ma is – irgalmas szamaritánusként sebesült testvéreikhez, akiket útjuk mentén találnak.

Nézzétek ezeket a Krisztustól megragadott embereket, akik a kegyelemtől és Isten szeretetétől támogatott önuralommal mutatják az eszközt, mely megszabadít a birtoklás-, élvezet- és hatalomvágytól. Ne feledkezzetek meg a karizmákról, melyek az emberiség csodálatos „istenkeresőt” kialakították, és az emberiségnek azon jövőiről sem, akik biztonságos utakat nyitottak az Istent őszinte szívvel keresők számára. Nézzétek a szentek seregét, akik ebben az életformában nőttek fel, mérlegeljétek a

²⁵⁷ GS 41.

javakat, melyeket a világ korábban és a ma a megszentelt életekből merített és fog továbbra is meríteni! Vajon a mi világunknak nincs szüksége Isten szeretete áldott hatalmának derűs tanúira és prófétáira? Nincs szüksége férfiakra és nőkre, akik életükkel és tevékenységükkel el tudják vetni a béke és a testvériség magvait?²⁵⁸

A megszentelt személyekhez

109. Ezen apostoli buzdításom befejezéséül azonban mindenekelőtt hozzátok intézem, megszentelt férfiak és nők, bizalomteljes felhívásomat: adjátok oda magatokat Istennek, hogy ebből a világból ne hiányozzék az emberi élet útját megvilágosító isteni szépség egyetlen sugara sem. Az e világ gondjaiban és tevékenységeiben elmerült, de életszentségre hivatott keresztényeknek bennetek kell megtalálniuk a megtisztult szívet, mely a hitben „látja” Istent; olyan embereket kell bennetek találniuk, akik készségesek a Szentlélek tevékenysége iránt, akik buzgón teljesítik küldetésüket a meghívásuk karizmája iránti hűségben.

Jól tudjátok, hogy elindultatok az állandó megtérés, s az Isten és a felebarát iránti szeretet önátadásának útján, hogy egyre hatásosabb tanúságot tegyetek a kegyelemről, mely átalakítja a keresztény életet. A világ és az egyház keresi Krisztus hiteles tanúit. A megszentelt élet ajándék, melyet Isten azért ad, hogy mindenki szeme elé állítsa az „egyetlen szükségeset” (vö. Lk 10,42). Krisztus mellett tanúskodni az étellel, a tevékenységgel és a szavakkal a megszentelt élet sajátos feladata az egyházban és a világban.

Ti tudjátok, kinek hittetek (vö. 2Tim 1,12), ajándékozatok neki mindent! A fiatalok nem hagyják becsapni magukat: ha hozzátok jönnek, valami olyat akarnak látni, amit másutt nem láthatnak. A jövőt tekintve elmondhatatlan nagy a feladatotok: főként a megszentelt fiatalok tudják kortársaikat megszenteltségük tanúságtételével életük megújítására vezetni.²⁵⁹ A Jézus Krisztus iránti szenvedélyes szeretet hatalmas vonzerő más fiatalok számára, akiket ő a maga jóságában arra hív, hogy közelebről és véglegesen kövessék. Kortársaink a megszentelt személyeken látni akarják azt az örömet, mely az Úrral való együttlétebből fakad.

Megszentelt személyek, korosabbak és fiatalok egyaránt, legyetek hűségesek Isten iránti elkötelezettségetekhez, azáltal, hogy kölcsönösen segítitek és építitek egymást. Bár találkoztok nehézségekkel és a közvélemény nem becsüli kellő módon a megszentelt életet, feladatotok, hogy korunk embereit felszólítsátok, nézzenek felfelé, s ne engedjék, hogy magukkal ragadják őket a mindennapok, hanem engedjék, hogy Isten és az ő Fiának evangéliuma ragadja meg őket. Ne feledjétek, hogy ti egész különleges módon elmondhatjátok, és el is kell mondanotok, hogy nemcsak Krisztuséi vagytok, hanem „Krisztus vagytok!”²⁶⁰

²⁵⁸ Vö. *Evangelica testificatio*, 53; *Evangelii nuntiandi*, 69.

²⁵⁹ Vö. 16. javaslat.

²⁶⁰ PL 35, 1568. (Szent Ágoston: *In Ioannis evangelium*, XXI, 8.)

A jövőbe tekintve

110. Nemcsak emlékeznetek kell egy dicsőséges történelemre, s nemcsak szólnotok kell róla, hanem *nagy történelmi feladatot kell megoldanotok!* Tekintsetek a jövőbe, mely felé a Szentlélek elindított benneteket, hogy általatok még csodálatos dolgokat műveljen!

Legyen életetek szenvedélyes Krisztus-várás, s úgy menjetek elébe, mint az okos szüzek a Vőlegény elé. Legyetek mindig hűségesek Krisztushoz, az egyházhoz, és intézményetekhez, és készségesek korunk emberei iránt.²⁶¹ Így Krisztusból napról napra megújultok, hogy az Úr Lelkével testvéri közösségeket építsetek, Jézussal együtt mossátok a szegények lábát, s vegyétek ki semmivel nem pótolható részeteket a világ átalakításában.

Világunk, mely az ember kezére bízott, most a harmadik évezred küszöbén bárcsak egyre emberibbé és igazságosabbá válhatna, annak az eljövendő világnak jelévé és elővételezésévé, melyben a megalázott és megdicsőült, a szegény és felmagasztalt Úr az Atyával és a Szentlélekkel számunkra és minden testvérünk és nővérünk számára a tökéletes és örök öröm lesz.

Imádság a Szentháromsághoz

111. Boldog és boldogító, legszentebb Szentháromság! Örvendeztesd meg fiaidat és leányaidat, akiket arra hívtál, hogy hirdessék szereteted nagyságát, irgalmas jószágodat és szépségedet.

Szent Atya, szenteld meg fiaidat és leányaidat, akik neved dicsőségére neked szentelték magukat. Kísérd őket hatalmaddal, hogy tanúsíthassák: Te, aki mindenek forrása vagy, egyedüli forrása vagy a szeretetnek és a szabadságnak. Köszönjük neked a megszentelt élet ajándékát, mely a hitben téged keres, s a maga egyetemes küldetésében mindenkit arra hív, hogy a Hozzád vezető utat járja.

Megváltó Jézus, megtestesült Ige, miként életformádat megtanítottad azoknak, akiket meghívtál, vonj magadhoz továbbra is embereket, akiknek a mai emberek számára az irgalmasság letéteményeseivé, visszajövedeled hírnökeivé és az eljövendő feltámadás javainak élő tanúivá kell lenniük. Semmiféle szorongatás el ne szakítsa őket tőled és a te szeretetedtől!

Szentlélek, a szívekbe kiáradt szeretet, aki a lelkeknek kegyelmet és lobogást ajándékozol, örök élet forrása, aki a számtalan karizmával beteljesíted Krisztus küldetését, könyörgünk hozzád valamennyi megszentelt személyért. Töltsd el szívüket a benső bizonyossággal, hogy szeretetre, dicsőítésre és szolgálatra vannak kiválasztva. Engedd, hogy megízleljék barátságodat, töltsd el őket örömmel és vigasztalásoddal; segítsd őket, hogy legyőzzék a nehézségeket, s ha elestek, bizalommal tudjanak felkelni; tedd őket isteni szépséged tükrévé. Adj nekik bátorságot, hogy fogadni tudják korunk kihívásait és kegyelmedet, hogy Üdvözítőnk, Jézus Krisztus jóságát és emberszeretetét elvihessék az embereknek (vö. Tit 3,4).

²⁶¹ Vö. Enchiridion Vaticanum 7, 445–453.

Szűz Mária segítségül hívása

112. Mária, szeplő és ránc nélküli jegyes, az egyház előképe, mely, ha téged követ, „szűziesen őrzi a sértetlen hitet, a szilárd reményt és az őszinte szeretetet”,²⁶² állj az örök és egyetlen boldogságra törekvő megszentelt személyek mellett.

Erzsébetet látogató Szűz, reád bízunk őket, hogy képesek legyenek megérteni az emberek nyomorúságát, és segítséget tudjanak nyújtani, de mindenekelőtt Jézust tudják elvinni nekik. Tanítsd őket, hogy hirdessék a csodákat, melyeket az Úr a világban művel, hogy minden nép az ő nevét dicsőítse. Erősítsd őket, amikor a szegényekért, az éhezőkért, a reménytelenekért, a nyomorultakért s mindazokért fáradoznak, akik nyitott szívvel keresik Fiadat.

Anyánk, bizalommal fordulunk hozzád imádságunkkal, aki akarod, hogy fiaid és leányaid a Krisztus iránti teljes önátadás és a szeretet válaszában lelkileg és apostoli tevékenységükben megújuljanak. Te, aki készséges engedelmességgel, bátor szegénységgel és befogadásra kész termékeny szüzességgel teljesítetted az Atya akaratát, eszközöld ki isteni Fiadnál, hogy mindazok, akik megkapták a megszentelt élet kegyelmét, a megdicsőült lét tanúságát tehessék róla, boldogan eljutva a többi testvérrel és nővérrel együtt a mennyei hazába és az örök világosságba.

Veled együtt kérjük, hogy mindenben és mindenkinben szeretet, áldás és dicsőség legyen mindenek legfőbb Urának, aki Atya, Fiú és Szentlélek.

Kelt Rómában, Szent Péternél, március 25-én, Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepén 1996-ban, pápaságom 18. évében.

II. János Pál pápa

²⁶² LG 64.